

MOPR
Lublin

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Lublin, kwiecień 2024 roku

Opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie jest jednostką organizacyjną miasta Lublin, przy pomocy której Prezydent wykonuje zadania samorządu gminnego i powiatowego z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, świadczeń rodzinnych, postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, określone ustawą o pomocy społecznej oraz innymi ustawami. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych miasta oraz ze środków budżetu państwa.

Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie, zadania własne i zlecone powiatowi, określone ustawami. Ponadto Ośrodek realizuje zadania wynikające z uchwał Rady Miasta Lublin, z porozumień i umów zawartych przez Miasto Lublin z innymi podmiotami oraz i zarządzeń Prezydenta Miasta Lublin.

Zadania Ośrodka określają w szczególności: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o Karcie Polaka, ustawa o rachunkowości, ustawa o finansach publicznych.

W związku z wybuchem konfliktu zbrojnego na Ukrainie w 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie realizował dodatkowo zadania ujęte w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował realizację szerokiego spektrum działań ukierunkowanych na zmianę wizerunku pomocy społecznej oraz na promowanie i realizowanie projektów stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców. Zadania realizowane przez Ośrodek wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin 2021-2030, przyjętą uchwałą nr 776/XXIV/2020 Rady Miasta Lublin z dnia 17 grudnia 2020 r.

SPIS TREŚCI:

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	3
1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROGNOZY NA PRZYSZŁOŚĆ	3
2. WYBRANE ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ	9
II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	11
III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ	20
IV. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ.....	24
V. POMOC ŚRODOWISKOWA.....	26
1. SYSTEM POMOCY ŚRODOWISKOWEJ.....	26
2. KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ.....	28
3. POWODY PRYZNANIA POMOCY.....	29
4. ŚWIADCZENIA W RAMACH USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	31
5. INNE DZIAŁANIA REALIZOWANE W ZAKRESIE POMOCY ŚRODOWISKOWEJ.....	37
5.1. <i>Prace społecznie-użyteczne</i>	37
5.2. <i>Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie</i>	38
5.3. <i>Preferencyjny zakup węgla</i>	40
VI. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA	41
1. CENTRUM INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	41
2. SPECJALISTYCZNA PORADNIA DLA RODZIN	43
VII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH	46
VIII. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”	52
IX. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	53
X. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA	58
1. WSPIERANIE RODZINY.....	58
2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	66
2.1. <i>Rodzinną pieczę zastępczą</i>	68
2.2. <i>Instytucjonalną pieczę zastępczą</i>	77
3. USAMODZIELNIENIA	83
XI. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA.....	89
1. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	92
2. OŚRODKI WSPARCIA	94
XII. MIESZKANIA TRENINGOWE	115
1. MIESZKANIA TRENINGOWE DLA CUDZOZIEMCÓW	115
2. MIESZKANIA TRENINGOWE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	116
3. MIESZKANIA TRENINGOWE DLA OSÓB USAMODZIELNIAJĄCYCH SIĘ	117
XIII. POMOC OBYWATEŁOM UKRAINY W ZWIĄZKU Z KONFLIKTEM ZBROJNYM NA TERYTORIUM TEGO PAŃSTWA.....	120
1. MIEJSKIE PUNKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA.....	120
2. ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU ZAPEWNIENIA ZAKWATEROWANIA I WYŻYWIENIA OBYWATEŁOM UKRAINY.....	121
3. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE	121
4. ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPŁATY ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH.....	122
5. DZIAŁANIA Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	124
6. WYDATKI ZWIĄZANE Z KRYZYSEM UCHODŹCZYM W RAMACH ŚRODKÓW POCHODZĄCYCH Z UNICEF	128
XIV. DODATKI I REKOMPENSATY W ZAKRESIE NIEKTÓRYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA	130
SPIS TABEL, WYKRESÓW, MAP	132

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

1. Sytuacja demograficzna i prognozy na przyszłość¹

Lublin to miasto na prawach powiatu, położone we wschodniej Polsce (największe po prawej stronie Wisły). Jako stolica województwa lubelskiego pełni rolę administracyjnego, gospodarczego i kulturalnego centrum regionu z siedzibą Wojewody Lubelskiego oraz Marszałka Województwa Lubelskiego. Zajmuje powierzchnię 148 km², co stawia je na siedemnastym miejscu pod względem wielkości wśród miast w Polsce. Położenie stwarza mu dogodne warunki obsługi zaplecza w granicach swojego regionu. Lublin jest członkiem Unii Metropolii Polskich, siedzibą instytucji samorządowych i państwowych, konsulatów, archidiecezji i metropolii Kościoła katolickiego oraz diecezji Kościoła prawosławnego. Gęstość zaludnienia wyniosła w 2022 roku 247 os/km² (w woj. lubelskim 81 os/km², w Polsce 121 os/km²).

Duża koncentracja ludności w Mieście Lublin w porównaniu z innymi miejscowościami w regionie i kraju wiąże się z największą koncentracją kadr, szkolnictwa wyższego i innymi funkcjami wyższego rzędu, jakie pełni miasto, a także z największym potencjałem gospodarczym regionu. Miasto administracyjnie podzielone jest na 27 dzielnic, o zróżnicowanej liczbie mieszkańców – od około 1,6 tys. osób w dzielnicy Abramowice do około 25,5 tys. osób w dzielnicy Rury².

Liczba mieszkańców Miasta Lublin wyniosła w 2022 roku 331 243 osoby, z czego kobiety stanowiły 53,83% (178 319), a mężczyźni 46,17% (152 924) ogółu mieszkańców miasta. W analizowanych latach 2017-2022 liczba mieszkańców Miasta Lublin zmalała o 8 607 osób, tj. 2,60%. Pod względem liczby ludności Miasto Lublin zajmuje ósmą pozycję w Polsce. Mieszkańcy Lublina stanowili około 0,88% ludności Polski i 16,4% ogółu ludności województwa. Od stycznia do grudnia 2022 r. liczba mieszkańców Lublina zmniejszyła się o 1,6 tys. osób (o 0,5%), a w porównaniu z 2000 r. zmalała o 7,7% (27,7 tys.).

Podobnie, jak w latach poprzednich, na 100 mężczyzn zamieszkałych w Lublinie przypadło 117 kobiet.

Mieszkańcy Lublina zawarli w 2022 roku 1 515 małżeństw. Oznacza to, że na 1000 mieszkańców zawieranych jest 4,6 małżeństw. Jest to więcej niż wartości dla województwa lubelskiego (3,9). W tym samym okresie odnotowano 650 rozwodów (tj. 1,96 na 1000 mieszkańców). Biorąc pod uwagę stan cywilny³: 26,10% mieszkańców Lublina jest stanu wolnego (kawalerowie, panny), 54,55% żyje w małżeństwie, 9,97% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,40% to wdowy/wdowcy (0,98% stanowią dane nieustalone).

Struktura demograficzna Miasta Lublin na dzień 31 grudnia 2022 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny (0-17) – 56 561 osób, co stanowiło 17,08% populacji;

¹ <https://svs.stat.gov.pl/138/55/171>

² https://bip.lublin.eu/gfx/bip/userfiles/_public/import/urząd-miasta-lublin/dane-demograficzne/dane_demograficzne_2021_r/listopad_2021/liczba_mieszkanow_przy_poszczegolnych_dzielnicach_30-11-2021.pdf

³ Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2021; <https://bdl.stat.gov.pl/mdl/dane/teryt/tablica#>; Ludność w wieku 15 lat i więcej wg stanu cywilnego.

- wiek produkcyjny (18-64 – mężczyźni; 18-59 – kobiety) – 192 627 osób, co stanowiło 58,15% populacji;
- wiek emerytalny (65 i więcej – mężczyźni, 60 i więcej – kobiety) – 82 055 osób, co stanowiło 24,77% populacji Miasta Lublin.

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2016 – 2022

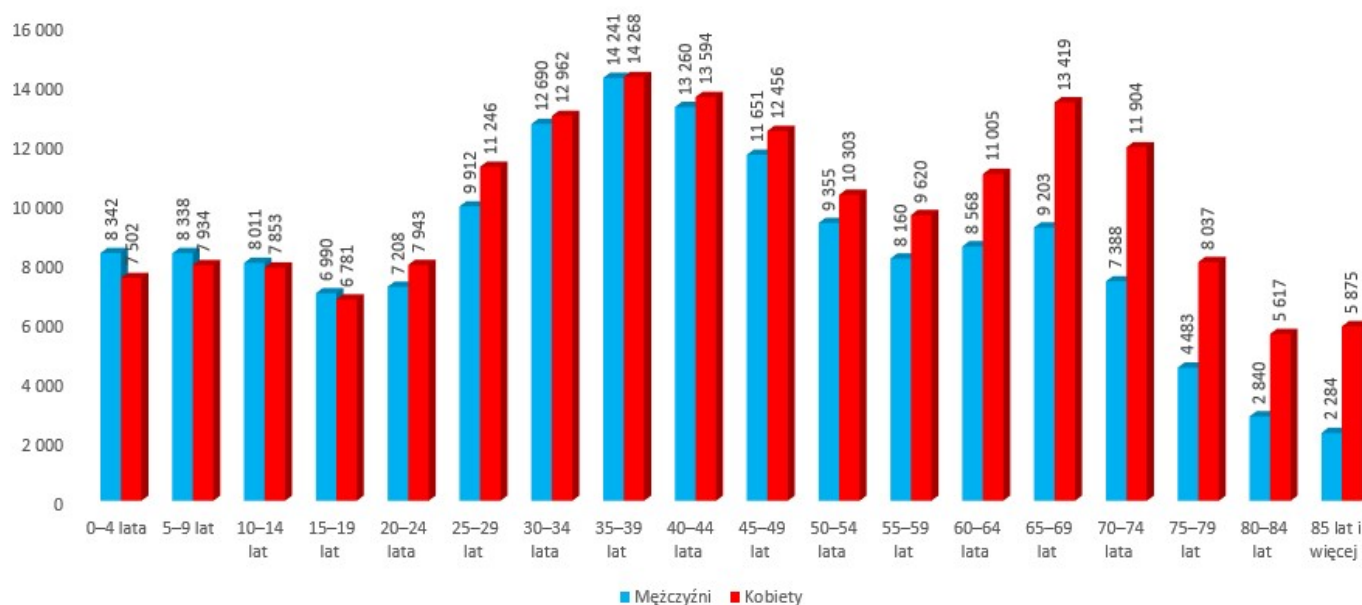
ROK	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	56 439	56 905	57 643	58 369	56 455	56 526	56 561
Liczba osób w wieku produkcyjnym	207 019	203 763	201 034	199 019	197 142	194 723	192 627
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	77 008	79 182	81 005	82 396	81 517	81 603	82 055
RAZEM	340 466	339 850	339 682	339 784	335 114	332 852	331 243

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Dane wykazane w Tabeli 1 jednoznacznie wskazują, że społeczeństwo Miasta Lublin można uznać za demograficznie „stare”. Problem ten nieustannie się pogłębia. Na przestrzeni lat 2016 – 2022 liczba osób w wieku emerytalnym (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) zwiększyła się o 5 047 osób, podczas gdy w tym samym okresie liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 14 392 osoby.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtowała się w 2022 roku liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2022 roku

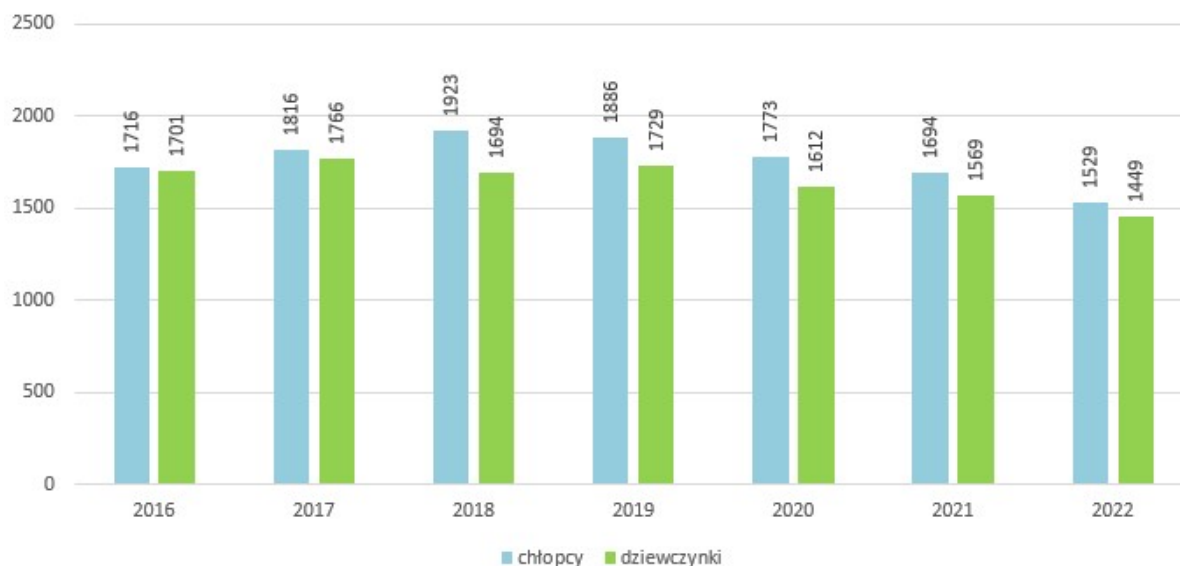

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2022 roku urodziło się 2 978 dzieci, w tym 48,66% stanowiły dziewczynki i 51,34% chłopcy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,75 % i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Analizując sytuację demograficzną należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2016 – 2022 liczba dzieci urodzonych w Lublinie ulega stałemu spadkowi. W roku 2022 urodziło się o 285 dzieci mniej niż w 2021 roku.

Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2016 – 2022

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Lublinie

Zarówno w Mieście Lublin, a także w skali województwa i kraju odnotowano w 2022 roku spadek liczby urodzeń.

Mimo korzystniejszej, niż pierwotnie zakładano, liczby urodzeń, należy stwierdzić, że nadal liczba urodzeń w Polsce jest około 40% niższa w stosunku do wielkości rejestrowanych podczas ostatniego wyżu demograficznego (np. 1983 r. 723,6 tys. urodzeń).

Z danych GUS wynika, że w 2022 r. zarejestrowano w Polsce 305 132 żywe urodzenia (o 26 379 mniej niż w 2021 roku). Tak więc niska liczba urodzeń nie gwarantuje już od ponad 30 lat prostej zastępowalności pokoleń i od 1990 roku utrzymuje się okres depresji urodzeniowej czyli wielkość współczynnika dzietności kształtuje się poniżej 2.

Systematycznie maleje liczba dzieci i młodzieży, a równocześnie wzrasta liczba ludności w starszych rocznikach. Oznacza to, że w Lublinie, podobnie jak w całym województwie lubelskim postępuje proces starzenia się społeczeństwa.

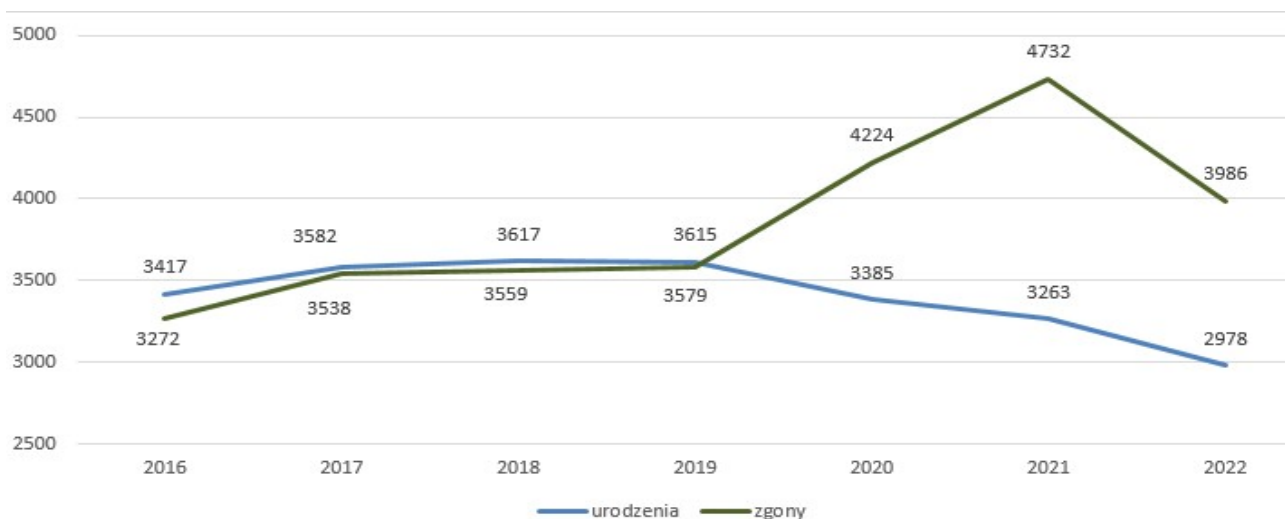
Główną przyczyną tych zmian jest obserwowane od początków lat 90. XX wieku zmniejszenie dzietności kobiet oraz wydłużenie się przeciętnego czasu trwania życia.

W 2018 roku w Mieście Lublin współczynnik dzietności wyniósł 1,41⁴ – co oznacza, że jest niższy o około 0,70 pkt. od wielkości optymalnej, określanej, jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego. Najbardziej korzystną sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1 – 2,15, tj. gdy w danym roku na jedną kobietę w wieku 15 – 49 lat przypada średnio 2 dzieci. Dopiero wówczas kolejne pokolenia są wystarczająco liczne, żeby zapewnić stabilność społeczną i ekonomiczną.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtował się ruch naturalny w Lublinie w ciągu ostatnich siedmiu lat.

⁴ Demografia i Gerontologia Społeczna – Biuletyn Informacyjny 2019, Nr 5

Wykres 3. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2016 - 2022

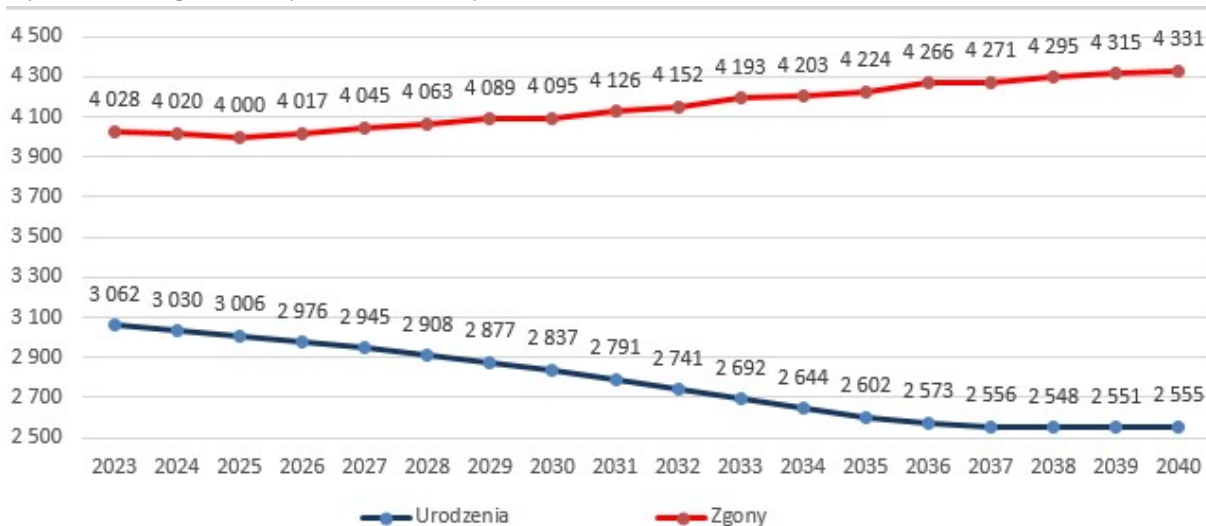

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Z danych zamieszczonych na wykresie nr 3 wynika, że w Lublinie w latach 2016 – 2019, występowała przewaga liczba urodzeń nad liczbą zgonów, natomiast od roku 2020 liczba zgonów przekroczyła liczbę urodzeń, a w 2022 roku ta tendencja jeszcze się pogłębiła, zmarło o 1 008 osób więcej niż się urodziło. Miasto Lublin odnotowało ujemny przyrost naturalny (porównaniu z 2021 r. liczba ludności w województwie lubelskim zmniejszyła się o 13 700 tys. osób.).

W roku 2022 mediana wieku wyniosła 42,4⁵ (44,6 dla kobiet, 40,3 dla mężczyzn).

Wykres 4. Prognozowany ruch naturalny w Lublinie w latach 2023 – 2040

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

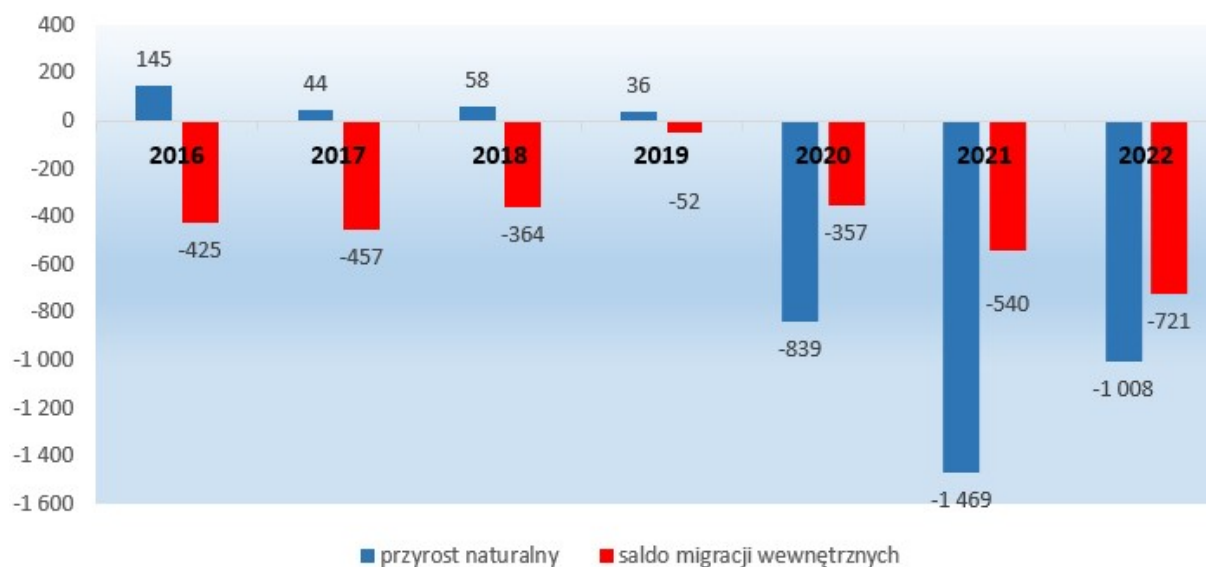
Analizując dane przedstawione na powyższym wykresie należy stwierdzić, że różnica między liczbą urodzeń, a zgonów będzie ulegać pogłębieniu. Niepokojącym, może być prognozowany rozdźwięk między liczbą urodzeń, a liczbą zgonów, który według Głównego Urzędu Statystycznego, będzie wyraźnie zauważalny już od roku 2025 i będzie się pogłębiać, aż do 2040 roku.

⁵ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica>

Drugim, obok przyrostu naturalnego czynnikiem decydującym o tempie przyrostu lub ubytku liczby ludności oraz jej rozmieszczeniu terytorialnym są migracje, z powodu m. in.:

- przeprowadzek na tereny podmiejskie,
- wyprowadzek do innych dużych miast.

Wykres 5. Saldo migracji wewnętrznych w zestawieniu z przyrostem naturalnym w Mieście Lublin w latach 2016– 2022

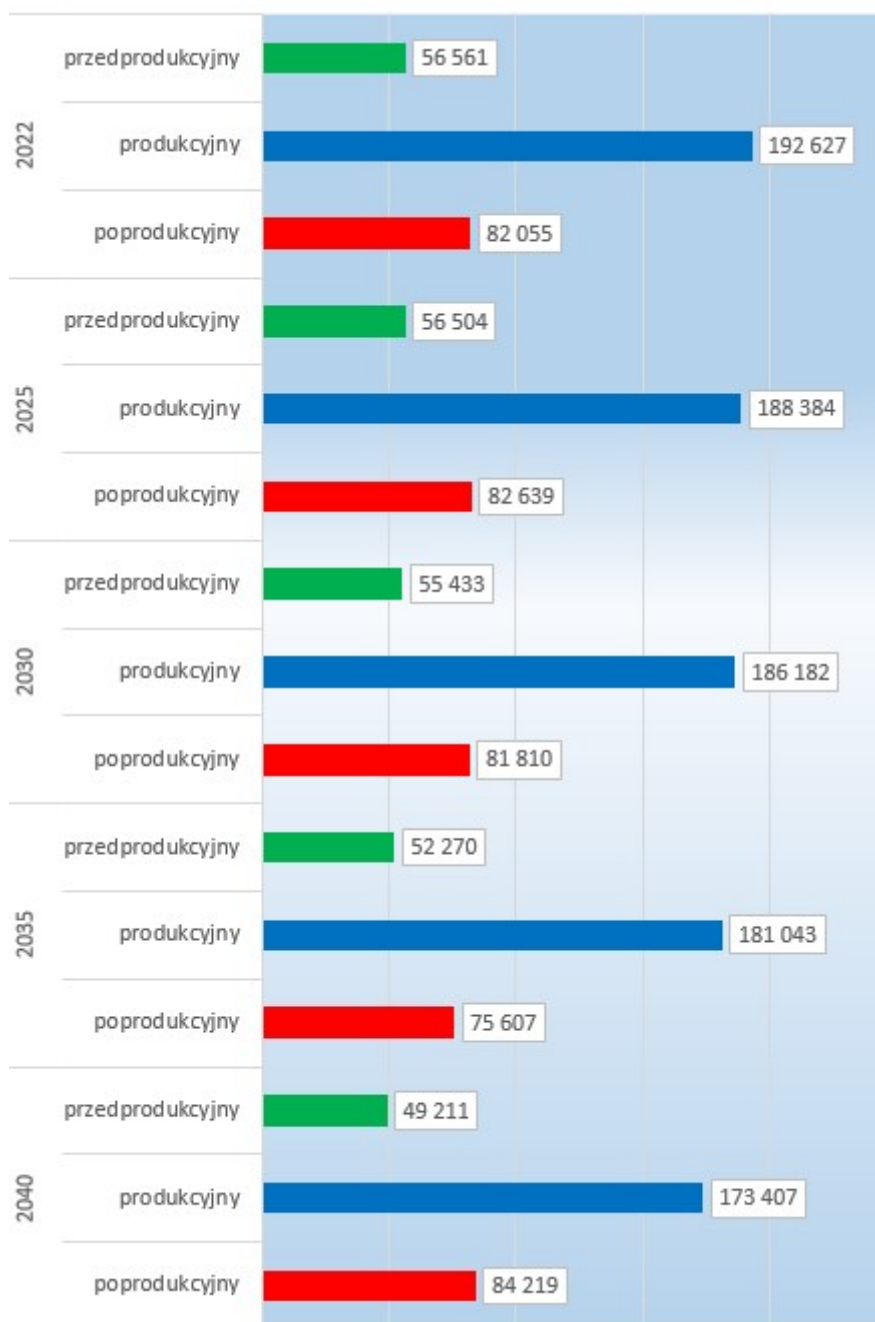
Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2022 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 43 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Opierając się na prognozach Głównego Urzędu Statystycznego w ciągu najbliższych 18 lat, tj. do 2040 roku liczba mieszkańców Lublina, w wieku produkcyjnym zmniejszy się aż o 24 406. W grupie dzieci i młodzieży (wiek przedprodukcyjny) w 2040 roku przewidziany jest spadek o 7 350 osób. Prognozuje się, że w roku 2040 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszy się do poziomu 16,04 % ogółu mieszkańców Lublina, z obecnego w 2021 roku poziomu 17,08%.

W tym samym okresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie utrzymywać się na zbliżonym poziomie i wzrośnie o 2 164.

Dane obrazujące proces starzenia się społeczności mieszkańców Miasta Lublin obrazuje wykres nr 6.

Wykres 6. Przewidywana liczba mieszkańców Miasta Lublin według funkcjonalnych grup wieku w latach 2020 – 2050

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując dane przedstawione na wykresie nr 6 należy wskazać, że tendencja stopniowego spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym będzie się utrzymywać, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym stale rosnać. Prognozuje się, że różnice te będą się pogłębiać i w roku 2040 odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie do poziomu 56,51% ogółu mieszkańców Lublina, z obecnego w 2022 roku poziomu 24,77%.

Przedstawione dane potwierdzają wcześniejsze tezy wynikające z prognoz i analizy danych z lat poprzednich. Proces starzenia się społeczeństwa Miasta Lublin postępuje sukcesywnie, zgodnie z ogólną tendencją, dotyczącą całej Polski.

Rok 2022 był zarazem dziesiątym z kolei, kiedy wystąpił ujemny przyrost naturalny. Jak podaje GUS, na koniec 2022 roku Polska liczyła 37 766 000 mieszkańców tj. o 142 000 mniej niż rok wcześniej.

2. Wybrane elementy infrastruktury społecznej

Tabela 2. Wybrane elementy infrastruktury społecznej⁶

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	8 401	8 557	8 729
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	599	356	500
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	1 193	275 ⁷	275
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	65	69	70
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	48	37	50
Liczba żłobków (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	6	83	88	90
Liczba opiekunów dziennych do dzieci	7	1	4	5
Liczba miejsc w żłobkach (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	8	3 552	3 533	3 570
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku (żłobek, klub dziecięcy, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	9	486	210	200
Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	10	92	91	92
Liczba miejsc w przedszkolach (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	11	10 050	10 595	10 545
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	12	0	0	0
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży - ogółem	13	47	47	47
Z tego: (wiersze "Przyszkolne" i "Pozaszkolne")				
Przyszkolne	14	47	47	47
Pozaszkolne	15	0	0	0
Liczba hospicjów	17	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Miasta Lublin

W 2023 roku w dyspozycji Miasta Lublin pozostawało 8 557 mieszkań komunalnych. W roku oceny przyjęto 356 wniosków o przyznanie mieszkania komunalnego z zasobów gminy.

⁶ Opracowano na podstawie materiałów sporządzonych przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UML, Wydział Oświaty i Wychowania UML, Wydział Spraw Mieszkaniowych UML.

⁷ W 2022 roku została podana liczba ponad 1000 zawierająca lokale przekwalifikowane na lokale socjalne oraz liczba wydanych skierowań do najmu socjalnego lokalu. Obecnie w obowiązujących przepisach nie funkcjonuje nazwa – lokale socjalne (nie ma konieczności przekwalifikowania lokali na lokale socjalne), natomiast każdy lokal mieszkalny może być wskazany jako lokal z najmem socjalnym. W informacji za 2023 rok jest to 275 lokali - została przyjęta statystyka na podstawie wysokości czynszu za najem socjalny lokalu.

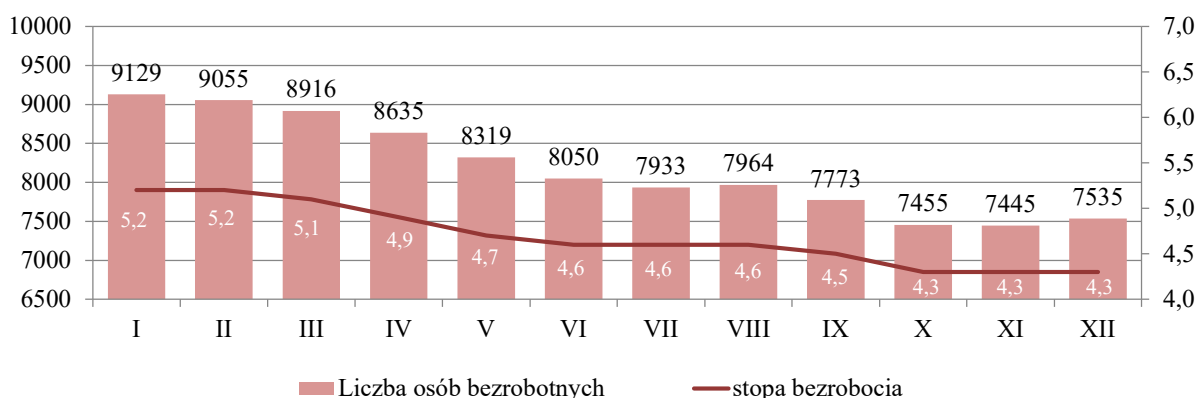
W roku 2023 funkcjonowało 88 żłobków (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach) z dysponujących 3 533 miejscami.

W Mieście Lublin w 2022 roku funkcjonowało 91 przedszkoli, dysponujące 10 595 miejscami. Należy podkreślić, iż zasoby Miasta Lublin w zakresie zaspokajania potrzeby opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym są wystarczające.

II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY ⁸

Według danych statystyki publicznej w końcu grudnia 2023 roku stopa bezrobocia dla miasta Lublina wynosiła 4,3%, dla województwa lubelskiego – 7,5%, zaś dla kraju – 5,1%. W porównaniu do sytuacji sprzed roku wysokość tego wskaźnika zmniejszyła się o 0,6% dla miasta Lublina oraz dla województwa lubelskiego, zaś dla kraju zmniejszyła się o 0,1%. W poszczególnych miesiącach roku 2023 sytuacja przedstawiała się następująco.

Wykres 6. Poziom i stopa bezrobocia wg miesięcy w 2022 r. dla miasta Lublin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie i danych GUS

Tabela 3. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2023 r.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2022	Rok oceny 2023
Bezrobotni ogółem	8 924	7 535
Bezrobotni długotrwale ogółem	5 320	4 189
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	627	673

Źródło: Opracowanie MUP w Lublinie

W statystykach Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 7 535 oraz 399 osób poszukujących pracy, co ogółem daje liczbę 7 934 osoby.

W porównaniu do roku ubiegłego liczba osób bezrobotnych będących w ewidencji MUP w Lublinie na koniec grudnia zmniejszyła się o 15,6%.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2023 roku udział kobiet wyniósł 46,84% (3 530 kobiet) ogółu zarejestrowanych, a mężczyźni stanowili 53,15% (4 005 mężczyzn) ogółu zarejestrowanych. Oznacza to, że odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem w stosunku do analogicznego okresu 2022 roku zmniejszył się o 0,7 punktu procentowego.

Na przestrzeni 2023 roku zostało zarejestrowanych 10 551 osób bezrobotnych, z czego 2 874 osoby rejestrowały się po raz pierwszy i 7 677 osób po raz kolejny. W 2023 roku 11 940 osób zostało wyłączonych z ewidencji bezrobotnych, z czego 6 059 osób z powodu

⁸ Materiał opracowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie

podjęcia pracy (z tego 5 210 osób - pracy niesubsydiowanej i 849 osób - pracy subsydiowanej). Spośród bezrobotnych podejmujących pracę subsydiowaną 131 osób zostało skierowanych do prac interwencyjnych, 389 osób podjęło działalność gospodarczą, 170 osób podjęło pracę objętą refundacją kosztów zatrudnienia bezrobotnego, czyli wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy, 88 osób w ramach bonu na zasiedlenie, 11 osób w ramach dofinansowania wynagrodzenia po 50 roku życia.

W 2023 roku liczba osób, które rozpoczęły staże wyniosła 1 052, natomiast liczba osób, które rozpoczęły szkolenia wyniosła 115. W okresie sprawozdawczym 43 osoby rozpoczęło prace społecznie użyteczne.

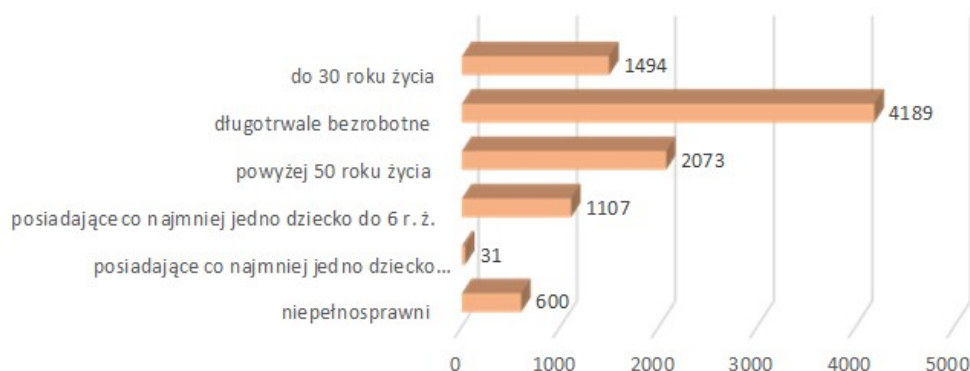
Z tytułu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy z ewidencji zostało wyłączonych 2 798 osób (tj. o 1 389 osób więcej niż w roku ubiegłym). Dobrowolną rezygnację ze statusu bezrobotnego potwierdziło 826 osób. Z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego wyłączono z ewidencji 216 osób, z powodu nabycia praw emerytalnych lub rentowych 64 osoby.

Wśród osób zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowiły 82,5% ogółu zarejestrowanych, tj.: 6 213 spośród 7 535 osób będących w ewidencji na koniec grudnia 2023 roku (w porównaniu do grudnia 2022 r. nastąpił spadek tego wskaźnika o 1,7 punktu procentowego).

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowiły (stan na koniec grudnia 2023) między innymi grupy:

- do 30 roku życia – 1 494
- długotrwale bezrobotne - 4 189
- powyżej 50 roku życia - 2 073
- posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia – 1 107
- posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia - 31
- niepełnosprawni - 600

Wykres 7. Osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy – stan na koniec grudnia 2023 roku

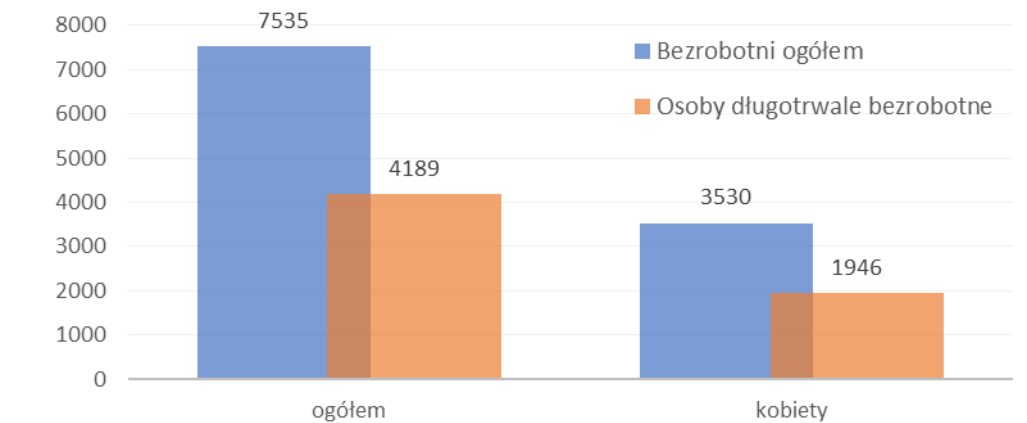

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie

Osoby długotrwale bezrobotne to najliczniejsza grupa wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, stanowiła (67,4% osób w szczególnej sytuacji) oraz

55,6% z ogółu wszystkich osób zarejestrowanych (tj. 4 189 osób z 7 535 ogółu osób) według stanu na koniec grudnia 2023 roku.

Wykres 8. Liczba osób ogółem oraz w szczególnej sytuacji na rynku pracy będących w ewidencji MUP w Lublinie według płci – stan na koniec grudnia 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie

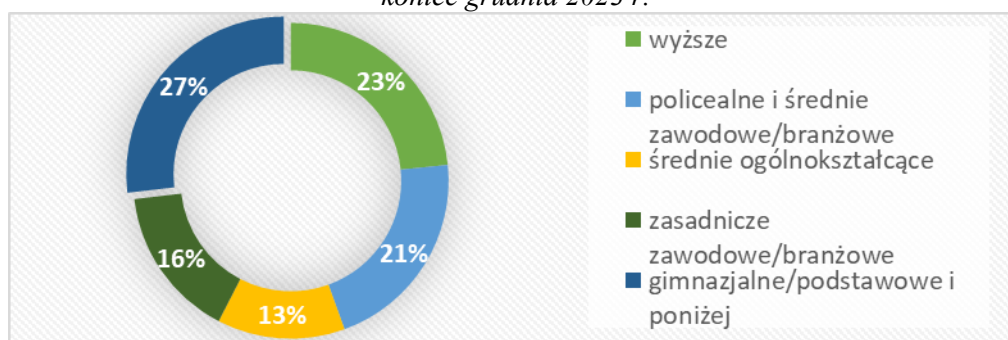
Analiza struktury osób długotrwale bezrobotnych pokazuje, że najczęściej osób posiadało **wykształcenie** gimnazjalne/podstawowe i poniżej – 26,9% (1 125 osób). W dalszej kolejności znajdowali się bezrobotni z wykształceniem wyższym – 23,4% oraz policealnym i średnim zawodowym – 21,1%. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym 13,1%.

Tabela 4. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem poziomu wykształcenia – stan na koniec grudnia 2023 r.

Wykształcenie	ogółem	ogółem%
wyższe	980	23,4
policealne i średnie zawodowe/branżowe	883	21,1
średnie ogólnokształcące	549	13,1
zasadnicze zawodowe/branżowe	652	15,6
gimnazjalne/podstawowe i poniżej	1 125	26,8
Ogółem	4 189	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie.

Wykres 9.. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem poziomu wykształcenia – stan na koniec grudnia 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie.

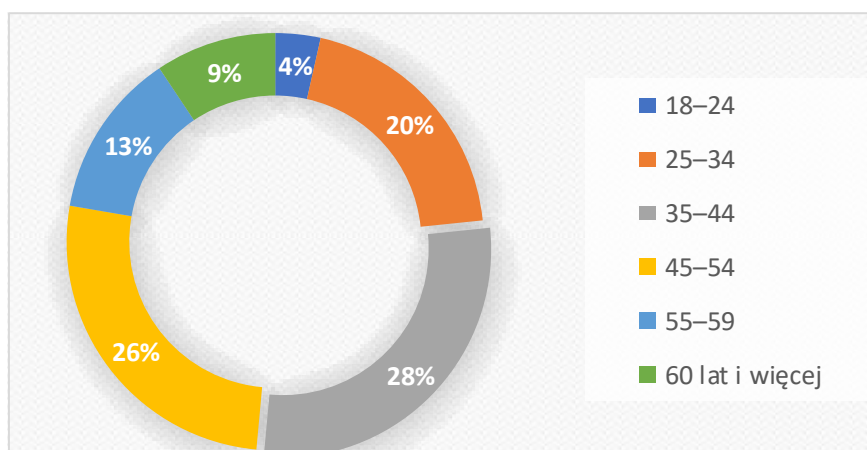
Analiza struktury osób długotrwale bezrobotnych pokazuje, że najczęściej osób posiadało **wykształcenie** gimnazjalne/podstawowe i poniżej – 26,9% (1 125 osób). W dalszej kolejności znajdowali się bezrobotni z wykształceniem wyższym – 23,4% oraz policealnym i średnim zawodowym – 21,1%. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym 13,1%.

Tabela 5. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem wieku – stan na koniec grudnia 2023 r.

Wiek	ogółem	ogółem%
18-24	146	3,5
25-34	833	19,9
35-44	1 176	28,1
45-54	1 103	26,3
55-59	538	12,8
60-64	393	9,4
Ogółem	4 189	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie.

Wykres 10. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem wieku – stan na koniec grudnia 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie.

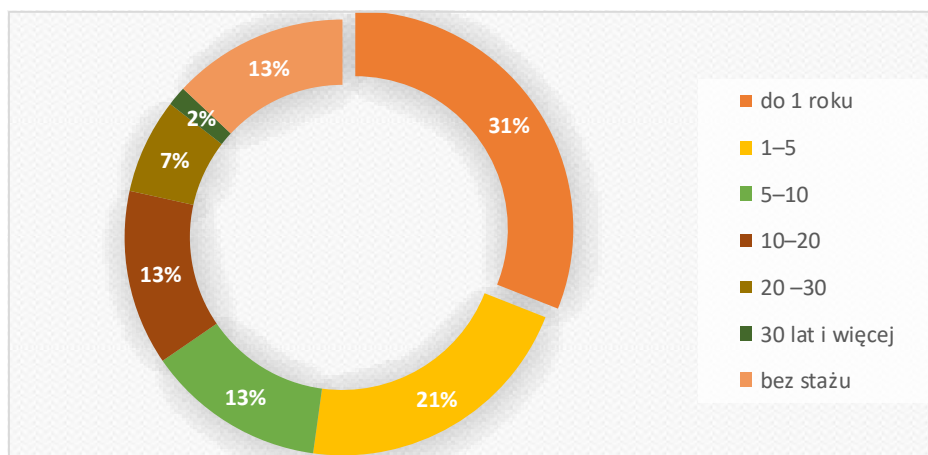
Wśród osób długotrwale bezrobotnych według posiadanego **stażu pracy** najliczniejszą grupą były osoby posiadające doświadczenie zawodowe do 1 roku i stanowiły 31% (tj. 1 297 osób). Drugą w kolejności grupą sklasyfikowaną pod względem stażu pracy były osoby posiadające doświadczenie zawodowe od 1 do 5 lat (888 osób). Najmniejszą grupę stanowiły osoby z ponad 30-letnim stażem pracy 1,4%.

Tabela 6. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem stażu pracy – stan na koniec grudnia 2023 r.

Staż pracy	ogółem	ogółem%
do 1 roku	1 297	31,0
1-5	888	21,2
5-10	556	13,3
10-20	544	13,0
20-30	296	7,1
30 lat i więcej	61	1,4
bez stażu	547	13,0
Ogółem	4 189	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie.

Wykres 11. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem stażu pracy – stan na koniec grudnia 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie

W 2023 roku osoby długotrwale bezrobotne korzystały ze wsparcia MUP w Lublinie między innymi w następującym zakresie:

- 29 osób podjęło pracę w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego,
- 37 osób rozpoczęło szkolenie,
- 300 osób rozpoczęło staż,
- 74 osoby otrzymało środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

MUP w Lublinie w zakresie ekonomii społecznej realizował trzy formy wsparcia - refundację składek ZUS dla spółdzielni socjalnej, refundację składek ZUS dla przedsiębiorstwa społecznego oraz refundację świadczeń integracyjnych. Pomocą w postaci

refundacji składek ZUS dla spółdzielni socjalnej objęto 3 spółdzielnie, którym wypłacono wsparcie w kwocie łącznej 113 435,79 zł. Składki ZUS zrefundowano także 2 przedsiębiorstwom społecznym na łączną kwotę 26 149,57zł. Natomiast refundację świadczeń integracyjnych realizowano wobec jednego podmiotu, posiadającego status Centrum Integracji Społecznej, wydając na ten cel kwotę łączną 511 303,51 zł.

Działania na rzecz osób bezrobotnych z grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy obejmują również realizowane przez MUP w Lublinie projekty i programy:

1. „Kompleksowa aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych (w tym dotacje na samozatrudnienie) w celu zwiększenia ich szans na znalezienie zatrudnienia – realizowana przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie (I)”

Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Priorytet IX Zaspokajanie potrzeb rynku pracy, Działanie 9.1 Aktywizacja zawodowa – projekty PUP.

Celem Projektu było zwiększenie dostępu do zatrudnienia osób zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie poprzez skuteczną aktywizację zawodową. Projekt skierowany był do grupy kwalifikującej się do otrzymania wsparcia zgodnie z zapisami SZOP programu FEL 2021-2027 oraz przyjętymi kryteriami wyboru. Uczestniczkami/uczestnikami projektu były osoby zarejestrowane w MUP w Lublinie jako osoby bezrobotne, ze szczególnym uwzględnieniem osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2023 r., poz. 735 z późn. zm.), osoby należące do kategorii NEET, osoby odchodzące z rolnictwa i osoby, którym udzielono ochrony czasowej w związku z wojną w Ukrainie.

W 2023 r. udział w projekcie rozpoczęło 820 osób, w tym m.in.: 210 osób długotrwale bezrobotnych, 27 osób z niepełnosprawnościami, 361 osób w wieku 18-29 lat, 27 osób w wieku 55 lat i więcej, 26 osób z Ukrainy oraz 1 osoba – rolnik. Kwota wydatkowana w 2023 r. (wydatki poniesione za dany rok ogółem EFS/FP) wyniosła 9 074 102,99 zł.

2. Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych

Program Regionalny, który ma na celu aktywizację zawodową osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie.

W 2023 r. udział w programie rozpoczęło 20 osób długotrwale bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w postaci prac interwencyjnych oraz staży.

Kwota wydatkowana w 2023 r. (wydatki poniesione za dany rok ogółem EFS/FP) wyniosła 218 176,73 zł.

3. Program Specjalny – „AKTYWNI – KTO JAK NIE MY?”

Program skierowany był do osób powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie i zakłada objęcie wsparciem 20 osób. W pierwszej kolejności do Programu zostały zrekrutowane osoby w stosunku do których zastosowane dotychczas usługi i/lub instrumenty rynku pracy nie przyniosły skutku w postaci trwałego powrotu na rynek pracy, bądź utrzymania miejsca pracy.

W ramach programu realizowane było wsparcie w postaci:

Usług rynku pracy:

- indywidualne poradnictwo zawodowe - opracowanie/aktualizacja Indywidualnego Planu Działania,
- grupowe poradnictwo zawodowe - zapewnienie wsparcia doradcy zawodowego przy poznaniu zasad autoprezentacji, metod aktywnego poszukiwania pracy,
- pośrednictwo pracy - zapewnienie wsparcia pośrednika pracy w zależności od indywidualnych potrzeb uczestników programu,
- szkolenia.

Instrumentów rynku pracy:

- staże,
- prace interwencyjne,
- dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie osoby powyżej 50 roku życia.

Elementów specyficznych:

- bon na zdjęcie do biletu Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Lublinie,
- bon na bilet Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Lublinie,
- bon motywacyjny.

Kwota wydatkowana w I półroczu 2023 r. wyniosła 104 188,16 zł.

4. Program Specjalny – „Zatrudnienie Początkiem Nowego Jutra”

Program skierowany był do 20 osób długotrwale bezrobotnych. Do programu zostały zrekrutowane osoby, w stosunku do których zastosowane dotychczas usługi i/lub instrumenty rynku pracy nie przyniosły skutku w postaci trwałego powrotu na rynek pracy, bądź utrzymania miejsca pracy.

Formy wsparcia i działania, które obejmował ten program to: indywidualne poradnictwo zawodowe - opracowanie/aktualizacja Indywidualnego Planu Działania; pośrednictwo pracy - zapewnienie wsparcia pośrednika pracy w zależności od indywidualnych potrzeb uczestników programu; szkolenia; staże; prace interwencyjne; jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej. Program obejmował także elementy specyficzne: bon na zdjęcie do biletu okresowego; bon na bilet Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Lublinie; bon motywacyjny.

Kwota wydatkowana w I półroczu 2023 r. wyniosła 38 927,26 zł.

5. Program Specjalny – „Perspektywa”

Program skierowany był do osób 20 osób po 50 roku życia. Do programu zostały zrekrutowane osoby w stosunku do których zastosowane dotychczas usługi i/lub instrumenty rynku pracy nie przyniosły skutku w postaci trwałego powrotu na rynek pracy, bądź utrzymania miejsca pracy.

Formy wsparcia i działania, które obejmował ten program to: indywidualne poradnictwo zawodowe; grupowe poradnictwo zawodowe; pośrednictwo pracy; organizacja indywidualnych szkoleń; staż (3- oraz 6- miesięczny); jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej. Program obejmował także elementy specyficzne: warsztaty z kompetencji cyfrowych mające na celu nabycie przez osoby bezrobotne powyżej 50 roku

życia umiejętności cyfrowych dających szansę poszerzenia swoich umiejętności związanych z obsługą komputera w tym m.in.:

- zakładanie i posługiwanie się pocztą e-mail,
- zakładanie kont i załatwienie spraw online,
- zakładanie i wykorzystanie profilu zaufanego,
- dokonywanie płatności on-line.

- bon na bilet ZTM w Lublinie przyznany na okres 150 dni połączony z bonem na zdjęcie do tego biletu umożliwiające przemieszczanie się wszystkimi liniami ZTM w Lublinie; - bon motywacyjny w kwocie 700 zł wypłacany w terminie do 10 dni roboczych po złożeniu przez uczestnika programu wniosku o wypłatę bonu motywacyjnego po przepracowaniu minimum jednego miesiąca od dnia podjęcia zatrudnienia niesubsydiowanego bądź podjęcia działalności gospodarczej.

Kwota wydatkowana w I półroczu 2023 r. wyniosła 218 990,90 zł.

6. Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych i poszukujących pracy 50+

Program miał na celu aktywizację zawodową 16 osób długotrwale bezrobotnych i poszukujących pracy 50+ poprzez skierowanie ich do udziału w stażach oraz przyznanie dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej.

Źródło finansowania: Fundusz Pracy Rezerwa Ministra, kwota wydatkowana w 2023 r. wynosiła 139 080,36 zł.

7. Program aktywizacji zawodowej długotrwale bezrobotnych kobiet

Program miał na celu aktywizację zawodową 16 kobiet długotrwale bezrobotnych poprzez skierowanie ich do udziału w stażach oraz przyznanie dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej.

Źródło finansowania: Fundusz Pracy Rezerwa Ministra, kwota wydatkowana w 2023 r. wynosiła 115 931,18 zł.

Zamierzenia MUP w Lublinie na rok 2024:

W celu zapobiegania i ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego planuje się m.in.:

- wsparcie udzielane przez doradców klienta i pośredników pracy,
- dobór usług i instrumentów rynku pracy do potrzeb osób długotrwale bezrobotnych,
- dobór usług i instrumentów rynku pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- refundowanie świadczeń integracyjnych,
- organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy,
- realizowanie projektów własnych i projektów partnerskich,
- tworzenie projektów na ogłoszone konkursy oraz realizacja programów specjalnych,
- wspieranie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy,
- aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- pomoc osobom bezrobotnym z grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- udzielanie wsparcia w aktywizacji społecznej i zawodowej osób będących klientami pomocy społecznej,

- inicjowanie oraz negocjowanie nowych przedsięwzięć w partnerstwach,
- wspieranie przedsiębiorców w zatrudnianiu/tworzeniu miejsc pracy dla osób bezrobotnych,
- prowadzenie promocji usług MUP w Lublinie,
- organizacja Targów Pracy oraz Dnia Kariery.

III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ

Wydatki Miasta Lublin na zadania realizowane w obszarze pomocy społecznej w 2023 r. wyniosły ponad 437,5 mln zł.

W roku 2023 widoczny był znaczący spadek wydatków z tytułu realizacji świadczenia wychowawczego (500+), co wynika z obowiązującej od 1 stycznia 2022 roku nowelizacji ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Przewiduje ona m.in., że obsługa programu „Rodzina 500 plus” przechodzi do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który będzie stopniowo przejmował realizację Programu. Sprawy dotyczące prawa do świadczenia wychowawczego za okresy sprzed 1 stycznia 2022 r. nadal realizowane były przez dotychczasowe organy, do czasu zakończenia postępowania, tj. do dnia 31 maja 2022 roku. W związku z powyższym wydatki na świadczenia wychowawcze w roku 2023 wyniosły 145 141,59 zł i były niższe o przeszło 139 mln zł niż w roku 2022 kiedy wyniosły 139 799 481,73 zł.

Tabela 7. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł)⁹

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok 2023	Plan na rok 2024
OGÓŁEM				
OGÓŁEM (działy)	1	591 523 076,25	437 598 873,22	423 220 986,94
<i>W tym: w budżecie OPS/PCPR</i>	<i>2</i>	<i>420 176 496,74</i>	<i>254 026 813,59</i>	<i>248 385 135,49</i>
851 - OCHRONA ZDROWIA				
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	3	1 099 850,00	1 033 900,00	1 000 000,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>4</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5	8 849 762,80	13 760 309,61	15 744 607,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>6</i>	<i>225 676,07</i>	<i>269 967,69</i>	<i>750 000,00</i>
852 - POMOC SPOŁECZNA				
85202 - Domy pomocy społecznej	7	53 801 557,19	64 779 918,35	68 329 906,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>8</i>	<i>14 989 847,45</i>	<i>18 329 760,10</i>	<i>19 309 066,00</i>
85203 - Ośrodki Wsparcia	9	23 908 975,93	32 066 158,11	32 759 370,04
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>10</i>	<i>7 340 063,68</i>	<i>8 113 406,00</i>	<i>8 006 783,52</i>
85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ogółem (własne i zewnętrzne)	11	508 656,30	578 116,03	751 551,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>12</i>	<i>434 506,72</i>	<i>433 573,98</i>	<i>4345 000,00</i>
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej ogółem (własne i zewnętrzne)	13	783 277,42	754 438,64	960 325,42
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>14</i>	<i>783 161,32</i>	<i>754 135,07</i>	<i>960 125,42</i>
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - ogółem (własne i zewnętrzne)	15	3 925 865,35	3 722 513,26	5 253 374,00
<i>w tym: w budżecie OPS</i>	<i>16</i>	<i>3 900 087,11</i>	<i>3 701 436,27</i>	<i>5 228 374</i>

⁹ Materiał opracowany przez Wydział Budżetu i Księgowości Urzędu Miasta Lublin. Plan na 2024 rok według uchwały budżetowej - stan na 31.01.2024 r.

85215 - Dodatki mieszkaniowe - ogółem (własne i zewnętrzne)	17	6 506 493,45	8 493 725,79	8 400 000,00
<i>w tym: w budżecie OPS</i>	18	0,00	0,00	0,00
85216 - Zasiłki stałe - ogółem (własne i zewnętrzne)	19	9 374 074,39	9 272 678,53	10 892 248,00
<i>w tym: w budżecie OPS</i>	20	9 268 038,64	9 110 704,06	10 750 248,00
85219 - Ośrodki Pomocy Społecznej - ogółem (własne i zewnętrzne)	21	30 554 019,46	34 712 269,65	37 252 869,00
<i>w tym: w budżecie OPS</i>	22	30 554 019,46	34 712 269,65	37 252 869,00
85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania treningowe i ośrodki interwencji kryzysowej - ogółem (własne i zewnętrzne)	23	2 789 293,34	2 492 264,74	4 586 380,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	24	951 472,80	996 346,30	1 086 300,00
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze - ogółem (własne i zewnętrzne)	25	13 016 497,00	13 634 415,00	16 265 109,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	26	13 016 497,00	13 634 415,00	16 265 109,00
85230 - Pomoc w zakresie żywienia - ogółem (własne i zewnętrzne)	27	4 377 240,42	4 167 759,37	3 750 856,00
<i>w tym: w budżecie OPS</i>	28	4 373 852,68	4 163 575,69	3 745 856,00
85231 - Pomoc dla cudzoziemców - ogółem (własne i zewnętrzne)	29	290 477,00	118 755,00	148 290,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	30	290 477,00	118 755,00	148 290,00
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych - ogółem (własne i zewnętrzne)	31	0,00	0,00	0,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	32	0,00	0,00	0,00
85295 - Pozostała działalność - ogółem (własne i zewnętrzne)	33	29 245 588,31	11 644 060,93	10 642 272,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	34	7 540 144,06	7 615 679,81	5 789 064,00
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ				
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych - ogółem (własne i zewnętrzne)	35	1 599 244,97	1 765 354,50	2 112 500,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	36	0,00	0,00	0,00
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności - ogółem (własne i zewnętrzne)	37	2 199 268,75	2 733 543,88	3 108 426,00
<i>w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR</i>	38	0,00	0,00	0,00
85334 - Pomoc dla repatriantów - ogółem (własne i zewnętrzne)	39	232 921,95	258 965,44	0,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	40	0,00	0,00	0,00
85395 - Pozostała działalność - ogółem (własne i zewnętrzne)	41	61 424 632,14	23 429 971,41	762 024,20
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	42	59 047 652,39	16 629 705,60	736 120,27
854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA				
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym - ogółem (własne i zewnętrzne)	43	2 128 330,78	1 923 207,39	250 000,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	44	0,00	0,00	0,00
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym - ogółem (własne i zewnętrzne)	45	678 300,00	758 050,00	890 000,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	46	0,00	0,00	0,00
855 - RODZINA				
85501 - Świadczenie wychowawcze - ogółem (własne i zewnętrzne)	47	139 799 481,73	118 196,67	90 000,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	48	139 685 086,89	0,00	0,00
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego - ogółem (własne i zewnętrzne)	49	108 612 619,38	115 297 879,69	117 249 492,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	50	107 960 038,60	114 334 403,82	116 296 490,00
85503 - Karta Dużej Rodziny - ogółem (własne i zewnętrzne)	51	64 462,96	82 233,16	55 000,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	52	0,00	0,00	0,00
85504 - Wspieranie rodziny - ogółem (własne i zewnętrzne)	53	1 945 041,50	1 981 820,54	2 150 200,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	54	1 944 007,25	1 981 820,54	2 150 200,00

85508 - Rodziny zastępcze - ogółem (własne i zewnętrzne)	55	9 339 630,45	10 001 434,34	10 711 500,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	56	9 282 608,18	9 985 962,34	10 705 500,00
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych - ogółem (własne i zewnętrzne)	57	18 437 421,28	20 167 227,65	22 634 480,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	58	4 928 042,07	5 318 337,05	5 913 500,00
85513 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów - ogółem (własne i zewnętrzne)	59	2 511 423,95	3 109 627,82	2 494 599,28
w tym: w budżecie OPS / PCPR	60	2 511 423,95	3 109 627,82	2 494 599,28
85516 - System opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat (własne i zewnętrzne) - ogółem (własne i zewnętrzne)	61	31 574 390,12	35 323 688,88	39 773 855,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	62	0,00	0,00	0,00
85595 - Pozostała działalność - ogółem (własne i zewnętrzne)	63	104 800,10	130 944,71	156 750,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	64	104 800,10	130 944,71	156 750,00
Pozostałe wydatki OPS / PCPR				
75495 - Pozostała działalność (Przyjazne Patrole) - ogółem (własne i zewnętrzne)	65	193 708,27	331 693,10	1 190 373,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	66	26 399,90	25 599,89	42 300,00
85195 - Pozostała działalność (wydawanie decyzji o świadczenie zdrowotne) - ogółem (własne i zewnętrzne)	67	826 731,50	331 712,07	48 700,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	68	37 816,70	70 835,16	48 700,00
75421 - Zarządzanie kryzysowe (wydatki związane z przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu koronawirusa)	69	20 819 038,06	18 622 038,96	2 775 930,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	70	980 776,72	485 552,04	114 000,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Wydziału Budżetu i Księgowości Urzędu Miasta Lublin

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie dysponował budżetem w wysokości 254 026 813,59 zł.

Największy odsetek wydatków stanowiły wydatki poniesione na realizację zadań z ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w 2023 roku wyniosły ogółem 108 894 575,58 zł, co stanowiło 42,87% ogółu wydatków MOPR.

Kolejną pozycję zajmują wydatki poniesione na zasiłki i usługi pomocy społecznej. Wydatki te wyniosły ogółem 31 273 688,73 zł, stanowiąc 12,31% wydatków MOPR. W tej kwocie:

- 43,01% stanowiły wydatki na zasiłki pomocy społecznej oraz składki ubezpieczenia zdrowotnego (bez Programu „Posiłek w szkole i w domu”) w kwocie 13 450 197,37zł,
- 43,60% stanowiły wydatki na usługi pomocy społecznej w kwocie 13 634 415,00 zł,
- 12,73% stanowiły wydatki na Program „Posiłek w szkole i w domu”, które wyniosły 3 982 084,93
- 0,66 % stanowiły wydatki na rzecz cudzoziemców w kwocie 206 991,43 zł.

Ogółem poziom wydatków na zasiłki i usługi pomocy społecznej w 2023 roku w stosunku do 2021 roku był niższy o 215 832,63 zł.

Koszty utrzymania Ośrodka i jego komórek organizacyjnych w roku sprawozdawczym wyniosły 44 028 126,79 zł.

W roku 2023 poniesiono wydatki w związku z kryzysem uchodźczym, na ten cel wydatkowano 18 015 990,22 zł (tj. 7,09%) m.in. z przeznaczeniem na utworzenie i prowadzenie miejsc zakwaterowania dla obywateli Ukrainy, na wypłatę świadczeń

pieniężnych z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, jednorazowych świadczeń pieniężnych, świadczeń rodzinnych.

Wydatki na domy pomocy społecznej oraz ośrodki wsparcia w 2023 roku stanowiły 11,43% ogółu wydatków i wyniosły 29 039 437,08 zł, natomiast związane z udzieleniem dotacji na prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego – 2,29 % wydatków MOPR i osiągnęły poziom 5 820 644,57 zł.

Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń dla rodzin zastępczych oraz osób usamodzielniających się lub kontynuujących naukę wychowanków wyniosły 3,80%, tj. łącznie 9 649 382,58 zł.

Łączne wydatki Ośrodka w roku 2023 wyniosły 254 026 813,59 zł.

Wydatki na domy pomocy społecznej oraz ośrodki wsparcia w 2023 roku stanowiły 11,43% ogółu wydatków i wyniosły 29 039 437,75 zł, natomiast związane z udzieleniem dotacji na prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego – 2,29 % wydatków MOPR i osiągnęły poziom 5 820 644,57 zł.

Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń dla rodzin zastępczych oraz osób usamodzielniających się lub kontynuujących naukę wychowanków wyniosły 3,80%, tj. łącznie 9 649 382,58 zł.

IV. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnionych było **1 378 osób**¹⁰. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie zatrudnione były 509 osób, w Domach Pomocy Społecznej 524 osoby, a w ośrodkach wsparcia 423 osoby.

Tabela 8. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin

	Liczba pracowników	% w stosunku do ogółu
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE, w tym:	509	33,64
<i>Filie Ośrodka</i>	230	x
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	524	34,63
OŚRODKI WSPARCIA	423	27,96
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	57	3,77

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdania MRiPS-06 za 2023 rok oraz danych własnych

Kadrę pomocy społecznej w MOPR realizującą zadania w ramach ustawy o pomocy społecznej tworzą przede wszystkim pracownicy socjalni (w tym m.in. starsi pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej, starsi specjaliści pracy socjalnej oraz główni specjaliści pracy socjalnej). W 2023 roku zatrudnionych było 174¹¹ pracowników socjalnych, co stanowiło 34,18% ogółu pracowników jednostki. Wśród nich 169 osób świadczyło pracę socjalną w środowisku, przeprowadzało rodzinne wywiady środowiskowe i zgodnie z art.121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej otrzymywało comiesięczny dodatek do wynagrodzenia.

Tabela 9. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.P.	Rok 2022	Rok 2023	Prognoza rok 2024
OGÓŁEM PRACOWNICY JEDNOSTKI				
Liczba ogółem pracowników jednostki pomocy społecznej	1	503	509	509
KADRA KIEROWNICZA				
Ogółem kadra kierownicza (dyrektor jednostki i jego zastępcy)	2	5	5	5
W tym: (od poz. 3 do poz. 4)				
Wykształcenie wyższe	3	5	5	5
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	4	5	5	5
PRACOWNICY SOCJALNI				
Ogółem	5	172	174	174

¹⁰ Dane na podstawie sprawozdania MRiPS-06 MRiPS-06 „Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej” za 2023 rok oraz danych własnych.

¹¹ Biorąc pod uwagę liczbę zatrudnionych osób, były one zatrudnione odpowiednio: w Filiach Ośrodka – 152 osoby, w Sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 12 osób, w Sekcji ds. realizacji projektów i pomocy cudzoziemcom – 3 osoby, w dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej - 6 osób oraz w dziale ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych, wsparcia dziennego i usamodzielnienia – 1 osoba.

W tym: pracownicy socjalni ogółem zatrudnieni z EFS	6	0	0	0
W tym: (od poz. 7 do poz. 11)				
Wykształcenie wyższe	7	136	139	139
Wykształcenie średnie	8	36	35	35
Specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	9	24	22	22
Specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	10	20	18	18
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	11	5	7	7
POZOSTALI PRACOWNICY:				
Ogółem	12	331	330	330
W tym: (od poz. 13 do poz. 15)				
Wykształcenie wyższe	13	294	297	297
Wykształcenie średnie	14	36	32	32
Inne	15	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zgodnie z zapisem ustawowym (art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej) w ośrodku pomocy społecznej powinien być spełniony wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

Według danych Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin¹², liczba mieszkańców Lublina wynosiła **318 446 osób** (w tym: **311 276** osób zameldowanych na pobyt stały oraz **7 170** osób zameldowane na pobyt czasowy, wg stanu na dzień 31 XII 2023 r.). Biorąc pod uwagę wymogi określone ustawą MOPR powinien zatrudniać, co najmniej 160 pracowników socjalnych wykonujących pracę socjalną w środowisku. Wymóg dotyczący liczby zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców był w okresie sprawozdawczym spełniony.

Pracownicy MOPR posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe: 2 osoby posiadają tytuł naukowy doktora, 74,66% pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim, 11,59% posiada wykształcenie wyższe zawodowe.

¹² <https://bip.lublin.eu/urzed-miasta-lublin/dane-demograficzne/dane-demograficzne-stan-na-dzien-31-01-2023-r-,132,22886,2.html>

V. POMOC ŚRODOWISKOWA

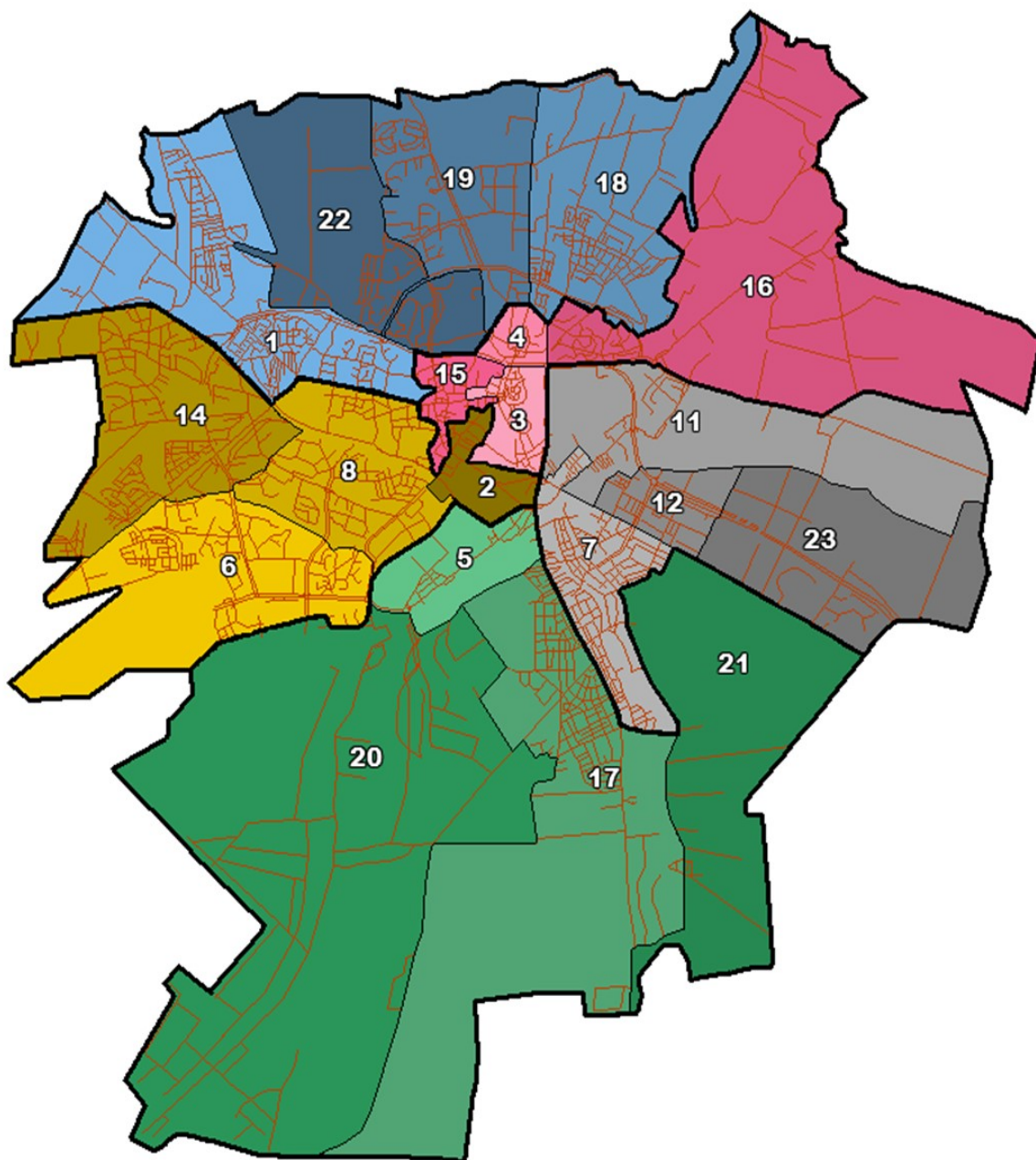
1. System Pomocy Środowiskowej

Priorytetowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Powyższy cel realizowany jest poprzez pracę socjalną, która jest fundamentalnym świadczeniem pomocy społecznej oraz w formie wypłaty świadczeń finansowych. Działania pracowników Wydziału pomocy środowiskowej koncentrują się na modyfikacji sposobu funkcjonowania osób, ich otoczenia, wzmacnianiu potencjału osób i rodzin do przezwycięzania trudnej sytuacji życiowej oraz wsparciu w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Powyższe założenia są spełniane poprzez podejmowane przez pracowników socjalnych działania zaprojektowane w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji i zmierzające do realizacji ustalonych celów. Skuteczne oddziaływanie na jednostkę odbywa się po dogłębnym rozpoznaniu (diagnozie) sytuacji w jakiej się znajduje, jej zasobów, deficytów, po określeniu w jakich obszarach jej funkcjonowania występują trudności i jakie są ich przyczyny. Zebrane informacje umożliwiają pracownikom socjalnym zaplanowanie działań, które są adekwatne do potrzeb, a w konsekwencji służą rodzinie w rozwiązaniu sytuacji problemowych, z jakimi się boryka. Zaprojektowane działania są realizowane zarówno przez osobę czy rodzinę, jak i pracownika socjalnego.

Na terenie miasta Lublin funkcjonuje 5 Filii, które swoim zasięgiem obejmują wszystkie dzielnice Lublina. W strukturach Filii MOPR w roku 2023 funkcjonowało ogółem 20 Sekcji pracy socjalnej, których pracownicy zajmują się pracą z klientem bezpośrednio w jego środowisku. Obszary działania Filii i Sekcji pracy socjalnej obrazuje mapa nr 1.

W Wydziale pomocy środowiskowej funkcjonuje również Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc domową, realizuje również procedurę „Niebieskie Karty”.

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania Sekcji pracy socjalnej w 2023 roku

Filia Nr 1 - ul. Kowalska 5

- Sekcja pracy socjalnej Nr 3 – ul. Kowalska 5
- Sekcja pracy socjalnej Nr 4 – ul. Lubartowska 6-8
- Sekcja pracy socjalnej Nr 15 – ul. Gabriela Narutowicza 74a
- Sekcja pracy socjalnej Nr 16 – ul. Towarowa 19

Filia Nr 2 - ul. Hutnicza 1a

- Sekcja pracy socjalnej Nr 7 – ul. Startowa 11
- Sekcja pracy socjalnej Nr 11 – ul. Hutnicza 1a
- Sekcja pracy socjalnej Nr 12 – ul. Startowa 11
- Sekcja pracy socjalnej Nr 23 – ul. Władysława Jagiełły 10

Filia Nr 4 - al. Kompozytorów Polskich 8

- Sekcja pracy socjalnej Nr 1 – ul. Bartosza Głowackiego 35
- Sekcja pracy socjalnej Nr 18 – Marii Koryznowej 2b
- Sekcja pracy socjalnej Nr 19 – Kompozytorów Polskich 8
- Sekcja pracy socjalnej Nr 22 – ul. Niccolo Paganiniego 12

Filia Nr 3 - ul. Mieszka I – 4

- Sekcja pracy socjalnej Nr 2 – Głęboka 11
- Sekcja pracy socjalnej Nr 8 – Mieszka I - 4
- Sekcja pracy socjalnej Nr 6 – Jutrzenki 6
- Sekcja pracy socjalnej Nr 14 – ul. Tomasz Zana 38 (piętro V)

Filia Nr 5 - ul. Nałkowskich 114

- Sekcja pracy socjalnej Nr 5 – Nałkowskich 114
- Sekcja pracy socjalnej Nr 17 – Róży Wiatrów 1
- Sekcja pracy socjalnej Nr 20 – Nałkowskich 114
- Sekcja pracy socjalnej Nr 21 – Zdrowa 14

2. Korzystający z pomocy społecznej

W 2023 roku w ramach ustawy o pomocy społecznej z pomocy Ośrodka skorzystało **12 644** osoby (z 7 373 rodzin), co stanowi 3,97% mieszkańców miasta Lublin.¹³

Spośród 7 373 rodzin, jakie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie objął pomocą w 2023 roku 64,84% stanowiły jednoosobowe gospodarstwa domowe, 19,68% stanowiły rodziny z dziećmi, a 15,48 % pozostałe rodziny.

W 2023 roku z pomocy skorzystało ogółem o 132 rodziny więcej niż w roku 2022. Stanowi to wzrost o 1,82%. Wzrost liczby rodzin odnotowano w przypadku jednoosobowych gospodarstw domowych o 135 rodzin oraz rodzin z dziećmi o 14. Natomiast pozostałych rodzin w roku 2023 było o 17 mniej niż w roku 2022.

Wśród **1 451 rodzin z dziećmi**, odnotowano 618 rodzin wychowujących jedno dziecko, 528 rodzin wychowujących dwoje dzieci oraz 305 rodzin wychowujących troje i więcej dzieci. Wśród rodzin z dziećmi 550 to rodziny niepełne, w tym 106 rodzin niepełnych wychowujących troje i więcej dzieci.

Liczną grupę społeczną wśród klientów Ośrodka stanowili emeryci i renciści. Spośród 7 373 rodzin objętych pomocą MOPR w Lublinie, emeryci i renciści tworzyli 1 860 rodzin, z czego 1 464 znajdowało się w grupie osób stanowiących jednoosobowe gospodarstwo domowe. Liczba rodzin emerytów i rencistów wśród wszystkich rodzin objętych pomocą stanowiła w 2023 roku 25,23%.

Tabela 10. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok oceny 2023	Prognoza 2024
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY i WSPARCIA				
Liczba osób	1	12 591	12 644	12 644
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	5 039	5 053	5 053
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	2 786	2 767	2 767
Wiek 0-17	4	182	181	181
Wiek produkcyjny *	5	2 841	2 850	2 850
Wiek poprodukcyjny **	6	2 001	1 997	1 997
Liczba rodzin	7	4 771	4 814	4 814
Liczba osób w rodzinach	8	7 090	6 972	6 972
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)				
Ogółem	9	2 632	2 567	2 567
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	1 388	1 339	1 339
Wiek 0-17	11	100	96	96
Wiek 18-59	12	1 140	1 140	1 140

¹³ Dane dotyczą pomocy z zakresu zadań własnych i zleconych gminie, zadań z zakresu administracji rządowej wykonywanej przez powiat, zadań realizowanych na podstawie porozumień i umów. Liczba mieszkańców wg Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin w dniu 31 XII 2023 r. wynosiła: **318 446** osób (w tym: **311 276** osób zameldowanych na pobyt stały oraz **7 170** osób zameldowane na pobyt czasowy).

Wiek 60 lat i więcej	13	1 385	1 327	1 327
KONTRAKT SOCJALNY				
Liczba zawartych kontraktów socjalnych - ogółem	17	707	674	674
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym - ogółem	18	555	555	555

Źródło: Sprawozdanie MRiPS - 03 oraz dane własne MOPR

3. Powody przyznania pomocy

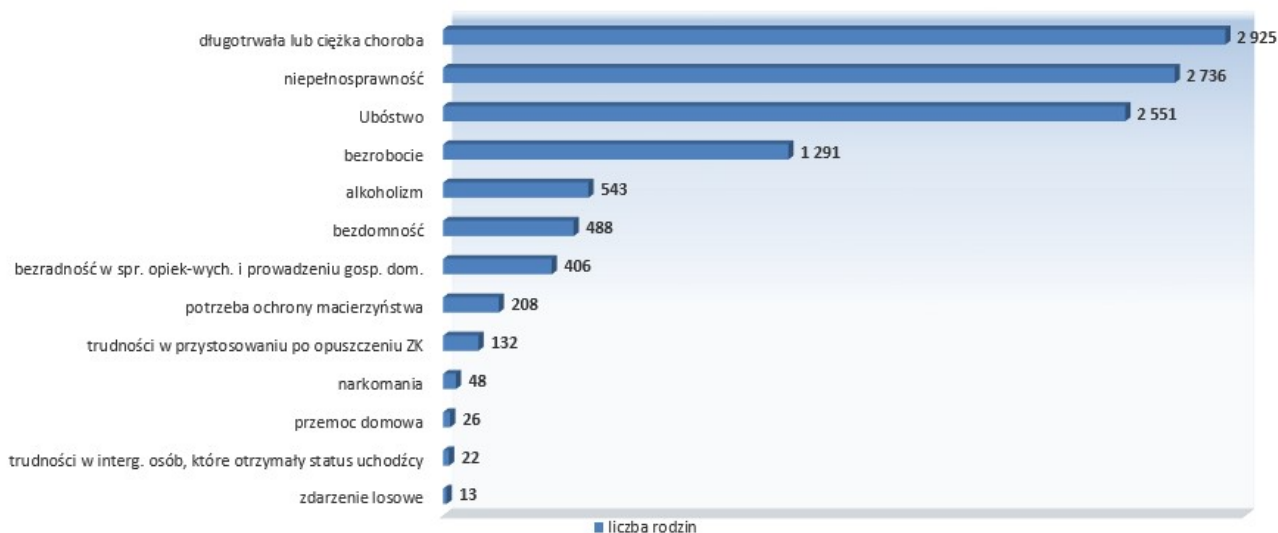
Ustawa o pomocy społecznej wyszczególnia powody będące podstawą udzielenia wsparcia. Powody korzystania z pomocy MOPR w 2023 roku przedstawiono na wykresie nr 7. Należy jednakże zaznaczyć, że niejednokrotnie powody te współistnieją przy jednym dominującym lub są jego konsekwencją.

Głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez MOPR była długotrwała lub ciężka choroba. Pomoc z tego tytułu otrzymało 2 925 rodzin liczących 3 958 osób. Problem ten dotyczył 39,67% liczby rodzin objętych pomocą.

Drugim problemem pod względem częstotliwości występowania była niepełnosprawność dotycząca 2 736 rodzin liczących 3 504 osób. Problem ten dotyczył 37,11 % liczby rodzin objętych pomocą.

Na trzecim miejscu odnotowano problem ubóstwa, który stał się przesłanką do korzystania z pomocy przez 2 551 rodzin liczących 3 889 osób (34,60% liczby rodzin objętych pomocą). W przypadku problemu ubóstwa należy wskazać, że mimo iż występuje ono, jako dominujący problem, to jednak nie jest głównym zagadnieniem, wobec którego ukierunkowane są działania socjalne. Praca socjalna jest w pierwszej kolejności inicjowana na dysfunkcję, której konsekwencją jest problem ubóstwa

Wykres 12. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2023 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS 03 za 2023 r.

Na kolejnym miejscu notuje się problem bezrobocia, który dotyczył 1 291 rodzin. Bezrobotni korzystający z pomocy Ośrodka stanowią 17,51% ogółu beneficjentów. W znacznej części są to osoby bez kwalifikacji lub których kwalifikacje

są zdezaktualizowane, co w efekcie utrudnia im powrót na rynek pracy. Należy też uwzględnić fakt, iż w przypadku części podopiecznych bezrobocie jest problemem wtórnym, współistniejącym z innymi (m.in. z alkoholizmem).

W 2023 roku liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu wynosiła 543. Problem ten dotyczył 7,36% liczby rodzin objętych pomocą. Liczba osób w rodzinach ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową wynosiła 713.

Powodem korzystania z pomocy społecznej jest również bezdomność, która jest problemem wieloaspektowym, współistnieje z innymi problemami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i narkotyków, bezrobocie, choroba psychiczna, problem w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, brak możliwości zapewnienia sobie własnym staraniem mieszkania przez osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze. W 2023 roku problem ten dotyczył 497 osób z 488 rodzin.

Tabela 11. Powody przyznania pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok 2023	Prognoza 2024
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA				
UBÓSTWO				
Liczba rodzin	1	2 779	2551	2551
Liczba osób w rodzinach	2	4 360	3889	3889
BEZROBOCIE				
Liczba rodzin	3	1 382	1291	1291
Liczba osób w rodzinach	4	2 785	2516	2516
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ				
Liczba rodzin	5	2 768	2736	2736
Liczba osób w rodzinach	6	3 630	3504	3504
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA				
Liczba rodzin	7	2 968	2925	2925
Liczba osób w rodzinach	8	4 077	3958	3958
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH				
Liczba rodzin	9	432	406	406
Liczba osób w rodzinach	10	1 022	1043	1043
ALKOHOLIZM				
Liczba rodzin	11	549	543	543
Liczba osób w rodzinach	12	746	713	713
NARKOMANIA				
Liczba rodzin	13	32	48	48
Liczba osób w rodzinach	14	41	62	62
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA				
Liczba rodzin	15	197	208	208
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ				
Liczba rodzin	16	133	129	129
BEZDOMNOŚĆ				
Liczba rodzin	17	385	488	488
Liczba osób w rodzinach	18	394	497	497
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO				
Liczba rodzin	19	107	132	132
Liczba osób w rodzinach	20	144	170	170

ZDARZENIA LOSOWE				
Liczba rodzin	21	24	13	13
Liczba osób w rodzinach	22	49	34	34
KŁĘSKI ŻYWIŁOWE I EKOLOGICZNE				
Liczba osób	23	0	0	0
SIEROCTWO				
Liczba rodzin	24	0	2	2
Liczba osób w rodzinach	25	0	5	5
PRZEMOC DOMOWA				
Liczba rodzin	26	25	26	26
Liczba osób w rodzinach	27	74	74	74
OCHRONA OFIAR HANDLU LUDŹMI				
Liczba rodzin	28	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdania MRiPS-03

4. Świadczenia w ramach ustawy o pomocy społecznej

W roku 2023 decyzją świadczenia przyznano 5 053 osobom, z 4 814 rodzin, w tym:

- świadczenia pieniężne (w ramach zadań własnych i zleconych) przyznano decyzją łącznie 3 464 osobom (z 3 417 rodzin). Liczba osób w tych rodzinach wynosiła 5 382,
- świadczenia niepieniężne (w ramach zadań własnych i zleconych) przyznano decyzją łącznie 2 028 osobom (z 1 927 rodzin). Liczba osób w tych rodzinach wynosiła 2 473.

Tabela 12. Formy udzielanej pomocy i prognoza na 2023 rok

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2022	Rok 2023	Prognoza 2024
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ			
ZASIŁEK STAŁY			
Liczba osób	1	1 579	1 531
Kwota świadczeń w złotych	2	9 682 445	12 378 719
W tym: (wiersze 3-6)			
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących			
Liczba osób	3	1 457	1 416
Kwota świadczeń w złotych	4	9 209 144	11 678 814
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie			
Liczba osób	5	141	128
Kwota świadczeń w złotych	6	473 301	699 906
ZASIŁEK OKRESOWY			
Liczba osób	7	1 765	1 619
Kwota świadczeń w złotych	8	3 498 129	3 248 238
W tym: (wiersze 9-16)			
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia			
Liczba osób	9	1 086	931
Kwota świadczeń w złotych	10	2 289 900	1 924 203
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby			
Liczba osób	11	454	434
Kwota świadczeń w złotych	12	501 699	578 229
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności			
Liczba osób	13	439	361
Kwota świadczeń w złotych	14	394 619	349 953
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów			

zabezpieczenia społecznego				
Liczba osób	15	7	8	8
Kwota świadczeń w złotych	16	8 875	10 671	10 558
innego niż wymienione w wierszach 9-16				
Liczba osób	17	237	253	254
Kwota świadczeń w złotych	18	303 036	307 868	311 806
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b				
Liczba osób	19	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	20	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM				
Liczba osób	21	2 833	2 717	2 807
Kwota świadczeń w złotych	22	4 045 254	3 790 789	2 905 575
W tym: (wiersze 21 - 22)				
ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POSILEK W SZKOLE I W DOMU"				
Liczba osób	23	2 537	2 446	2 637
Kwota świadczeń w złotych	24	3 508 261	3 208 931	2 555 575
ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2				
Liczba osób	25	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	26	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
POSILEK OGÓŁEM				
Liczba osób	27	412	366	344
Kwota świadczeń w złotych	28	723 364	857 171	1 161 166
W tym: (z wierszy 27-28)				
DLA DZIECI				
Liczba osób	29	177	175	160
Kwota świadczeń w złotych	30	54 971	74 899	108 634
W tym (z wierszy 27-28):				
POSILEK świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Posilek w szkole i w domu"				
Liczba osób	31	384	349	326
Kwota świadczeń w złotych	32	609 295	752 728	1 029 425
W tym (z wierszy 29-30):				
DLA DZIECI				
Liczba osób	33	177	177	160
Kwota świadczeń w złotych	34	54 971	74 899	108 635
SCHRONIENIE - OGÓŁEM				
Liczba osób	35	420	456	456
Kwota świadczeń w złotych	36	1 348 494	1 354 782	1 354 782
UBRANIE				
Liczba osób	37	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	38	0	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU				
Liczba rodzin	39	67	71	89
Kwota świadczeń w złotych	40	231 904	300 804	443 432

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdania MRiPS-03 i danych własnych

W stosunku do roku 2022, odnotowano wzrost osób (o 0,28%) i rodzin (o 0,99%), którym decyzją przyznano świadczenia.

Zdecydowanie największa liczba osób korzystała z zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych – taką formę pomocy przyznano 2 717 osobom (53,77% odbiorców świadczeń). Świadczenia te przyznawane były z przeznaczeniem na: zakup odzieży, obuwia, żywności, leczenie, uregulowanie zaległości w opłatach eksploatacyjnych.

Znaczna była również liczba korzystających z zasiłków okresowych i wyniosła 1 619 osób. Wśród świadczeniobiorców pobierających zasiłki okresowe najliczniejszą grupę stanowiły osoby dotknięte problemem bezrobocia – 931 osób. Kolejną grupę stanowiły 434 osoby, którym przyznano świadczenie z powodu długotrwałej choroby. Natomiast z powodu niepełnosprawności zasiłkiem okresowym objęto 361 osób, a 8 osób z powodu możliwości otrzymania i nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Średnia wysokość zasiłku okresowego wyniosła 334,39 zł.

W 2023 roku odnotowano spadek liczby świadczeniobiorców zasiłków stałych, o 33 osoby w stosunku do 2022 roku. Zasiłki te przyznano 1 546 osobom, przy czym 1 429 świadczeniobiorców z tej grupy stanowiły osoby samotnie gospodarujące. Średnia wysokość zasiłku stałego wyniosła 613,02 zł miesięcznie. W przypadku 1 367 osób objętych pomocą w formie zasiłku stałego w 2023 roku, zostały także opłacone składki zdrowotne.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie świadczył również wsparcie w postaci usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osobom, które z powodu wieku lub niepełnosprawności nie były w stanie zaspokoić niezbędnych życiowych potrzeb. Dane dotyczące pomocy w ww. formach usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2021-2023, zgodnie z faktyczną realizacją, przedstawia tabela nr 13.

Tabela 13. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2021-2023.¹⁴

ROK	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Średnioroczna liczba świadczeń na osobę
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone)				
2021	66	17 013	510 390,00	257,77
2022	62	14 260	456 320,00	230,00
2023	43	12 181	444 406,00	283,28
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (zadanie własne)				
2021	1 454	551 306	13 377 703,50	379,17
2022	1 456	465 452	12 560 177,00	319,68
2023 ¹⁵	1 280	431 578	13 190 009,00	337,17
w tym: specjalistyczne usługi opiekuńcze				
2021	53	16 986	436 279,50	320,49
2022	49	16 670	458 425,00	340,20
2023	41	15 609	507 218,00	380,71

Źródło: Opracowanie własne MOPR

¹⁴ Na podstawie realizacji wydatkowej.

¹⁵ W tym w ramach projektu „Bank usług środowiskowych” zrealizowano 15 070 godziny usług opiekuńczych z których korzystało 86 osób. Wydatki w ramach BUŚ wyniosły 452 100,00zł.

Z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w 2023 roku skorzystało łącznie 1 280 osób. Łącznie zrealizowano 431 578 godzin usług.

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzeń lub niepełnosprawności, świadczonych przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, skorzystało 41 osób. Klientom usług specjalistycznych w 2023 roku przyznano decyzją średniomiesięcznie ponad 31 godzin usług, a średniorocznie blisko 381.

Szczególną formę wsparcia stanowią specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, która najczęściej polega na pomocy i asystowaniu w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz trenowaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego zaspokajania potrzeb bytowych. W 2023 roku tym rodzajem wsparcia objęto 43 osoby. Świadczeniobiorca specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2023 roku korzystał średniomiesięcznie z ponad 23 godziny usług, co w skali roku stanowi 283 godziny.

Na podstawie aneksu do umowy na rok 2023 przekazano realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi Lubelski Oddział Okręgowy i Polskiemu Komitetowi Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Lublinie oraz Lubelskiemu Stowarzyszeniu Ochrony Zdrowia Psychicznego z siedzibą w Lublinie oraz udzielono dotacji przyjmując stawkę za 1 godzinę usług:

w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 30 czerwca 2023 r.

- usługi opiekuńcze – 30,00 zł brutto/godzina,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze – 32,00 zł brutto/godzina
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 37,00 zł brutto/godzina,

w okresie od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

- usługi opiekuńcze – 31,00 zł brutto/godzina,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze – 33,00 zł brutto/godzina
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 38,00 zł brutto/godzina.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 11 ustawy o pomocy społecznej realizacja usług jest zadaniem obowiązkowym gminy. Realizacja tego zadania publicznego odbywa się w drodze powierzenia zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zatem zlecający deklaruje pokrycie niezbędnych kosztów wynikających z realizacji niniejszego zadania.

Poza wynagrodzeniem dla osób bezpośrednio realizujących usługi zleceniobiorcy pokrywają koszty związane z obsługą zadania (koszty wynagrodzenia pracowników administracyjno–obsługowych i koszty rzeczowe).

Równocześnie wskazać należy, iż realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych wymaga wyższych kwalifikacji zawodowych od bezpośrednich realizatorów zadania niż realizacja usług opiekuńczych. Dlatego, wynagrodzenie osób bezpośrednio świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze jest wyższe niż osób świadczących usługi opiekuńcze.

Zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 września 2022 r. w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2023 r. minimalna wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług wynosi od 1 stycznia 2023 r. - 22,80 zł oraz od 1 lipca 2023 r. – 23,50 zł.

Mając na uwadze dbałość o jakość realizowanego zadania, wykwalifikowaną kadrę osób świadczących pracę, wzrost kosztów utrzymania, a także sygnalizowane przez podmioty świadczące usługi, potrzeby w zakresie wynagrodzenia opiekunek od dnia 1 stycznia 2023 r., zgodnie z Uchwałą nr 1350/XLIX/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie zmiany uchwały nr 1224/XLVI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 20 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania, zmianie uległa wysokość stawki:

- za usługi opiekuńcze z kwoty 26,00 zł na kwotę 30,00 zł. (od stycznia 2023 r.) oraz na kwotę 31,00 zł. (od lipca 2023 r.),
- za specjalistyczne usługi opiekuńcze z kwoty 27,50 zł na kwotę 32,00 zł. (od stycznia 2023 r.) oraz na kwotę 33,00 zł. (od lipca 2023 r.)

Zmianie uległa także stawka za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi z kwoty 32,00 zł na kwotę 36,00 zł. (od stycznia 2023 r.) oraz na kwotę 37,00 zł. (od lipca 2023 r.).

Należy nadmienić, iż zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 września 2023 r. w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2024 r. minimalna wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług wynosi 27,70 zł (od stycznia 2024 r.) oraz 28,10 zł (od lipca 2024 r.).

W związku z powyższym w budżecie na rok 2024 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie założył wzrost stawki za jedną godzinę usług opiekuńczych:

- usługi opiekuńcze – z kwoty 30,00 zł na 36,00 zł (od stycznia 2024 r.) oraz na 37,00 zł od lipca 2024 r. z jedną godzinę usług,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze – z kwoty 32,00 zł na kwotę 38,00 zł (od stycznia 2024 r.) oraz na 39,00 zł od lipca 2024 r. za jedną godzinę usług.
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi z kwoty 36,00 zł na kwotę 42,00 zł (od stycznia 2024 r.) oraz na 43,00 zł od lipca 2024 r. za jedną godzinę usług.

Powyższe zostało uregulowane aktem prawa miejscowego, tj. Uchwałą Nr 1598/LIV/2023 Rady Miasta Lublin z dnia 16 listopada 2023 r. w sprawie zmiany uchwały Nr 1224/XLVI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 20 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne

usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.

Łączna kwota dotacji przewidzianej w Uchwale Budżetowej Miasta Lublin na rok 2024 na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wynosi 15 799 979,00 zł (w tym: usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze – 14 399 985,00 zł, zapewnienie trwałości projektu „Kompleksowa opieka domowa” – 1 399 994,00 zł). W 2024 roku zaplanowano liczbę godzin świadczonych usług na poziomie:

- 377 616 godzin usług opiekuńczych,
- 16 026 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych,
- 38 356 godzin w ramach zapewnienia trwałości projektu „Kompleksowa opieka domowa”.

Program „**Opieka wytchnieniowa**” – edycja 2023 skierowany był do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi (zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych). Członkowie rodzin lub opiekunowie otrzymali wsparcie w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami.

Program zakładał świadczenie usług opieki wytchnieniowej w ramach:

- pobytu dziennego, w placówce lub w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej;
- pobytu całodobowego;
- specjalistycznego poradnictwa psychologicznego lub terapeutycznego, zapewnienie wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji/rehabilitacji i dietetyki dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę.

Wydział pomocy środowiskowej realizował Program poprzez świadczenie usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej w formie usług opieki wytchnieniowej.

W całym 2023 r. wpłynęło 239 wniosków o przyznanie usług opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.

Faktycznie z przyznanego wsparcia skorzystało 112 osób na łączną liczbę 23 066 godzin sfinansowaną z budżetu państwa w kwocie 922 640,00 zł oraz ze środków własnych gminy na obsługę zadania przez Stowarzyszenie Synegria w kwocie 58 716,75 zł. Osoby objęte Programem nie ponosiły odpłatności za przyznane usługi. Dodatkowo z dotacji pokryte zostały koszty obsługi w kwocie 19 392,00 zł.

Rekomendacje do usług opiekuńczych:

- ze względu na strukturę demograficzną Miasta Lublin, tendencję wzrostową osób w wieku emerytalnym oraz zapisy ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2023 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2024 r. należy spodziewać się wzrostu

liczby osób korzystających ze wsparcia w formie usług opiekuńczych. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach,

- kontynuacja Programu „Opieka wytchnieniowa” współfinansowanego z Funduszu Solidarnościowego, który skierowany był do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi (zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych). Członkowie rodzin lub opiekunowie otrzymali wsparcie w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami.

5. Inne działania realizowane w zakresie pomocy środowiskowej

5.1. Prace społecznie-użyteczne

W ramach zadań Wydziału pomocy środowiskowej realizowane były działania dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie, m. in. z powodu bezrobocia. W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował zadania związane koordynacją prac społecznie użytecznych na terenie miasta Lublin. W ramach realizowanych działań w 2023 r. prowadzono współpracę z **29 podmiotami** (m. in. domami pomocy społecznej, ośrodkami wsparcia, warsztatami terapii zajęciowej, specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, placówkami oświatowymi, bursa szkolną, placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, organizacjami pozarządowymi).

Prace społecznie użyteczne kierowane były w 2023 roku do 179 **osób** bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej. Kwota przeznaczona na realizację zadania w 2023 r. z budżetu gminy (w dyspozycji MOPR) wynosiła 55 000, 00 zł (co stanowiło 40%), natomiast pozostałe 60% dotyczyło środków Funduszu Pracy (MUP). Faktycznie na realizację prac społecznie użytecznych w 2023 r. wydano kwotę **47 347,68 zł**, będąca w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Pracownik Działu ds. pomocy środowiskowej, po otrzymaniu dokumentów z poszczególnych podmiotów realizujących prace społecznie użyteczne przygotowywał każdego miesiąca dokumentację, niezbędną do dokonania wypłaty świadczeń a po jej zrealizowaniu występował o refundację świadczeń z Funduszu Pracy do Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie. Kwota zrefundowana przez MUP w Lublinie w 2023 r. wyniosła **71 021,52 zł**.

Łącznie w 2023 roku do wykonywania prac społecznie użytecznych skierowano 43 osoby, w tym: dwie osoby w ogóle nie podjęły psu i nie przepracowały żadnej godziny, 7 osób przerwało wykonywanie prac społecznie użytecznych bez wskazania uzasadnionej przyczyny i zostało wyrejestrowanych z Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie, 2 osoby przerwały wykonywanie psu z powodu podjęcia zatrudnienia.

Wykorzystanie instrumentu aktywizacji w postaci prac społecznie użytecznych stworzyło osobom bezrobotnym, które przez wiele lat były nieaktywne zawodowo i nie

pozostawały w stosunku pracy – szansę czynnego udziału w rynku pracy. Ich celem była aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych (bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych) oraz korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

5.2 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc domową. Realizuje również procedurę „Niebieskie Karty”.

W perspektywie roku 2023 koordynowano procedurę 1000 „Niebieskich Kart”, z czego 417 stanowiło kontynuację działań rozpoczętych w latach wcześniejszych, natomiast w 2023 r. wszczęto 583 nowych procedur NK. Odnotowano wpływ 710 formularzy „Niebieskich Kart - A” dokumentujących zarówno pierwsze, jak też kolejne zdarzenia z użyciem przemocy w rodzinach mieszkańców Miasta Lublin.

W celu realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2023 r. powołano 406 nowych grup roboczych i 183 grupy diagnostyczno- pomocowe, w ramach których odbyło się 2524 spotkań specjalistów powołanych do grup.

W realizację procedury „Niebieskie Karty”, w celu profesjonalizacji oraz podniesienia skuteczności świadczonej pomocy, zaangażowane były służby Policji, przedstawiciele placówek oświatowych, służby zdrowia, sądownictwa, ośrodków leczenia uzależnień, a także podmiotów sektora pozarządowego.

Projekt „Przyjazne patrole”

Na podstawie porozumienia nr 6/BM/23 z dnia 6 kwietnia 2023 roku zawartego pomiędzy Gminą Lublin reprezentowaną przez Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie i Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie a Komendantem Miejskim Policji w Lublinie w okresie od 15 kwietnia do 17 grudnia 2023 roku zrealizowane zostało działanie w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym oraz zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom pod nazwą „Przyjazne patrole”. W patrolu uczestniczyli: psycholog lub pedagog z ramienia Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, dwóch funkcjonariuszy Policji oraz pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Pierwszy patrol odbył się w dniu 15 kwietnia 2023 roku, a ostatni w dniu 17 grudnia 2023 roku. We wskazanym okresie odbyło się 64 patrole, które realizowane były w wyznaczone soboty i niedziele (dodatkowo w niektóre soboty w godzinach porannych).

W okresie od 15 kwietnia do 17 grudnia 2023 roku zrealizowano 340 wizyt w środowiskach rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonych przemocą w rodzinie wytypowanych do zwizytowania przez: pracowników socjalnych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, asystentów rodziny, Policję oraz sąd. Podczas realizacji projektu odwiedzone 181 rodzin oraz podjęto 19 interwencji zleconych przez Dyżurnego Komendy Miejskiej Policji w Lublinie.

Na podstawie art. 12 a ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku odebrano 6 dzieci z 4 rodzin i umieszczono: w instytucjonalnej pieczy zastępczej (3 dzieci) oraz u innej niezamieszkałej wspólnie osobie najbliższej (3 dzieci). Sporządzono 4 zawiadomienia do właściwego miejscowo sądu w związku ze stwierdzeniem zagrożenia zdrowia dzieci.

Ponadto, w trakcie podejmowanych działań, w 6 rodzinach wdrożono procedurę „Niebieskie Karty” sporządzając 6 formularzy Niebieskiej Karty – A, gdzie osobami doznającymi przemocy w rodzinie było 6 małych dzieci oraz 1 osoba dorosła.

Członkowie patrolu przeprowadzili także 557 rozmów z rodzicami/opiekunami, dziećmi i innymi członkami rodzin o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym oraz ostrzegawczym.

Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego

Zespół Interdyscyplinarny w Lublinie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Znowelizowana w 2010 roku ustawa o przeciwdziałaniu przemocy nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Zarządzeniem Nr 1303/2011 z dnia 30 grudnia 2011 roku Prezydent Miasta Lublin powołał członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Urzędu Miasta Lublin, oświaty, służby zdrowia, sądownictwa, prokuratury, Straży Miejskiej, Policji, MOPR w Lublinie, Centrum Interwencji Kryzysowej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kuratorium Oświaty oraz organizacji pozarządowych.

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez diagnozowanie problemu, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku do Przewodniczącego Zespołu wpłynęło 710 formularzy „Niebieskich Kart – A”, zaś procedurę „Niebieskie Karty” realizowano w 1000 przypadkach. Po raz pierwszy w 2023 roku wszczęto 583 procedur, zaś 417 procedur stanowiło kontynuację z lat poprzednich. Procedury „Niebieskie Karty” zostały zakończone w 685 przypadkach.

Ponadto w 2023 roku odbyło się **2457 posiedzeń grup roboczych**, w ramach których sporządzono 672 formularzy „Niebieska Karta – C” oraz 432 formularze „Niebieska Karta – D”. W 2023 roku odbyło się 8 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.

Rekomendacje do przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu zwiększenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez kampanie społeczne, działania profilaktyczne i edukacyjne we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach,

- wzmocnienie wymiany informacji i współpracy międzyinstytucjonalnej oraz podejmowanie działań interdyscyplinarnych – w ramach działań podejmowanych przez Sekcję ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie MOPR w Lublinie oraz Zespół Interdyscyplinarny
- w związku z efektywnością realizowanych działań w ramach inicjatywy „Przyjazne patrole” oraz dalszą koniecznością monitoringu rodzin z problemami przemocy domowej, jak i trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi i uzależnieniem od alkoholu wskazane jest kontynuowanie realizacji projektu.

5.3 Preferencyjny zakup węgla

Realizację zadania powierzono wyłącznie pracownikom Działu ds. pomocy środowiskowej. Miasto Lublin przystąpiło do zleconego przez rząd procesu dystrybucji węgla. Sprzedaż węgla odbywała się w wybranych składach węglowych funkcjonujących na terenie Lublina, z którymi Miasto podpisało stosowne umowy. Łącznie w roku 2023 do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie wpłynęło **380** wniosków o preferencyjny zakup paliwa stałego dla gospodarstwa domowego. Wydano **336** potwierdzenia uprawnienia do zakupu preferencyjnego paliwa stałego dla gospodarstwa domowego, zaś **44** wniosków wymagało lub nie spełniało kryteriów do otrzymania ww. dokumentu.

Do dokonania zakupu preferencyjnego węgla uprawnione były osoby fizyczne w gospodarstwie domowym, których wniosek o dodatek węglowy został pozytywnie rozpatrzony lub które spełniają warunki do otrzymania tego dodatku. Mieszkańcy mogli zakupić węgiel w cenie nie wyższej niż 2 tys. zł brutto za tonę, przy czym na jedno gospodarstwo domowe przewidziano maksymalnie 3 tony tego paliwa w cenie preferencyjnej, w tym 1,5 tony do końca roku sprawozdawczego i kolejne 1,5 tony po 1 stycznia 2023 r.

Aby móc skorzystać z zakupu preferencyjnego węgla należało złożyć w gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania odpowiedni wniosek, w którym członek gospodarstwa domowego określa m.in jaką ilość paliwa chciał zakupić oraz czy dokonał już zakupu preferencyjnego wraz z podaniem ilości paliwa nabytego w ramach tego zakupu. Ponadto wnioskodawca zobowiązany był do złożenia oświadczenia, że ani on ani żaden członek jego gospodarstwa domowego, na rzecz którego jest dokonywany zakup preferencyjny, nie nabyli paliwa stałego na sezon grzewczy przypadający na lata 2022-2023, po cenie niższej niż 2 000,00 zł brutto za tonę w ilości co najmniej 1,5 tony w przypadku, gdy wniosek dotyczy zakupu do dnia 31 grudnia 2022 r. lub 3 ton w przypadku gdy wniosek dotyczy zakupu od dnia 1 stycznia 2023 r.

VI. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA

1. Centrum Interwencji Kryzysowej

Centrum Interwencji Kryzysowej¹⁶ w Lublinie, realizuje zadania mające na celu zapewnienie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej oraz znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Zadania realizowano, poprzez udzielanie interwencji kryzysowej, pomocy specjalistycznej indywidualnej, grupowej, rodzinnej. Ponadto zapewniano doraźne całodobowe schronienie dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach przemocy w rodzinie, ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu, poprzez umieszczanie w mieszkaniu interwencyjnym. W 2023 roku z tej formy pomocy skorzystały 22 osoby w tym 12 dzieci (9 rodzin). Do zadań CIK należało także budowanie gminnego systemu pomocy, opierającego się na współdziałaniu różnych służb i instytucji.

W 2023 roku w Centrum udzielono ogółem **18 532 świadczenia** w tym m.in:

- **5 514 spotkań ze specjalistami** (906 porad prawnych, 4253 konsultacji i spotkań psychologiczno-terapeutycznych, 11 porad socjalnych, rodzinnych, informacyjnych; 344 godzin zajęć grupowych),
- **4 085 konsultacji telefonicznych i mailowych,**
- **5 526 porad i konsultacji w Całodobowym Telefonie Zaufania.**

Centrum Interwencji Kryzysowej objęło wsparciem 459 osób z problemem przemocy domowej, w tym 43 dzieciom. Oprócz przyjęć indywidualnych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, prowadzono zajęcia grupowe oraz warsztaty.

Uwzględniając potrzeby klientów w Centrum Interwencji Kryzysowej prowadzone były w 2023 r. następujące zajęcia grupowe:

- Warsztaty umiejętności wychowawczych pn. „Szkoła dla rodziców i wychowawców” – program obejmuje **30** godzin, realizowanych na 10 spotkaniach. Przeprowadzono 2 edycje warsztatów, w tym jedną w ramach Projektu „**Blżej Pomocy – bez przemocy**” Uczestniczyło ogółem **30** osób.
- Grupa psychoedukacyjna dla kobiet doświadczających przemocy – **8** spotkań po 2 godziny - uczestniczyły **4** osoby
- Grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy – w ramach Projektu „**Blżej Pomocy – bez przemocy**” - 10 spotkań po 3 godziny każde dla 10 osób.
- Trening Zastępowania Agresji - **10** spotkań po **3** godziny każde dla **10** osób – w ramach Projektu „**Blżej Pomocy – bez przemocy**”
- Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową **finansowany z dotacji celowej budżetu państwa przekazanej z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie.** Zrealizowano II edycje programu tj.:
 - I. **60** godzin zajęć (30 spotkań po 2 godziny każde) dla **15** osób (13 mężczyzn i 2 kobiety) – program ukończyło 12 osób (11 mężczyzn i 1 kobieta),
 - II. **60** godzin zajęć (30 spotkań po 2 godziny każde) dla **15** osób (14 mężczyzn i 1 kobieta) – program ukończyło 8 osób (7 mężczyzn i 1 kobieta).

¹⁶ Zgodnie z uchwałą nr 664/XXVI/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2012 r., Centrum Interwencji Kryzysowej z dniem 1 stycznia 2013 zostało przekształcone roku w jednostkę organizacyjną pomocy społecznej działającą jako jednostka budżetowa Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu. i funkcjonuje jako jednostka UM Lublin;

Tabela 14. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2022	Rok oceny 2023	Prognoza 2024
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM			
Liczba placówek	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	47	47	107
Liczba osób korzystających	1 190	2 970	3600
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	53	54	70
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	5 195 040,86	6 257 069,03	8 377 640,00

Źródło: Opracowanie własne CIK

W ramach Centrum Interwencji Kryzysowej od 2016 roku funkcjonuje **Ośrodek Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin**, mieszczący się przy ul. Północnej 3 w Lublinie. Ośrodek pełni rolę placówki całodobowej, dysponuje 20 miejscami dla osób doprowadzonych, przyjętych do wytrzeźwienia. W 2023 roku do Ośrodka przyjęto 1474 osoby (2523 przyjęcia oraz 41 odmów przyjęcia).

Pracownicy Ośrodka każdego dnia prowadzą rozmowy profilaktyczne na temat szkodliwości picia alkoholu. Udzielają klientom i ich rodzinom wszechstronnego wsparcia (pomoc psychologiczna i terapeutyczna), a osoby uzależnione od alkoholu motywują do podjęcia leczenia odwykowego. Ponadto w Ośrodku prowadzone są dyżury przedstawicieli ruchu AA.

W strukturach Centrum w 2020 roku uruchomiono Punkt Interwencyjno-Konsultacyjny ze schronieniem interwencyjnym, który oferuje całodobową pomoc interwencyjną. Ponadto prowadzony jest całodobowy dyżur psychologa - interwenta, który na wezwanie policji świadczy pomoc osobom poszkodowanym lub ich bliskim na miejscu zdarzenia.

Całodobowy Telefon Zaufania czynny jest codziennie przez całą dobę. Główne zadania Całodobowego Telefonu Zaufania to udzielanie: wsparcia psychologicznego; informacji na temat specjalistycznych placówek pomocowych na terenie województwa lubelskiego; informacji na temat procedur i możliwości uzyskania pomocy; podejmowanie działań interwencyjnych także we współpracy z Policją i dyżurnym psychologiem CIK. Do Całodobowego Telefonu Zaufania przekierowywane są również połączenia z Centrum Powiadamiania Ratunkowego (numer 112), w sytuacjach, gdy rozmówca potrzebuje natychmiastowego wsparcia psychologicznego.

Centrum stale udziela również pomocy ofiarom konfliktu zbrojnego w Ukrainie. Pracownicy CIK współuczestniczyli w organizacji pomocy interwencyjnej i psychologicznej uchodźcom w miejscach masowego tymczasowego zakwaterowania, jak również w siedzibie Centrum. Uruchomiono także specjalną linię telefoniczną świadcząc pomoc psychologiczną w języku ukraińskim. W 2023 roku udzielono wsparcia i pomocy psychologicznej 455 razy w kontakcie bezpośrednim w siedzibie Centrum oraz w trakcie interwencji środowiskowych osobom z Ukrainy.

Rekomendacje:

- rosnące zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną wymaga stałej promocji działalności Centrum Interwencji Kryzysowej, aby szybko i skutecznie docierać z pomocą do osób w kryzysie;

- zwiększenie kadry Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie w celu zapewnienia całodobowej pomocy psychologicznej i interwencyjnej mieszkańcom miasta Lublin, oraz osobom, którym Centrum udziela całodobowego wsparcia w postaci schronienia.
- w celu utrzymania wysokiego poziomu świadczonych usług konieczne jest systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry poprzez uczestnictwo w szkoleniach i superwizjach;
- należy wzmacniać współpracę międzyinstytucjonalną celem szybszego docierania z kompleksową pomocą;
- w związku z rozszerzaniem współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz uczelniami wyższymi, należy zwrócić uwagę na wymianę wiedzy oraz prowadzenie szkoleń dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy, wykluczeniu społecznego, pomocy dzieciom krzywdzonym oraz seniorom jak również dla wolontariuszy zgłaszających chęć pomocy osobom w kryzysie.

Działania podejmowane przez CIK mają charakter interwencyjny i doraźny, natomiast osoby i rodziny wymagające długotrwałego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów, często powiązanych z problemami przemocy w rodzinie, czy też problemem alkoholowym członka rodziny, realizowane są przez **Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin**.¹⁷

2. Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin

Działania podejmowane przez CIK mają często charakter interwencyjny i doraźny, natomiast osoby i rodziny wymagające długotrwałego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów, często powiązanych z problemami przemocy w rodzinie, czy też problemem alkoholowym członka rodziny, realizowane są przez **Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin**.¹⁸

W 2023 roku z pomocy skorzystało 958 **osób** (760 osób dorosłych oraz 198 dzieci) w tym:

- z terapii skorzystały 552 osoby (dorośli: 409, dzieci: 143),
- z profilaktyki skorzystało 214 osób (dorośli: 134, dzieci: 80).
- z konsultacji psychologicznych skorzystało 417 osób (dorośli: 417)

Niektóre osoby korzystały zarówno z konsultacji, profilaktyki i terapii.

W roku 2023 na terenie Poradni prowadzona była praca psychologiczna z Uchodźcami z Ukrainy, na podstawie umów trójstronnych z innymi podmiotami – pomoc realizowana przez obywateli Ukrainy dla ich rodaków, finansowana przez PCPM oraz UNHCR.

Wsparciem w formie terapii objęto 555 rodzin, z czego 94,6% to rodziny naturalne (525 rodzin), a 3,2% (18 rodzin) stanowiły rodziny zastępcze. Ponadto wsparciem objęto 6 rodzin adopcyjnych (1,1%) oraz 6 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W 2023 roku, w terapii uczestniczyły **552 osoby** (558 osób – 2022 r.). Ogółem odbyło się **6 168 sesji** (8 177 - 2021 r., 7 618 - 2022 r.) terapeutycznych i konsultacyjnych. Jest to o 1 450 sesji mniej niż w roku 2022. Ta znaczna różnica wynika z trwającego 6 miesięcy braku dwóch pracowników, stopniowego redukcji liczby przyjmowanych osób przez

¹⁷ Jest jednostką specjalistycznego poradnictwa pomocy społecznej funkcjonującą w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, udziela bezpłatnej pomocy osobom i rodzinom z terenu miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym przez inne placówki lub instytucje.

¹⁸ Jest jednostką specjalistycznego poradnictwa pomocy społecznej funkcjonującą w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, udziela bezpłatnej pomocy osobom i rodzinom z terenu miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym przez inne placówki lub instytucje.

pracownika, który odchodził w lutym na emeryturę, oraz zmniejszenia liczby przyjmowanych osób przez psychologa, który objął funkcję kierownika Poradni. W 2023 roku, z przyczyn leżących po stronie klienta nie odbyło się 854 sesji.

Formy pracy terapeutycznej:

- Terapia i poradnictwo rodzinne – 155 osób,
- Terapia małżeńska i par – 30 osób,
- Terapia i poradnictwo indywidualne – 303 osoby,
- Terapia pedagogiczna i poradnictwo pedagogiczne – 57 osób,
- Konsultacje jednorazowe i telefoniczne – 417 osób.

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin realizowała w ciągu 2023 roku również działania psychoprofilaktyczne, były to:

- Trening umiejętności społecznych dla dzieci w wieku 7-10 lat: 2 edycje, łącznie 27 spotkań, 46 godzin, 17 uczestników;
- Cykl warsztatów doskonalenia umiejętności wychowawczych „Szkoła dla rodziców”: 2 edycje, łącznie 20 spotkań, 40 godzin, 22 uczestników;
- Warsztaty doskonalenia umiejętności wychowawczych – „Jak rozmawiać z nastolatkiem?”: 7 spotkań, 14 godzin, 10 uczestników;
- Spotkanie mikołajkowe zorganizowane dla byłych wychowanków domów dziecka: 1 spotkanie, 5 godzin, 70 uczestników;
- Piknik z okazji Dnia Dziecka zorganizowany dla rodzin byłych wychowanków domów dziecka: 1 spotkanie, 6 godzin, 35 uczestników;
- Warsztaty dla studentów psychologii i pedagogiki dotyczące funkcjonowania Poradni i specyfiki pracy w tego rodzaju placówce: łącznie 3 spotkania, 12 godzin, 50 uczestników.

Tabela 15. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2022	Rok 2023	Prognoza 2024
SPECJALISTYCZNA PORADNIA DLA RODZIN			
Liczba placówek	1	1	1
Liczba osób korzystających	1 113	958	1 100
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	13	15	14
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	837 351,05	909 015,81	1 000 300

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Wojna w Ukrainie pogłębiła kryzys emocjonalny i rodzinny jakiego doświadczają liczni mieszkańcy Miasta Lublin. Wobec tego bardzo rośnie zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną. Niepokój o przyszłość, rozpad więzi rodzinnych i małżeńskich, stanowi wskazanie do terapii jako sposobu rozwiązywania trudności. Dodatkowa trwające nadal skutki izolacji spowodowanej pandemią pogłębiają istniejące trudności i stwarzają nowe problemy, zwłaszcza u dzieci i młodzieży. Kompetentna pomoc terapeutyczna stanowi dla wielu osób i rodzin drogę przezwyciężania kryzysu i powrotu do równowagi.

Rekomendacje:

- trudne doświadczenia wywołane wojną spowodowały konieczność poszerzania umiejętności terapeutycznych na rzecz osób z doświadczeniami traumy. Wskazane jest organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje zarówno w tym zakresie, jak również kształtujące inne umiejętności terapeutyczne,
- napięcie związane z konfliktem zbrojnym oraz pandemia skutkowały bardzo dużym wzrostem zapotrzebowania na spotkania profilaktyczne. Istnieje dalsza potrzeba poszerzenia oferty zarówno w obszarze profilaktyki jak i terapii,
- rosnące zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną wymaga stałej promocji działalności Centrum Interwencji Kryzysowej, aby szybko i skutecznie docierać z pomocą do osób w kryzysie,
- należy wzmacniać współpracę międzyinstytucjonalną celem szybszego docierania z kompleksową pomocą. Dobrą praktyką są spotkania Otwartej Grupy Superwizyjnej dla Profesjonalistów.
- w celu utrzymania wysokiego poziomu świadczonych usług konieczne jest systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry poprzez uczestnictwo w szkoleniach i superwizjach.

VII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie realizuje zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie Lublin w ramach:

- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Ponadto w 2016 r. Wydziałowi ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci powierzono do realizacji program „Rodzina 500 plus”. Następnie z dniem 1 stycznia 2022 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, zgodnie z którą postępowanie w sprawie świadczenia wychowawczego oraz jego wypłaty prowadzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku wniosków złożonych do dnia 31 grudnia 2021 r. właściwość dla rozstrzygnięć w sprawie świadczenia wychowawczego oraz jego wypłaty jest w dalszym ciągu zachowana przez organy właściwe tj. m.in. wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast.

Dodatkowo Wydział świadczeń socjalnych w myśl ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa realizuje zadanie w zakresie ustalenia prawa i wypłaty świadczeń rodzinnych o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (art. 26 ww. ustawy) dla Obywateli Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 wspomnianej ustawy, (zmienionego przez art. 12 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie nazw uczelni służb państwowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Straży Granicznej, ustawy o Państwowej Straży Pożarnej oraz niektórych innych ustaw) oraz zadanie w zakresie ustalenia prawa i wypłaty świadczeń pieniężnych z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa (art. 13 ww. ustawy)¹⁹.

W 2023 roku Wydział świadczeń socjalnych realizował m.in. następujące świadczenia:

I. Świadczenia rodzinne, w tym:

1) zasiłek rodzinny,

2) dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,

¹⁹ Zadanie opisane szerzej w rozdziale XIV (str. 120)

- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
 - dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
 - dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.
- 3) świadczenia opiekuńcze:
- zasiłek pielęgnacyjny,
 - świadczenie pielęgnacyjne,
 - specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- 5) świadczenie rodzicielskie.
- II. Zasiłki dla opiekunów.
- III. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego.
- IV. Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.
- V. Jednorazowe świadczenie „Za Życiem”.
- VI. Świadczenie pieniężne na zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa.

Tabela 16. Wydatki na świadczenia w latach 2022 i 2023

L.p.	Rodzaj świadczeń	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2022 (w zł)	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2023 (w zł)	Wzrost/spadek w zł	Wzrost/spadek w %
1.	Zasiłki rodzinne wraz ze świadczeniami wypłacanymi na podstawie art. 5 ust.3 tzw. "zł za zł"	10 811 202	8 724 029	-2 087 173	-19,31%
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	5 356 271	4 437 857	-918 414	-17,15%
3.	Świadczenia opiekuńcze	58 043 707	66 119 091	8 075 384	13,91%
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	1 332 000	893 000	-439 000	-32,96%
5.	Fundusz alimentacyjny	10 739 579	9 558 336	-1 181 243	-11,00%
6.	Świadczenie rodzicielskie	5 808 965	4 718 075	-1 090 890	-18,78%
7.	Składki ubezpieczenia społecznego podopiecznych	9 016 968	11 029 878	2 012 910	22,32%
8.	Składki ubezpieczenia zdrowotnego podopiecznych	2 510 089	3 043 489	533 400	21,25%
9.	WYDATKI OGÓLEM:	103 618 781	108 523 755	4 904 974	4,73%

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Jak obrazuje powyższa tabela Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w ramach zadań będących w kompetencjach Wydziału świadczeń socjalnych największe wydatki (bez kosztów obsługi zadania) poniósł na wypłatę świadczeń opiekuńczych, których wartość stanowi aż 60,93% (w 2021r. 51,13% w 2022r. 56,02%) ogółu wydatków, jeżeli do kategorii świadczeń opiekuńczych zaliczy się nierozdzielne z nimi składki udział wzrasta do 73,89% (w 2021r. 61,05% w 2022 r. 67,14%). Należy zaznaczyć, że znaczną część wydatków

w kategorii świadczeń opiekuńczych generują zasiłek pielęgnacyjny ze względu na liczbę osób uprawnionych do korzystania ze wsparcia (29,80% przy 33,57% w 2022 r.) oraz świadczenie pielęgnacyjne ze względu na wysokość świadczenia (69,54% przy 65,16% w 2022 r.).

Wydatki na zasiłki rodzinne, znalazły się na drugiej pozycji, stanowiąc 8,04% (w 2021 r. 12,70% a w 2022r. 10,43%) wydatków. Ujmując zasiłki rodzinne razem z dodatkami otrzymamy w sumie 12,13% (w 2021r. 18,88% a w 2022r. 15,60%) udziału w stosunku do ogółu wypłaconych świadczeń rodzinnych.

Trzecim pod względem wartości wydatków typem świadczeń jest wypłata funduszu alimentacyjnego. Z tego tytułu Ośrodek wypłacił 9 558 336 zł (w 2021 r. 12 049 567 zł, w 2022 r. 10 739 579 zł) co stanowi 8,81% (w 2021 r. 11,81% a w 2022 r. 10,36%) ogólnej puli wydatków na świadczenia rodzinne.

W 2023 r. wydatki na świadczenia wyniosły 94 450 388 (bez składek ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego). Średniomiesięczne wydatki na wypłaty świadczeń wyniosły 7 870 866 zł (w 2021r. 7 660 346 zł a w 2022 r. - 7 674 310 zł).

Wysokość wypłat w poszczególnych miesiącach ulegała wahaniom, największy skok w wartości realizowanych świadczeń corocznie występuje we wrześniu, spowodowane jest to wypłatą płatnego raz w roku dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego. W miesiącach październik, listopad, grudzień występują wahania z uwagi na początek nowego okresu świadczeniowego (z funduszu alimentacyjnego od października, ze świadczeń rodzinnych od listopada) i stopniowy wpływ i rozpatrywanie nowych wniosków na kolejny okres świadczeniowy.

Tabela 17. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok 2023	Prognoza 2024
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH				
Liczba rodzin	1	4618	3654	3 066
Kwota świadczeń w złotych	2	16 167 473	13 161 886	11 501 894
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")				
Liczba świadczeń	3	299	236	186
Kwota świadczeń w złotych	4	299 000	236 000	186 479
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA				
Liczba świadczeń	5	1332	893	739
Kwota świadczeń w złotych	6	1 332 000	893 000	739 000
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE				
ŚWIADCZENIE PIELĘGNACYJNE				
Liczba świadczeń	7	18 008	18 842	20 543
Kwota świadczeń w złotych	8	37 822 221	45 980 601	55 287 048
DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIELĘGNACYJNEGO				
Liczba świadczeń	9	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	10	0	0	0
ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY - Ogółem				
Liczba świadczeń	11	90 381	91 313	92 049
Kwota świadczeń w złotych	12	19 484 662	19 702 092	19 867 856
W tym: (od poz. 13 do poz. 20)				

ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA				
Liczba świadczeń	13	27 913	29 137	30 245
Kwota świadczeń w złotych	14	6 023 533	6 287 117	6 528 081
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNACZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				
Liczba świadczeń	15	28 237	27 785	27 311
Kwota świadczeń w złotych	16	6 079 047	5 995 474	5 894 806
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA				
Liczba świadczeń	17	33 128	33 202	33 362
Kwota świadczeń w złotych	18	7 144 658	7 162 870	7 200 854
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT				
Liczba świadczeń	19	1 103	1 189	1 131
Kwota świadczeń w złotych	20	237 424	256 631	244 115
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY				
Liczba świadczeń	21	1 193	709	526
Kwota świadczeń w złotych	22	736 824	436 398	326 120
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA				
Liczba świadczeń	23	425	270	187
Kwota świadczeń w złotych	24	262 382	166 820	115 940
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO				
Liczba osób	25	1 980	1 741	1 570
Liczba rodzin	26	1247	1481	1 332
Kwota świadczeń w złotych	27	10 739 579	9 558 336	8 652 911
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO				
Liczba osób	28	1302	1358	1 398
Kwota świadczeń w złotych	29	2 510 089	3 043 489	3 622 111
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO				
Liczba osób	30	1 540	1 587	1 622
Kwota świadczeń w złotych	31	9 016 968	11 029 878	12 998 945

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W latach ujętych niniejszym sprawozdaniem zaobserwować można stały spadek rodzin uprawnionych do najczęściej wypłacanego świadczenia - zasiłku rodzinnego oraz dodatków.

W roku 2023 w ujęciu globalnym wydatki Ośrodka, z tytułu wypłat na świadczenia dla świadczeniobiorców, wzrosły o 4 904 974 zł (w 2022 r. o 1 566 275 zł, w 2021 r. o 1 557 231 zł, w 2020 r. o 2 043 427 zł). Lata ubiegłe również charakteryzowały się stopniowym wzrostem nakładów na wypłaty świadczeń jednakże głównie z uwagi na wzrost wysokości oraz ilości wypłacanych świadczeń opiekuńczych – pozostałe świadczenia charakteryzuje stopniowy spadek wydatków. Rok 2016 r. był rekordowy (nie biorąc pod uwagę świadczeń wychowawczych wzrost wyniósł ponad 13 mln), natomiast w 2018 r. wzrost wyhamował i od roku 2019 do chwili obecnej ponownie odnotowane jest istotne zwiększenie kwot przeznaczonych na wypłatę świadczeń (średni wzrost na przestrzeni ostatnich 11 lat z wyłączeniem 2016 r. - 2,26 mln). W poprzednim roku sprawozdawczym wzrost wydatków na świadczenia rodzinne spowodowany był przede wszystkim wzrostem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego oraz wzrostem liczby osób uprawnionych do jego pobierania.

W 2013 roku do katalogu świadczeń opiekuńczych wprowadzono nowe świadczenie – specjalny zasiłek opiekuńczy. W 2014 roku wydatki prawie się podwoiły w stosunku do roku poprzedniego, jednakże spowodowane było to faktem, iż znaczna część świadczeń w roku 2013 obejmowała drugie półrocze, natomiast w 2014 r. wypłaty objęły cały rok. W 2015 nastąpił wzrost w stosunku do roku 2014 niemal o 20%. W 2016 roku odnotowano dalszy wzrost liczby wypłaconych świadczeń – aż o 23%, w 2017 r. i 2018 r. nastąpił spadek liczby wypłaconych świadczeń natomiast w 2019 odnotowano nieznaczny wzrost liczby świadczeń jak i wzrost wydatków na nie, głównie z uwagi na zmianę wysokości (wzrost o 100 zł miesięcznie) kwoty świadczenia. Jednakże rok 2020 przyniósł spadek o niemal 400 000 zł, w 2021 r. spadek w wysokości 545 000 zł, w 2022 r. spadek osiągnął poziom 587 000 zł, natomiast w kolejnym – 2023 r. 300 000 zł.

Od dnia 1 stycznia 2016 r. realizowane jest nowe w katalogu świadczeń rodzinnych – świadczenie rodzicielskie, które wprowadziła ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom, które urodziły dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Uprawnieni do pobierania tego świadczenia są więc między innymi bezrobotni (niezależnie od rejestracji lub nie w urzędzie pracy), studenci, rolnicy, a także wykonujący prace na podstawie umów cywilnoprawnych. Także osoby zatrudnione lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, jeśli nie pobierają zasiłku macierzyńskiego mogą ubiegać się o świadczenie rodzicielskie. Z roku 2016 na 2017 wystąpił znaczny wzrost wartości wypłaconych świadczeń w 2018 r. odnotowano spadek wartości wypłat o 5%, w 2019 r. wystąpił spadek o 8% w stosunku do roku poprzedniego, w 2020 r. wyniósł 4%, w 2021 r. kwota wypłat była niższa o 11%, w kolejnym – 2022 r. spadek wyniósł 13%, natomiast w 2023 osiągnął on poziom 18,78%. Aby objąć wsparciem jak największą grupę osób i zapewnić rodzicom, jak największe wsparcie materialne w pierwszym okresie życia dziecka, świadczenie rodzicielskie w wysokości 1 000,00 zł miesięcznie, nie jest uzależnione od kryterium dochodowego (jest to kwota netto, gdyż świadczenie rodzicielskie nie podlega opodatkowaniu ani innym obciążeniom).

Wsparcie finansowe w postaci świadczenia rodzicielskiego przysługuje przez rok (52 tygodnie) po urodzeniu dziecka w wysokości 1 000 zł miesięcznie, a w przypadku urodzenia wieloraczków okres ten jest wydłużony do 71 tygodni.

Tabela 18. Wydatki na świadczenia rodzicielskie

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok 2023	Prognoza rok 2024
ŚWIADCZENIE RODZIELSKIE				
Liczba osób	1	918	725	640
Kwota świadczeń	2	5 808 965	4 718 075	4 200 567

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Jednorazowe świadczenie „Za życiem”

Od dnia 01 stycznia 2017 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w wysokości 4 000 zł.

Ustawa określa uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin w zakresie dostępu do:

1) świadczeń opieki zdrowotnej,

2) instrumentów polityki na rzecz rodziny □ w postaci jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł z tytułu urodzenia się żywego dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód rodziny.

Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka.

Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Wymóg ten nie dotyczy osób będących opiekunami prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także osób, które przysposobiły dziecko.

Tabela 19. Wydatki na jednorazowe świadczenia „Za życiem”

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok 2023	Prognoza rok 2024
JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”				
Liczba osób	1	47	51	53
Liczba rodzin	2	45	49	51
Kwota świadczeń	3	188 000	204 000	212 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

Z uwagi stopniowy wzrost ogólnych kosztów utrzymania rodzin zasadne byłoby utrzymanie wsparcia finansowego rodzin i osób niepełnosprawnych na podobnym poziomie w stosunku do siły nabywczej w kolejnych latach, co ściśle wiąże się z koniecznością sukcesywnego wzrostu kwot przyznawanych świadczeń. Optymalizacja kosztów utrzymania oraz stopniowy wzrost finansowania zadania z uwagi na rosnące koszty – głównie osobowe oraz media.

VIII. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”

Wydatki realizowane przez Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie począwszy od 2016 r. zdominowane zostały przez wprowadzone od drugiego kwartału 2016 r. świadczenie wychowawcze nie będące w rozumieniu ustawy świadczeniem rodzinnym, jednak kierowane do rodzin wychowujących dzieci. Na wsparcie rodzin w formie świadczeń rodzinnych i fundusz alimentacyjny w 2021 r. wydatkowano ponad 101 108 692 zł natomiast na świadczenie wychowawcze wydatkowano ponad 139 229 728 zł (w 2021 r. 335 837 000 zł). Odmienne niż w przypadku świadczeń rodzinnych – kryterium dochodowe do 30.06.2019 r. dotyczyło ustalania uprawnień wyłącznie na pierwsze dziecko w rodzinie a od 1 lipca 2019 r. kryterium zostało zlikwidowane i świadczenia przysługują na wszystkie dzieci do 18 r.ż. Stąd trafia do wszystkich rodzin posiadających dzieci w wieku do 18 r.ż. Łączna kwota wypłaconych świadczeń w 2022 r. wyniosła 139 229 728 zł, co dało średnio 779 zł miesięcznie na rodzinę. W przypadku zasiłków rodzinnych z dodatkami średniomiesięczna kwota wsparcia przypadająca na rodzinę w 2022 r. wynosiła jedynie 292 zł i to wyłącznie w rodzinach z najniższym dochodem.

Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 17 września 2021r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2021 poz. 1981) obowiązek ustalania uprawnień do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłatę przeniesiono z gmin do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 stycznia 2022 r. W przypadku wniosków złożonych do dnia 31 grudnia 2021 r. właściwość dla rozstrzygnięć w sprawie świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata jest w dalszym ciągu zachowana przez organy właściwe tj. m.in. wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast.

W 2023 r. dokonano wypłat świadczenia wychowawczego dla 25 rodzin na 30 dzieci w łącznej wysokości 145 142 zł. Prawo do ww. świadczeń zostało m.in. ustalone przez Wojewodę Lubelskiego w ramach unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz w związku z podjęciem na prośbę strony zawieszonych wcześniej postępowań administracyjnych.

Tabela 20. Wydatki na świadczenia wychowawcze

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok 2023	Prognoza rok 2024
ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE				
Liczba rodzin	1	35 733	25	0
Kwota świadczeń	2	139 228 728	145 142	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Wypłaty dla osób uprawnionych, którym przyznano prawo do świadczenia wychowawczego w roku 2021 były realizowane przez Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie do 31 maja 2022 r., stąd w prognozach na rok 2024 powyższe świadczenie nie jest uwzględniane.

IX. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowane są przez Dział ds. osób niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Na realizację zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Miasto Lublin otrzymało ze środków PFRON w 2023 roku 15 616 727,00 zł, z czego w dyspozycji Działu ds. osób niepełnosprawnych była kwota 14 974 727,00 zł. Wydatkowano 14 963 989,37 zł, co stanowi 99,93 % kwoty przeznaczonej na rehabilitację społeczną. Niewydatkowana kwota 10 737,63 zł to suma niewykorzystanych środków powstałych z końcowych rozliczeń w kwocie 486,29 zł oraz zwrotów dokonanych przez warsztaty terapii zajęciowej zgodnie z zapisami zawartych umów w kwocie 10 251,34.

Pozostałe 642 000,00 zł z przyznanego limitu zostały przekazane do dyspozycji Miejskiego Urzędu Pracy, który realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. Spośród przekazanych MUP środków niewykorzystana została kwota 90 414,89 zł, co ostatecznie zapewniło rozdysponowanie 85,91% posiadanej kwoty.

Środki przeznaczone na realizację zadań w **2023** roku stanowiły **115,24 %** środków z **2022** roku.

Poza środkami przekazywanymi corocznie w ramach algorytmu, Miasto Lublin dysponuje środkami na realizację dodatkowych programów zatwierdzanych przez Radę Nadzorczą PFRON.

Limity środków na poszczególnych zadaniach wraz z ich wykorzystaniem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Limity środków PFRON w latach 2022 i 2023 (w zł)

L.p	Zadanie	Limit środków PFRON 2022	Limit środków PFRON 2023	Kwota wydatkowanych środków	Wykorzystanie środków w 2023 roku
1	Dofinansowanie kosztów utrzymania i działalności WTZ	12 994 800,00	14 974 727,00	14 963 989,37	99,93%
2	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych				
3	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych				
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów				

5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz usługi tłumacza języka migowego				
6	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym				
7	Pilotażowy program „Aktywny samorząd”	1 706 063,00	1 612 376,00	711 876,04 ²⁰	44,15 %
8	Program „Zajęcia klubowe w WTZ”	61 380,00	67 980,00	67 980,00	100 %
9	Program Samodzielność-Aktywność-Mobilność „Dostępne mieszkanie”	80 000,00	80 000,00	0,00	0,00
10	Program Samodzielność-Aktywność-Mobilność „Mieszkanie dla absolwenta”	203 000,00	203 000,00	0,00	0,00
11	Moduł I programu „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością”	5 000,00	0,00	0,00	0,00
Razem (w zł):		15 050 243,00	16 938 083,00	15 743 845,41	92,94%

Zródło: Opracowanie własne MOPR

Kwoty na zadaniach realizowanych ze środków przekazywanych Miastu Lublin w ramach algorytmu są ustalane na podstawie limitu środków określonego rokrocznie przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Przez ostatnie lata kwota ta utrzymywała się na poziomie, który nie zabezpieczał potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina, zwłaszcza w obszarze turnusów rehabilitacyjnych oraz przedmiotów ortopedycznych.

W 2023 r. w ramach zadania zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze duża ilość wniosków została rozpatrzona negatywnie z powodu braku środków finansowych. Wnioski te zostaną złożone przez klientów ponownie w roku bieżącym, dlatego planowane jest przeznaczenie na realizację tego zadania większej niż w roku 2023 kwoty z limitu środków PFRON przekazywanego algorytmem. Zaspokojenie wszystkich potrzeb zgłaszanych przez osoby niepełnosprawne wymagałoby jednak znacznego zwiększenia środków przekazywanych Miastu Lublin. Ta rekomendacja podyktowana jest także stale rosnącymi zobowiązaniami na rzecz 9 Warsztatów Terapii Zajęciowej działających na terenie Miasta Lublin. Co roku znaczna część ogólnego limitu środków PFRON dla Miasta Lublin przeznaczana jest właśnie na rzecz WTZ (w 2024 roku na rzecz warsztatów przeznaczona będzie kwota 9 434 880,00 zł, a więc o **1 470 410,00 zł** więcej niż w roku 2023).

²⁰ Stan na dzień 31 grudnia 2023 r. co wynika z faktu, że realizacja wniosków w ramach powyższego programu trwa do 15 kwietnia 2024 r.

Tabela 22. Formy pomocy w ramach zadań PFRON

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok oceny 2022	Rok oceny 2023	Prognoza 2024
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	10	13 791 056,02 ²¹	15 859 880 ²²	19 299 484,00 ²³
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ				
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	11	200	119	125
Wartość dofinansowania w złotych	12	742 228,00	733 127,39	800 000,00
TURNUSY REHABILITACYJNE				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	13	711	666	780
Wartość dofinansowania w złotych	14	1 093 180,00	1 179 498,00	1 500 000,00
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE I ŚRODKI POMOCNICZE				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	15	1939	2301	2594
Wartość dofinansowania w złotych	16	3 929 470,00	4 830 152,29	6 226 284,00
ZAOPATRZENIE W SPRZĘT REHABILITACYJNY				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	17	30	36	38
Wartość dofinansowania w złotych	18	33 163,00	37 853,91	40 000,00
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"				
Liczba świadczeń	19	169	143	185
Wartość dofinansowania w złotych	20	751 653,02 ²⁴	711 876,04 ²⁵	1 250 000,00
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI				
Liczba dofinansowanych imprez	22	33	29	35
Liczba niepełnosprawnych uczestników	23	656	774	820
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	24	200 685,00	229 139,15	250 000,00
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA				
Wartość dofinansowania w złotych	25	0,00	0,00	0,00
Program „Zajęcia klubowe w WTZ”				

²¹ W tym środki Miasta Lublin przeznaczone dla warsztatów terapii zajęciowej w kwocie 776 203,00 zł

²² W tym środki Miasta Lublin przeznaczone dla warsztatów terapii zajęciowej w kwocie 885 153,00 zł

²³ W tym środki Miasta Lublin przeznaczone dla warsztatów terapii zajęciowej w kwocie 1 048 320,00 zł

²⁴ Stan na dzień 31 grudnia 2023 r. co wynika z faktu, że realizacja wniosków w ramach powyższego programu trwa do 15 kwietnia 2024 r.

²⁵ Stan na dzień 31 grudnia 2023 r. co wynika z faktu, że realizacja wniosków w ramach powyższego programu trwa do 15 kwietnia 2024 r.

Klubów działających na terenie miasta Lublin	26	2	2	3
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	27	61 380,00	67 980,00	52 800,00
Moduł I programu „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością”				
Liczba świadczeń	28	1	0	0
Wartość dofinansowania w złotych	29	600,00	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zasady finansowania Warsztatów Terapii Zajęciowej zostały określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i w rozporządzeniu w sprawie warsztatów terapii zajęciowej. Środki finansowe wymagane na pokrycie kosztów utrzymania i działalności warsztatów terapii zajęciowej pochodzą w największej części ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz w wysokości co najmniej 10 % ze środków powiatu.

Na terenie Miasta Lublina funkcjonuje **9 warsztatów terapii zajęciowej (WTZ)**. Uczestniczy w nich **280 osób** niepełnosprawnych, korzystając z rehabilitacji społecznej i zawodowej. W 2023 r. dofinansowanie na działalność WTZ ze środków PFRON dla Miasta Lublin wynosiło 7 964 470 zł, z czego ostatecznie rozliczono **7 954 218,66 zł**, co stanowiło nie więcej niż 90% kosztów działalności; dopełnieniem kosztów działalności WTZ były środki z budżetu Miasta Lublin w wysokości **885 153,00 zł**.

Tabela 23. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok 2023	Potrzeby		
	Rok 2021	Rok 2022		Rok po ocenie 2024	Dwa lata po ocenie 2025	
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ						
Liczba placówek	1	9	9	9	9	
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 67 i 68)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	0	0	0	0	
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	9	9	9	9	
Liczba uczestników zajęć	4	270	270	280	280	
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	129	121	122	125	
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek wynikający z rozporządzenia (w złotych)	6	6 576 931,00	7 755 170	8 839 371,66	10 483 200,00	
				11 378 368,00		

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Jak wspomniano powyżej, poza środkami przekazywanymi Miastu Lublin według algorytmu realizowane są za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie programy na rzecz osób niepełnosprawnych finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Jednym z nich jest pilotażowy program „Aktywny

samorząd", który Miasto Lublin realizuje od 2012 roku. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. W roku 2023 w ramach programu wypłacono 143 dofinansowania na kwotę 711 876,04 zł.

W roku 2023 Miasto Lublin przystąpiło do realizacji **programów "Samodzielność - Aktywność - Mobilność!" - "Dostępne mieszkanie" oraz "Mieszkanie dla absolwenta"**. Program "Dostępne mieszkanie" dotyczy dopłaty do zamiany mieszkania - na pozbawione barier architektonicznych, znajdujące się w lokalizacji umożliwiającej samodzielne opuszczenie budynku, aż do poziomu zero przed budynkiem. Program "Mieszkanie dla absolwenta" dotyczy zapewnienia samodzielnego mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności, a przedmiotem dofinansowania będą koszty wynajęcia mieszkania, ponoszone w okresie do 36 miesięcy. W 2023 r wpłynęło 7 wniosków w ramach programu „Mieszkanie dla Absolwenta”, ale zostały wycofane przez wnioskodawców. W roku 2023 w ramach programu "Dostępne mieszkanie" nie wpłynęły żadne wnioski.

Konkursy dotyczące zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym nie były ogłaszane w 2023 r.

Program „Zajęcia klubowe w WTZ” jest realizowany przez Miasto Lublin za pośrednictwem MOPR w Lublinie od 2018 roku. „Zajęcia klubowe w WTZ” to program wsparcia osób niepełnosprawnych poprzez prowadzenie przez WTZ zajęć klubowych jako zorganizowanej formy rehabilitacji. W roku 2023 w ramach programu „Zajęcia klubowe w „WTZ” wypłacono łącznie **67 980,00 zł** dla **2** klubów działających na terenie miasta Lublin.

Rekomendacje:

- zwiększenie kwoty limitu środków PFRON przekazywanych wg algorytmu dla Miasta Lublin, w celu zabezpieczenia szerszego spektrum potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina,
- monitorowanie wydatków programu Aktywny Samorząd pod kątem możliwości złożenia zapotrzebowania na dodatkowe środki,
- monitorowanie stanu zatrudnienia oraz zmiana organizacji pracy w Dziale ds. osób niepełnosprawnych z uwagi na konieczność realizacji zadań w nowym systemie teleinformatycznym SOW (System Obsługi Wsparcia),
- inspirowanie Jednostek prowadzących Warsztaty Terapii Zajęciowej do uczestnictwa w programie „Zajęcia klubowe w WTZ”,
- monitorowanie pod kątem efektywności działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej.

X. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

1. Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego działających na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Funkcjonujące na terenie Miasta Lublin placówki wsparcia dziennego prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny i dobrowolny poza przypadkami gdy do placówki wsparcia dziennego dziecko zostało skierowane przez sąd.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę lub w formach połączonych (spośród wymienionych).

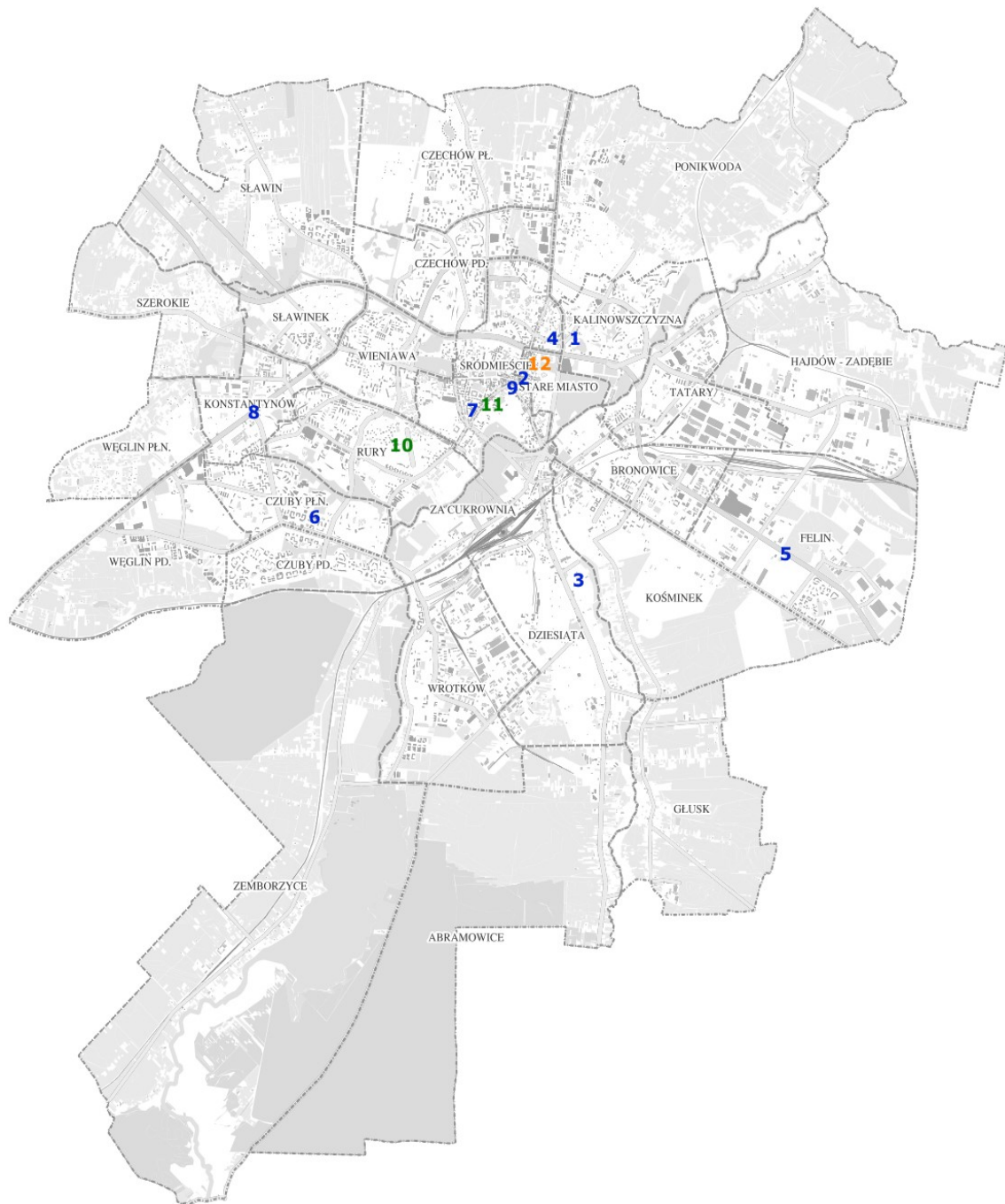
Placówki wsparcia dziennego działające w formie opiekuńczej zapewniają opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań. Są prowadzone jako koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej realizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, indywidualne programy: korekcyjne, psychokorekcyjne, psychoprophylaktyczne oraz terapię: psychologiczną i socjoterapię.

Z bogatej oferty zajęć prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego skorzystało w latach 2021 – 2023 odpowiednio:

- w 2021 roku **504** dzieci (w **16** placówkach),
- w 2022 roku **467** dzieci (w **12** placówkach),
- w 2023 roku **451** dzieci (w **12** placówkach).

Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2023 roku

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze

- 1** - Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. św. Dominika Savio - ul. Kalinowszczyzna 3
- 2** - Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego - ul. Królewska 10
- 3** - Ośrodek nr 1 „Teatr” - ul. Kunickiego 128
- 4** - Ośrodek nr 2 „Bliźniak” - ul. ks. M. Słowikowskiego 1
- 5** - Świetlica Integracyjna "Razem" - ul. Doświadczalna 46
- 6** - Placówka Wsparcia Dziennego "Jutrzenka" - ul. Jutrzenki 1
- 7** - Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci - ul. Narutowicza 54
- 8** - Placówka Wsparcia „Dom Ciepła” im. św. Antoniego - al. Kraśnicka 65

- 9** - Caritas Archidiecezji Lubelskiej - Świetlica Środowiskowa Caritas w Lublinie - ul. Prym. Stefana Wyszyńskiego 2

Placówki wsparcia dziennego specjalistyczne

- 10** - Specjalistyczny Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy "Domostwo Amigoniańskie" - ul. Jaworowskiego 12
- 11** - Ośrodek Terapeutyczny - ul. Narutowicza 74a

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze i wsparcia dziennego specjalistyczne (obu typów)

- 12** - Fundacja Sempre a Frente - Świetlica - Kowalska 3

W ciągu 2023 roku, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowało 12 placówek:

- 9 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej, placówki dysponowały 252 miejscami i w ciągu 2023 roku objęły opieką 355 dzieci;
- 2 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej, dysponowały 44 miejscami i objęły opieką 60 dzieci;
- 1 placówka wsparcia dziennego prowadzona była w formie opiekuńczej i specjalistycznej, dysponowała 15 miejscami i objęła opieką 36 dzieci.

Łącznie wszystkie placówki dysponowały **311 miejscami**, a z ich usług w 2023 roku skorzystało **451 dzieci** pochodzących z 337 rodzin.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Dwie placówki w Lublinie prowadzą działalność na podstawie art. 228 ust. 5 ustawy, gdyż uzyskały decyzję wydaną przez Prezydenta Miasta Lublin stwierdzającą, że zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin zleca uprawnionym podmiotom po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert i dofinansowuje ze środków publicznych koszty ich działalności. Umowy z podmiotami prowadzącymi placówki wsparcia dziennego zostały zawarte na okres od dnia 1 kwietnia 2021 roku do dnia 31 marca 2026 roku.

W roku 2023 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało łącznie **800 000,00 zł**.

Tabela 24. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2022	Rok oceny 2023 rok	Prognoza 2024
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO			
Liczba placówek	1	12	9
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)			
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	12	9
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	324	259
Liczba osób korzystających	5	467	380
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	43	35
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	1 653 970	1 569 992
W tym wydatki samorządu gminnego na placówki wsparcia dziennego	8	950 000	900 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania i w 2023 roku pozyskały i wykorzystały

dodatkowe środki finansowe w łącznej wysokości **602 708,40 zł**, m.in. z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin. W ramach ww. środków zrealizowano **12 projektów dla 267 dzieci** oraz **1 projekt** niefinansowy, realizowany przez Fundację Orange „Mega Misja” **dla 18 dzieci**.

Ponadto w 2023 roku, w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy, na podstawie art. 27 ust 3 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103 ze zm.) z oferty placówek wsparcia dziennego, za zgodą Wojewody Lubelskiego, mogły korzystać dzieci pochodzenia ukraińskiego. W 2023 roku z oferty 1 placówki skorzystało 6 dzieci pochodzenia ukraińskiego.

W 2023 roku pracownicy zrealizowali 22 wizytacje, które odbyły się w okresie od kwietnia do grudnia 2023 roku.

Przez cały 2023 rok placówki wsparcia dziennego realizowały swoje zadania w systemie stacjonarnym.

Oprócz wyżej przedstawionych placówek wsparcia dziennego, w 2023 roku 5 placówek wsparcia dziennego nie dotowanych przez Miasto Lublin, działało na podstawie zezwolenia Prezydenta Miasta Lublin, były to:

- Ośrodek Wsparcia Młodzieży „Przystanek Sempre” prowadzony przez Fundację Sempre a Frente (od 14 stycznia 2019 roku),
- Świetlica „con amore” prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore” (od 5 marca 2020 roku),
- Parafialna Świetlica św. Michała Archaniola, prowadzona przez Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Nauczycielek Św. Doroty Córek Najświętszych Serc (od 15 września 2021 roku);
- „Świetlica Środowiskowa Akademia Dzieciaka” prowadzona przez Fundację Uśmiech Szczęścia (od 8 listopada 2021 roku);
- „Świetlica Socjoterapeutyczna”, prowadzona przez Stowarzyszenie Promocji Kultury Na Rzecz Środowisk Lokalnych i Osób Niepełnosprawnych „DZIESIĄTA” (od 13 lipca 2022 roku).
- „Specjalistyczna Placówka AGAPE CLUB”, prowadzona przez Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” (zezwolenie z dnia 30.06.2015, działa bez umowy od 1 kwietnia 2021 roku).

Poradnictwo specjalistyczne

Bezpłatne konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i pedagogiczne) rodziny uzyskują w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale, tj. 2 pedagogów, 3 psychologów, świadczyli poradnictwo, m. in. na rzecz rodzin naturalnych. Bezpłatne konsultacje i poradnictwo odbywały się w siedzibie Działu przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności oraz drogą telefoniczną.

W roku 2023 tą formą pomocy objętych było **39 rodzin**, które skorzystały z 72 porad. Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwyciężania występujących trudności życiowych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka rodziny.

Dodatkowo nieodpłatną, profesjonalną pomoc terapeutyczną dla osób, małżeństw i rodzin będących w kryzysie świadczy Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin MOPR w Lublinie ul. Popiełuszki 28E. Działalność Poradni opisana jest szerzej na stronach 42 - 44 niniejszego opracowania.

Asystenci rodziny

W 2023 roku w Lublinie zatrudnionych było **15 asystentów rodziny** i kierownik Sekcji ds. asysty rodzinnej. W stosunku do roku 2022 zatrudnienie pozostało na tym samym poziomie. Ogółem wydatki na zatrudnienie w 2023 roku wyniosły **1 146 365,26 zł**, z czego: dotacja w ramach dofinansowania zadania własnego gminy, realizowanego w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2023” wyniosła – **146 453,92 zł**, zaś środki własne – **41 912,78 zł**.

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloprotymowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi, w celu powrotu pod ich opiekę.

W 2023 r. wsparciem asystenta rodziny objęto **301** rodzin niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się **563** dzieci. Asystenci odbyli **6 244** wizyty w środowisku. Asystenci rodziny prowadzili konsultacje wychowawcze z rodzicami oraz małoletnimi, wskazywali konstruktywne metody wychowawcze w przypadku występowania trudności w tym zakresie. Proponowali możliwości konstruktywnego spędzania czasu wolnego. Udzielali instrukcji i pomocy w załatwianiu spraw urzędowych oraz rozwiązywaniu problemów socjalnych. Odbywali rozmowy na temat prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz dysponowania środkami finansowymi. Ponadto pracownicy pomagali w redagowaniu CV, listu motywacyjnego, poszukiwaniu ofert pracy. Asystenci rodziny proponowali rodzinom wsparcie psychologiczne, terapeutyczne, wyszukiwali i polecali poradnie, przychodnie, często także umawiali członków rodzin do specjalistów z zakresu medycyny.

Asystenci rodziny odbywali wizyty w środowiskach w sytuacjach interwencyjnych, w przypadku podejrzenia nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny, oceny sprawowania opieki nad dziećmi oraz konieczności udzielenia niezwłocznej pomocy. Wizyty te często odbywały się przy współpracy z pracownikami socjalnymi oraz policją. Asystenci rodziny pozostawali w stałym kontakcie z instytucjami, fundacjami, stowarzyszeniami, służbą zdrowia i sądami, w celu udzielenia kompleksowej pomocy rodzinie. Zarówno podczas nauki dzieci w placówkach edukacyjnych w formie stacjonarnej, jak i zdalnej, stale współpracowali z pracownikami szkół, przedszkoli, żłobków.

W okresie sprawozdawczym zakończono pracę z **108 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (29 przypadków), zaprzestanie współpracy rodziny z asystentem (51 przypadków), brak efektów pracy (12 przypadków) oraz zmiana metody pracy i inne (16 przypadków). Rodzina po zakończeniu współpracy zostaje w systemie pomocy społecznej i jest nadal systematycznie odwiedzana przez pracownika socjalnego. Takie rodziny są bardzo często objęte również nadzorem kuratora sądowego, z którym współpracują pracownicy socjalni. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w rodzinie i braku nadzoru kuratora sądowego, do Sądu kierowane są pisma o objęcie rodziny takim środkiem zabezpieczającym.

W 2023 r. asystenci rodziny we współpracy z członkami rodzin i po konsultacji z pracownikami socjalnymi przygotowali lub zaktualizowali **258 planów** pracy z rodziną, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także określały terminy ich realizacji i efekty podjętej pracy. Asystenci dokonywali także okresowej oceny sytuacji rodziny, w której przedstawiali efekty prowadzonych działań oraz zasadność (lub brak zasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2023 r. dokonano i przygotowano na piśmie **366 ocen**. W roku 2023 asystenci rodziny sporządzili do właściwych sądów pisma informujące o zaistniałej sytuacji rodzinnej w przypadku wystąpienia nieprawidłowości.

Główne zadania zrealizowane przez asystentów rodziny dotyczyły:

- podejmowania działań mających na celu pomoc rodzinom w rozwiązywaniu ich problemów socjalnych poprzez dostarczanie informacji i kierowanie do odpowiednich instytucji;
- udzielania pomocy w redagowaniu pism urzędowych, ubieganiu się przez rodziny o świadczenia socjalne, o przydział lub zamianę lokalu mieszkalnego, o umorzenie zadłużeń w opłacie czynszu, itp.;
- udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez, m.in.: kierowanie członków rodzin do poradni specjalistycznych i rodzinnych, kierowanie do udziału w diagnostyce oraz udziału w formach terapii indywidualnej, rodzinnej, grupowej, terapii uzależnień i grupach wsparcia;
- motywowania do skorzystania z konsultacji psychiatrycznych oraz kierowania członków rodzin do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie;
- informowania o prawidłowościach rozwoju bio-psycho-społecznego dzieci oraz o zaburzeniach tego rozwoju, które wymagają zmiany postaw wychowawczych opiekunów;

- podejmowania działań zamierzających do rozwijania u rodziców umiejętności wychowawczych, motywowania i kierowania na zajęcia rozwijające kompetencje rodzicielskie;
- informowania o możliwej etiologii zachowań dzieci sprawiających trudności wychowawcze, motywowania do podjęcia diagnostyki psychologicznej, pedagogicznej oraz psychiatrycznej oraz do stosowania zaleceń specjalistów;
- motywowania rodziców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielania pomocy w postępowaniu rekrutacyjnym i pisaniu wniosków o przyjęcie do placówek edukacyjnych;
- edukowania w zakresie funkcjonowania na rynku pracy (szukanie ofert pracy, pisanie CV i listu motywacyjnego, przygotowanie się do rozmów kwalifikacyjnych z potencjalnym pracodawcami);
- uświadomienia wartości pracy i znaczenia utrzymywania pracy zarobkowej przez członków rodzin;
- podejmowania działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny, m.in. poprzez informowanie policji oraz służb medycznych o zaistniałych zagrożeniach oraz poprzez współpracę z kuratorami;
- przygotowania i prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin, która nałożyła na asystentów rodziny obowiązek koordynowania poradnictwa skierowanego do kobiet w ciąży i rodzin oczekujących narodzin dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze stwierdzonym w życiu płodowym prawdopodobieństwem dysfunkcji rozwojowych oraz rodzin już wychowujących dzieci z obciążeniami rozwojowymi. Asystenci rodziny udzielają informacji na temat uprawnień związanych z ustawą, motywują do skorzystania z jej zapisów. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie został udostępniony „Katalog możliwego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w Mieście Lublin”²⁶, w którym zawarte są informacje dotyczące możliwej pomocy materialnej oraz pozafinansowego wsparcia instytucjonalnego rodzin biologicznych.

W roku 2023 nie było rodzin objętych koordynacją asystenta rodziny w ramach ww. ustawy.

Dostrzegając zasadność kontynuowania pracy asystentów rodziny, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2024 środki na zatrudnienie 16 pracowników Sekcji ds. asysty rodzinnej, tj. 15 asystentów rodziny i Kierownika Sekcji.

Tabela 25. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok oceny 2023 rok	Prognoza 2024
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	1	313	301	310
Liczba rodzin wspierających	2	0	0	0
Liczba asystentów rodziny	4	15	15	15

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

²⁶ http://mopr.lublin.eu/poradnik/pomoc_specjalistyczna/asystent_rodziny/katalog.pdf

Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja o tym, że Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Dołączony został także wzór umowy z rodziną wspierającą oraz folder zachęcający kandydatów do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny wspierającej. W 2023 r. z uwagi na brak zainteresowania ze strony rodzin, nie było rodzin objętych tą formą wsparcia.

Realizacja Projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”

W dniu 22 maja 2018 r. została podpisana umowa Nr 46/RPLU.11.02.00-06-0045/17-00) o dofinansowanie projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. Do uczestnictwa w projekcie zrekrutowano **20 rodzin** objętych pomocą w formie asystenta rodziny oraz **42 dzieci** przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną. Głównym celem projektu był rozwój kompleksowego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w Mieście Lublin.

W roku 2023 w ramach trwałości projektu realizowano Zadanie 4 „Punkt konsultacyjno-doradczy”, w którym specjaliści zatrudnieni w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej udzielali rodzinom wsparcia psychologicznego oraz pedagogicznego. Z poradnictwa w „Punkcie konsultacyjno - doradczym” w roku 2023 skorzystały 24 osoby.

Grupa wsparcia adresowana do rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

W 2023 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie nie kontynuowano prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin naturalnych, które zostały zawieszono od 2020 roku z uwagi na ogłoszony na terenie Polski stan epidemii. Planowane jest wznowienie grup wsparcia dla rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w 2024 roku.

Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej

W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej, siedzibie Centrum Aktywności Środowiskowej oraz na terenach przyjaznym dzieciom i rodzinie organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa, dziadków, osób bliskich dziecku) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa), koordynatora

rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. W 2023 roku zorganizowano 38 takich spotkań, w czasie których rodziny naturalne mogły również skorzystać z porad specjalistów.

Potrzeby i rekomendacje w zakresie wspierania rodziny

Analizując coraz szerzej opisywane, tak gospodarczo-ekonomiczne jak również psychologiczne, skutki pandemii choroby COVID-19 oraz trwający konflikt zbrojny na terenie Ukrainy, należy się spodziewać nasilenia potrzeb rodzin w zakresie wsparcia w różnych obszarach. Rekomenduje się realizację zadań profilaktycznych, terapeutycznych i interwencyjnych dotyczących kryzysów rodzinnych i niewydolności opiekuńczo-wychowawczej lubelskich rodzin.

Biorąc pod uwagę wojnę i napływ uchodźców do Lublina, a także zwiększającą się liczbę rodzin objętych wsparciem rodzin pochodzenia ukraińskiego, niezbędne jest poszerzenie oferty pomocy dla rodzin ukraińskich, w tym wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych, prawnych, znalezieniu zatrudnienia, podniesieniu kompetencji wychowawczych. Istotnym problemem we współpracy rodzin z asystentem rodziny jest bariera językowa. Należy rozważyć zatrudnienie tłumacza języka ukraińskiego, który wesprze asystentów rodziny w komunikacji z ww. rodzinami.

Z uwagi na powyższe niezbędne są również szkolenia dla pracowników Sekcji ds. asysty rodzinnej, zwłaszcza dotyczące pracy z osobami pochodzenia cudzoziemskiego oraz z doświadczeniem traumy.

Zgodnie z zapisami ustawy, jeden asystent rodziny w tym samym czasie może objąć wsparciem maksymalnie 15 rodzin. Mając na uwadze to, że liczba rodzin wymagających wsparcia jest duża koniecznym może się okazać zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta rodziny, zwłaszcza posługującego się językiem ukraińskim. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe, nie tylko na zatrudnienie asystentów (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych), ale również na ich szkolenie z uwagi na specyfikę nowych zadań. Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny pełni istotną rolę we wspieraniu rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze.

W ramach rozwoju systemu wspierania rodziny za istotne należy uznać kontynuowanie działań w celu pozyskania rodzin wspierających i motywowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych do korzystania z tej formy pomocy. Istotna wydaje się także realizacja spotkań grupy wsparcia dla rodzin naturalnych.

2. System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Organizowanie pieczy zastępczej powinno mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do²⁷:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną;
- do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego;
- kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

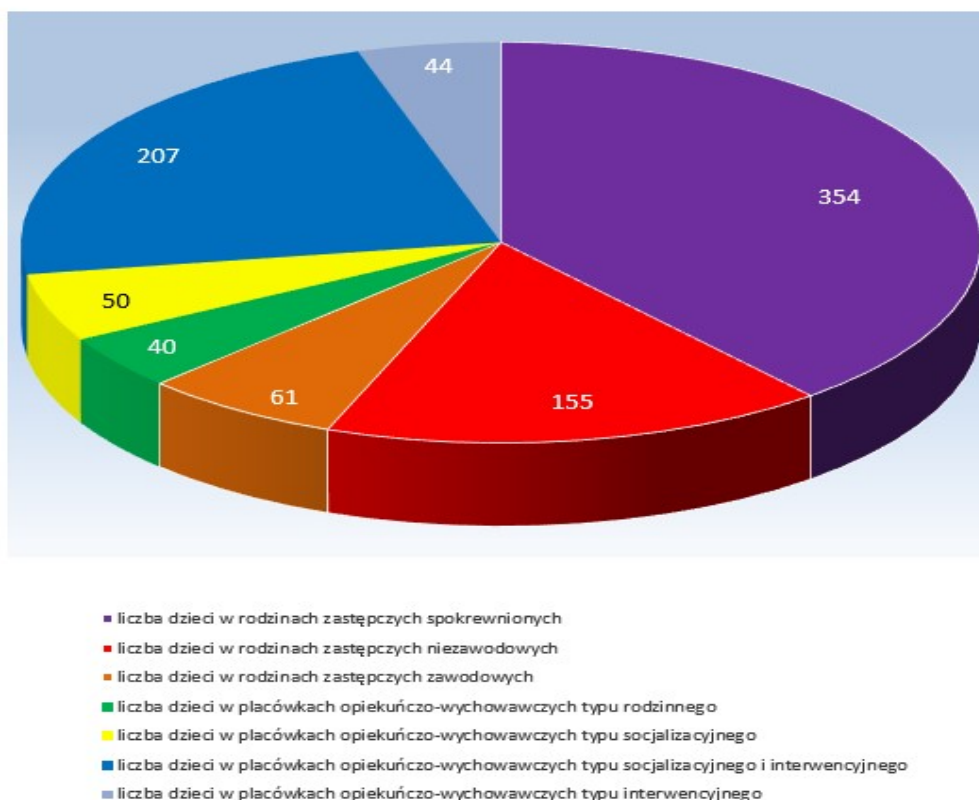
Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

W roku 2023 w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) przebywało łącznie 911 dzieci.

²⁷Art. 4 ustawy

Wykres 13. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2023 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

2.1. Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- Rodziny zastępcze:
 - spokrewnione,
 - niezawodowe,
 - zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne.
- Rodzinne domy dziecka.

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W trakcie roku 2023 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie 382 rodziny zastępcze²⁸ w których przebywało 570 dzieci (w tym 51 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością). Wśród dzieci przebywających w rodzinach zastępczych 505 pochodziło z Lublina, a 65 z innych powiatów. Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione (266) w których wychowywało się 354 dzieci. Rodzin zastępczych niezawodowych było 106, a pod ich opieką pozostawało 155 dzieci. Ponadto w Mieście Lublin funkcjonowało 10 rodzin zastępczych zawodowych, przebywało w nich 61 dzieci, w tym 6 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (49 dzieci). W 2023 roku utworzono 2 rodziny zastępcze zawodowe, w tym

²⁸ Wykazano rzeczywistą liczbę rodzin – jedna pełniła jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej. Natomiast na dzień 31 grudnia 2023 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowało 350 rodzin zastępczych w których przebywało 499 dzieci.

1 rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego. Rozwiązano umowę z 1 rodziną zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego. W 2023 roku zostały utworzone 2 rodzinne domy dziecka, w których zostało umieszczonych 12 dzieci.

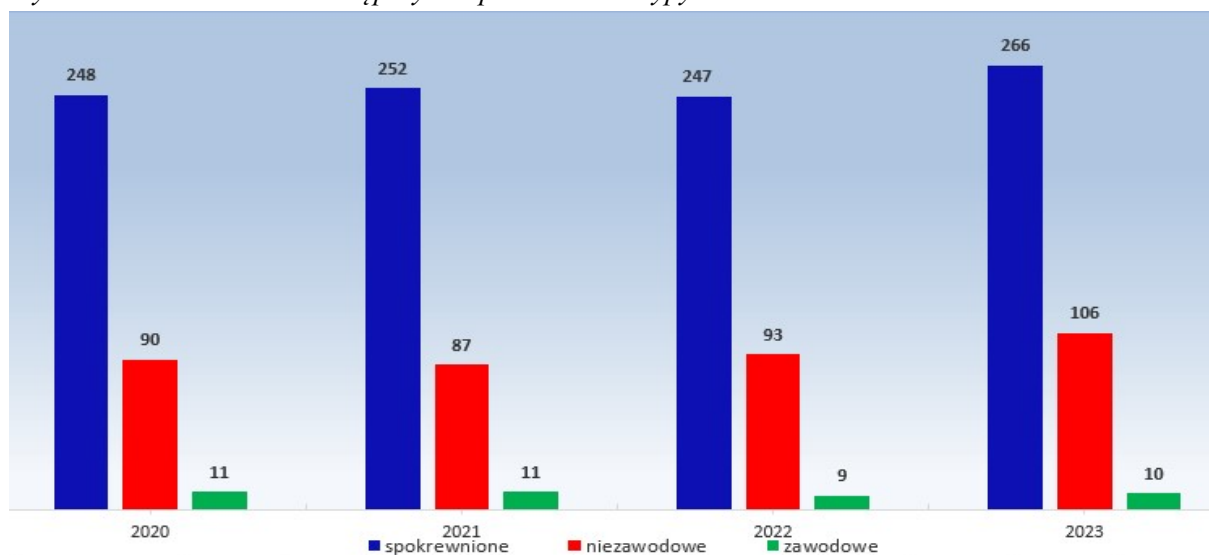
W funkcjonujących na terenie Miasta Lublin rodzinach zastępczych w 2023 roku na mocy orzeczeń sądu umieszczono 75 dzieci.

W okresie sprawozdawczym z rodzin zastępczych odeszło łącznie 48 dzieci, w tym:

- 12 dzieci powróciło do rodzin naturalnych,
- 9 dzieci zostało przysposobionych,
- 11 dzieci umieszczono w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 9 dzieci zostało umieszczonych w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej,
- 7 dzieci z innych powodów (zmiana miejsca zamieszkania - przeprowadzka poza Miasto Lublin, zmiana postanowienia Sądu na umieszczenie dziecka pod opieką, bez orzekania o ustanowieniu rodziny zastępczej).

Ponadto w roku 2023 rodziny zastępcze opuściło 23 pełnoletnich wychowanków.

Wykres 14. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typy w latach 2020 – 2023

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Świadczenia dla lubelskich rodzin zastępczych

W 2023 roku wypłacono **6 438** świadczeń na dzieci przebywające w lubelskich rodzinach zastępczych na łączną kwotę **5 975 729,62 zł²⁹**, z tego:

- 5 264 276,94 zł na świadczenia dla dzieci podchodzących z terenu Miasta Lublin,
- 711 452,68 zł na świadczenia dla dzieci pochodzących z 30 innych powiatów, a przebywających w lubelskich rodzinach zastępczych. Wydatki na te świadczenia są refundowane przez powiaty pochodzenia dzieci. Zgodnie z ustawą koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej ponosi powiat pochodzenia dziecka.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie wypłacał w okresie styczeń – grudzień 2023 r. świadczenia dla 372³⁰ rodzin zastępczych zamieszkałych na terenie Miasta Lublin na 554³¹ dzieci, w tym:

²⁹ Ujęto świadczenia wypłacone rodzinom zastępczym, bez wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych.

- dla 263 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywało 351 dzieci,
- dla 102 rodzin zastępczych niezawodowych, w których przebywało 142 dzieci,
- dla 10 rodzin zastępczych zawodowych, w których przebywało 63 dzieci, w tym:
 - 6 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w których przebywało 51 dzieci,
 - 4 rodziny zastępcze zawodowe, w których przebywało 12 dzieci, dla 1 rodzinnego domu dziecka, w których przebywało 6 dzieci.

Tabela 26. Powiat zadania PCPR oraz MOPR – świadczenia na dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok oceny 2023 rok	Prognoza 2024
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA				
RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA - OGÓŁEM				
Liczba rodzin	1	355 ³²	372 ³³	436
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	2	526	554	565
Kwota świadczeń w złotych ³⁴	3	5 325 607,83	5 975 729,62	7 360 512,00
RODZINY SPOKREWNIONE Z DZIECKIEM				
Liczba rodzin	4	256	263	299
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	5	342	351	400
Kwota świadczeń w złotych	6	3 010 890,61	3 327 978,75	3 861 644,00
RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE				
Liczba rodzin	7	93	102	124
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	8	121	142	165
Kwota świadczeń w złotych	9	1 568 434,14	1 814 962,70	2 063 568,00
RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE				
Liczba rodzin	10	3	4	5
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	11	9	12	15
Kwota świadczeń w złotych	12	129 302,00	175 946,23	282 056,00
RODZINY ZASTĘPCZE PEŁNIĄCE FUNKCJĘ POGOTOWIA RODZINNEGO				
Liczba rodzin	13	6	6	7
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	14	57	51	63
Kwota świadczeń w złotych	15	616 981,08	544 979,24	779 980,00
RODZINNY DOM DZIECKA				

³⁰ Wykazano rzeczywistą liczbę rodzin - dwie rodziny zastępcze pełnią funkcję zarówno rodziny zastępczej spokrewnionej i rodziny zastępczej niezawodowej, dwóm rodzinom zastępczym spokrewnionym wypłacano świadczenia z zadań własnych i zadań przejętych, z uwagi miejsce zamieszkania dzieci przed umieszczeniem w pieczy.

³¹ Wykazano rzeczywistą liczbę dzieci. W ciągu 2023 roku 8 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych przeszło do rodzin zastępczych niezawodowych.

³² Wykazano rzeczywistą liczbę rodzin.

³³ Wykazano rzeczywistą liczbę rodzin - dwie rodziny zastępcze pełnią funkcję zarówno rodziny zastępczej spokrewnionej i rodziny zastępczej niezawodowej, dwóm rodzinom zastępczym spokrewnionym wypłacano świadczenia z zadań własnych i zadań przejętych, z uwagi miejsce zamieszkania dzieci przed umieszczeniem w pieczy.

Liczba rodzin	16	0	1	3
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	17	0	6	18
Kwota świadczeń w złotych	18	0	111 862,70	373 264,00
PLAN POMOCY DZIECKU				
Liczba dzieci	19	518	419	450
OCENA SYTUACJI DZIECKA W RODZINIE ZASTĘPCZEJ				
Liczba dzieci	20	405	419	450
Liczba sporządzonych ocen	21	842	854	920
OCENA RODZIN ZASTĘPCZYCH				
Liczba rodzin	22	348	382	400
Liczba sporządzonych ocen	23	89	140	160
OCENA W ZAKRESIE KWALIFIKACJI KANDYDATÓW NA RODZINY ZASTĘPCZE I RODZINNE DOMY DZIECKA				
Liczba opinii	24	42	52	62
w tym: liczba pozytywnych opinii	25	35	49	59
KOORDYNATOR PIECZY ZASTĘPCZEJ				
Liczba koordynatorów	26	10	10	10
RODZINY POMOCOWE				
Liczba rodzin	27	4	4	6

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W ciągu 2024 r. prognozuje się większy niż miało to miejsce dotychczas, wzrost liczby rodzin zastępczych. Będzie to wynikało ze zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przewiduje się, iż w roku 2024 mniej rodzin zastępczych ulegnie rozwiązaniu po osiągnięciu pełnoletności przez umieszczone w tych rodzinach dzieci. Tym samym widoczny będzie wzrost zarówno liczby funkcjonujących rodzin zastępczych, jak i liczby wychowanków w nich przebywających.

Prognozowana tendencja wynika ze zmian w art. 37 ust. 2 ustawy, wedle którego osoba, osiągająca pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, za jej zgodą (nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia), jeżeli: uczy się w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, w uczelni, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego, uczy się na kursach, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Nowy zapis powyższego artykułu daje możliwość pozostania w rodzinie zastępczej po ukończeniu 18 roku życia przez wychowanka pod warunkiem kontynuowania nauki także na kursach. Ponadto również osoby pełnoletnie legitymujące się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności będą mogły pozostać w rodzinie zastępczej bez warunku kontynuowania nauki, do 25 roku życia.

Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka

W Mieście Lublin w 2023 roku funkcjonowało **10 rodzin zastępczych zawodowych**, w tym: 6 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, 4 rodziny zastępcze zawodowe oraz **1 rodzinny dom dziecka**. Na podstawie zawartej umowy o pełnienie funkcji rodziny

zastępczej zawodowej oraz osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, przysługuje miesięczne wynagrodzenie.

Od dnia 1 kwietnia 2019 roku rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego otrzymywały wynagrodzenia w wysokości 3 100,00 zł brutto miesięcznie, natomiast rodziny zastępcze zawodowe otrzymywały wynagrodzenia w wysokości 2 700,00 zł brutto miesięcznie.

Na mocy uchwały nr 1193/XL/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 26 maja 2022 r., w sprawie podwyższenia wysokości wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka oraz rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego podwyższona została wysokość wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych oraz osób prowadzących rodzinny dom dziecka do kwoty nie niższej niż 3 000,00 zł miesięcznie, oraz podwyższona została wysokość wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego do kwoty nie niższej niż 3 400,00 zł miesięcznie. Ww. uchwała weszła w życie z dniem 28 czerwca 2022 r. z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2022 r.

Od dnia 1 lutego 2023 r. zgodnie z art. 85 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje miesięczne wynagrodzenie nie niższe niż 4 100,00 zł. Rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje miesięczne wynagrodzenie nie niższe niż 124% kwoty, o której mowa w ust. 1.

Na podstawie powyższej zmiany w cyt. ustawie oraz zgodnie z zawartymi umowami i aneksami do umów, od dnia 1 lutego 2023 r. wynagrodzenie dla 6 rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego wypłacono w kwocie podstawy 5.084,00 zł miesięcznie. Dla 4 rodzin zastępczych zawodowych oraz jednego rodzinnego domu dziecka wypłacono wynagrodzenia w kwocie po 4.100,00 zł podstawy miesięcznie.

Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, zgodnie z art. 85 ust. 5, otrzymują dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia, tj. 1.016,80 zł, jeżeli w rodzinie zastępczej przebywa w okresie dłuższym niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż troje dzieci lub co najmniej jedno dziecko, o którym mowa w art. 81 ustawy (dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności).

W roku 2023 wynagrodzenia wszystkich **11 rodzin zastępczych zawodowych**, zgodnie z zawartymi umowami wyniosły łącznie **709 896,42 zł**, z tego:

- dla rodzin zastępczych zawodowych – 204 331,52 zł (4 rodziny),
- dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego – 447 550,05 zł (6 rodzin)
- dla rodzinne domu dziecka – 58 014,85 zł.

W 2024 r., zgodnie z nowelizacją ustawy, planuje się wynagrodzenia dla 7 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego na kwotę podstawy 5 084,00 zł miesięcznie oraz dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia, tj. 1 016,80 zł - łącznie **6 100,80 zł** miesięcznie. Natomiast dla 5 rodzin zastępczych zawodowych oraz trzech rodzinnych domów dziecka planuje się wynagrodzenia w kwocie po **4 100,00 zł** podstawy miesięcznie.

Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziną pomocową może zostać:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 t. j.) „Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy”. Zgodnie z art. 73 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 t. j.) „w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Piecza zastępcza może zostać powierzona rodzinie pomocowej, w szczególności w okresie: czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu”.

W 2023 roku 2 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego przebywały na zaplanowanym urlopie. Z uwagi na powyższe wypłacono wynagrodzenia w kwocie 3 404,55 zł dla 4 rodzin, z którymi podpisano 4 umowy o pełnienie funkcji rodziny pomocowej na czas niesprawowania opieki nad dziećmi umieszczonymi w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych 10 dzieci, na które wypłacono 10 świadczeń na kwotę 12 743,69 zł.

Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Zgodnie z art. 57 ust. 1a ustawy, w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

W okresie styczeń – grudzień 2023 r. podpisano **15 umów** (5 umów zawartych w grudniu 2022 roku z okresem obowiązywania od 1 stycznia 2023 roku i 9 umów zawartych w 2023 r.) z 11 osobami o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w 5 zawodowych rodzinach zastępczych, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci, 1 rodzinnego domu dziecka oraz 5 rodzin zastępczych niezawodowych (z uwagi na sytuację rodzin i liczbę dzieci). Ww. umowy zostały zawarte dla 11 rodzin, w następującym miesięcznym wymiarze godzin: 40 godzin dla 4 rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, 1 rodziny zastępczej zawodowej, 1 rodzinnego domu dziecka i 2 rodzin zastępczych niezawodowych,

60 godzin dla 1 rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcje pogotowia rodzinnego i 1 rodziny zastępczej niezawodowej, 80 godzin dla 1 rodziny zastępczej niezawodowej. Stawka za 1 godzinę usług w okresie styczeń - czerwiec 2023 r. wyniosła 22,80 zł, natomiast w okresie lipiec - grudzień 2023 r. wyniosła 23,50 zł. W 2023 roku wydatki stanowiły kwotę **140 410,16 zł**.

Pozostałe formy wsparcia rodzin zastępczych i działania na rzecz rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin

Projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”

W 2023 roku kontynuowano realizację Projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19. W dniu 27 sierpnia 2020 r. została podpisana umowa Nr 1123 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój lata 2014-2020 – Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnych, PI 9iv: Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, pomiędzy Wojewodą Lubelskim a Miastem Lublin.

W ramach projektu objęto wsparciem **310 rodzin zastępczych** (w tym 226 rodzin zastępczych spokrewnionych, 73 rodziny zastępcze niezawodowe i 11 rodzin zastępczych zawodowych) w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19.

W ramach projektu przekazano łącznie:

- 93 sztuk sprzętu komputerowego dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Umowy w sprawie użyczenia sprzętu komputerowego z rodzinami zastępczymi zostały zawarte do dnia 30 września 2025 r,
- 8 290 maseczek, 42 400 rękawiczek, 843 litrów środków dezynfekcyjnych,
- wyposażono 7 miejsc kwarantanny/izolacji.

W roku 2023 na skutek zmiany zarządzenia opiekuńczego lub zmiany miejsca zamieszkania rodzin zastępczych poza Miasto Lublin, wypowiedziano 5 umów w sprawie użyczenia sprzętu komputerowego, który następnie został przekazany 3 innym rodzinom zastępczym zamieszkującym na terenie Miasta Lublin. W 3 przypadkach MOPR w Lublinie złożyło do właściwej prokuratury zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z uwagi na to, że pomimo świadomości rozwiązania rodziny zastępczej oraz zapisów umowy nakazujących zwrot sprzętu komputerowego w takim przypadku, rodziny nie oddały przekazanego w ramach umowy sprzętu.

Szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej pt. „PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza”

W 2022 roku pracownik Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej MOPR w Lublinie ukończył szkolenie dla trenerów PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza oraz PRIDE: Adopcja. Przeszkolenie pracownika umożliwiło efektywne szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe w ramach zasobów kadrowych Ośrodka. W 2023 r. ww. pracownik ukończył szkolenie dla trenerów PRIDE: Rodzina Zastępcza Zawodowa. Dzięki powyższemu, w ramach pracy Ośrodka można szkolić kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe. Planowane jest również skierowanie na ww. szkolenie dla trenerów kolejnego

pracownika Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej. Wszystkie te działania mają na celu przeszkolenie jak największej liczby kandydatów na rodziny zastępcze, a co za tym idzie zwiększenie możliwości zabezpieczenia potrzeb dzieci odbieranych z rodzin w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka.

W 2023 roku pracownicy MOPR w Lublinie przeprowadzili szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej pt. „PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza”. W szkoleniu tym brało udział 27 osób (20 rodzin).

W grudniu 2023 r. rozpoczęło się kolejne szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej pt. „PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza” prowadzone przez pracowników Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. W szkoleniu tym bierze udział 13 osób (9 rodzin).

Ponadto pracownicy MOPR w Lublinie w 2023 roku przeprowadzili szkolenie dla kandydatów do prowadzenia rodzinnego domu dziecka (1 rodzina).

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w celu pozyskania osób chętnych do tworzenia rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego zgłosił jedną rodzinę zastępczą niezawodową do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie. Rodzina ta ukończyła szkolenie na rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego.

Wspieranie i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych przyjęcia dziecka do rodziny zastępczej, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, współpracy rodziny zastępczej z rodziną naturalną dziecka, sposobów skutecznego komunikowania się w rodzinie, przezwyciężania trudności szkolnych dziecka, poszerzania kompetencji wychowawczych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: problemów wychowawczych wynikających z historii życia dziecka, kontaktów opiekunów zastępczych z rodziną naturalną dziecka, postaw rodziców zastępczych wobec problemów dziecka, metod wychowawczych stosowanych przez opiekunów zastępczych, kierowania rodzin zastępczych do lekarzy specjalistów, specjalistycznej pomocy psychologicznej i pedagogicznej, udzielania wskazówek o możliwości skierowania dzieci do placówek specjalistycznych i wsparcia dziennego.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2023 r. w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych było **10** koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz kierownik Sekcji. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły **759 279,94 zł**.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze 183 rodzinami zastępczymi, w których umieszczonych było 286 dzieci. Odbyli 1440 wizyt w środowisku. Uczestniczyli w 534 spotkaniach, w trakcie których dokonywano ocen sytuacji

dzieci oraz w 89 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych. Na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 534 informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 89 informacji o rodzinach zastępczych. Koordynatorzy sporządzali przy współpracy z rodziną zastępczą oraz asystentem rodziny (w przypadku gdy rodzice dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej byli objęci pomocą asystenta rodziny) plany pomocy dziecku oraz jego modyfikacje podczas dokonywanej oceny sytuacji dziecka.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przygotowali i przesłali do właściwych sądów 311 informacji o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci.

W ujęciu merytorycznym bieżąca praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z rodzinami zastępczymi polegała, między innymi na:

- rozpoznawaniu sytuacji i potrzeb dzieci przebywających w rodzinach zastępczych,
- rozpoznawaniu i ocenie jakości wykonywania przez opiekunów zastępczych zadań wynikających ze sprawowanej funkcji,
- motywowaniu i kierowaniu opiekunów zastępczych do skorzystania ze specjalistycznej pomocy (poradni psychologiczno-pedagogicznych, poradni logopedycznych, poradni specjalistycznych i rodzinnych, placówek wsparcia dziennego, ośrodków medycznych, fundacji i stowarzyszeń, punktu konsultacyjno-doradczego działającego w MOPR w Lublinie itp.) w celu wsparcia rodziny w zapewnieniu dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju,
- poszukiwaniu pomocy w nauce dla dzieci poprzez kontakt ze świetlicami, wolontariuszami organizacji pozarządowych, poprzez motywowanie opiekunów do zapewnienia dzieciom korepetycji lub udziału w zajęciach wyrównawczych,
- motywowaniu, w wyjątkowych przypadkach, opiekunów zastępczych do zmiany placówek edukacyjnych dzieci na takie, które w sposób optymalny odpowiadałyby ich specjalnym potrzebom,
- motywowaniu dzieci do rozwijania zainteresowań,
- występowaniu do szkół z wnioskami o nadesłanie opinii o sytuacji szkolnej i wychowawczej dzieci oraz informacji o współpracy opiekunów zastępczych z placówkami edukacyjnymi,
- nawiązywaniu kontaktu z jego rodzicami biologicznymi w celu całościowego poznania sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej,
- udzielaniu pomocy w sytuacjach trudności wychowawczych sprawianych przez wychowanków,
- udzielaniu wsparcia dorosłym wychowankom rodzin zastępczych, którzy zamieszkują wspólnie z rodzinami zastępczymi objętymi pracą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z racji opieki nad innymi małoletnimi dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej,
- udzielaniu pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych poprzez pokierowanie ich do odpowiednich instytucji,
- czynnym udziale w realizacji projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”,

- podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- przygotowywaniu i prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną zastępczą.

Zgodnie z art. 191 ustawy, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w innym powiecie. Podstawę zwrotu wydatków stanowi porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków.

Miasto Lublin w skali całego 2023 roku poniosło wydatki związane z refundacją wypłaconych świadczeń dla **97 dzieci**, które przebywały w rodzinnej formie pieczy zastępczej na terenie innych powiatów – w 69 rodzinach zastępczych (na mocy porozumień w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie, zawartych z 28 powiatami). W 2023 roku wydatki na ten cel wynosiły **łącznie 1 759 199,38 zł**.³⁵ W tym: 1 612 656,45 zł – świadczenia w ramach systemu rodzinnej pieczy zastępczej, 146 542,93 zł – wydatki na pokrycie kosztów koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Wśród dzieci, za które Miasto Lublin ponosiło odpłatność w 2023 roku było **1 dziecko cudzoziemskie**, które przebywało w niezawodowej rodzinie zastępczej na terenie powiatu lubartowskiego, wysokość wydatków stanowiła kwota **15 472,00 zł** (12 świadczeń). Środki na ten cel pochodziły z budżetu państwa.

2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.³⁶

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;

³⁵ W tym wydatki na wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe oraz osoby zatrudnione do pomocy przy sprawozdaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, koszty koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

³⁶ Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

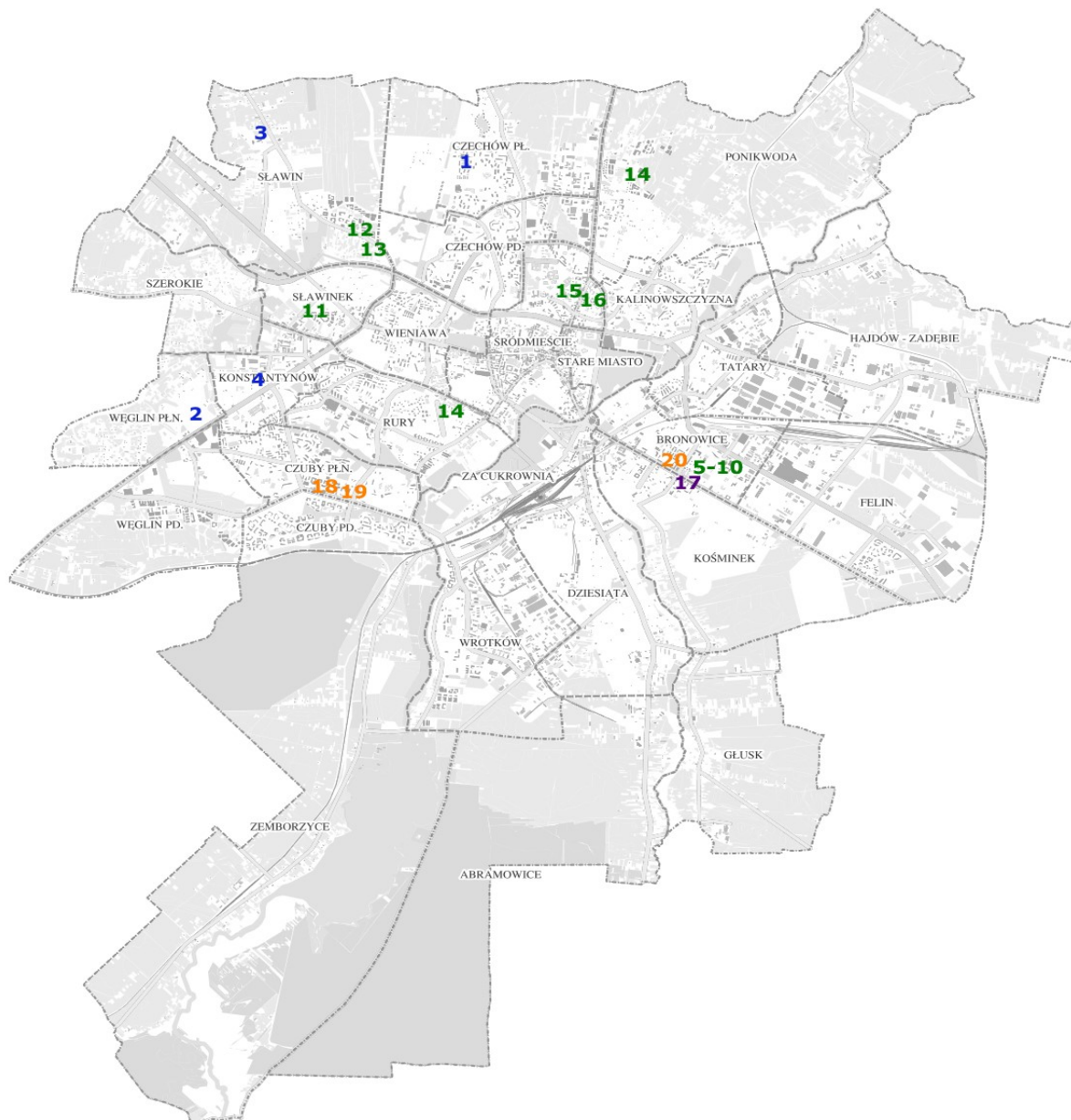
- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

- interwencyjnego³⁷;
- specjalistyczno–terapeutycznego³⁸;
- rodzinnego³⁹.

Placówka opiekuńczo–wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno–terapeutycznego.

Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2023 roku

³⁷ Art. 103. „Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

³⁸ Art. 105. „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

³⁹ Art. 102. „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego

- 1 - Rodzinny Dom Dziecka - ul. Harnasie 3/26-27
- 2 - Rodzinny Dom im. Serca Jezusa - ul. Judyta 47
- 3 - Rodzinny Dom im. św. Dominika - ul. Kąkolowa 7
- 4 - Dom im. Matki Weroniki - ul. Romanowskiego 6

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego i interwencyjnego

- 5-10 - Placówki Opiekuńczo-Wychowawcza - Rodzinka I, II, III, IV, V, VI - ul. Pogodna 31
- 11 - Dom Rodzinny Nr 1 - ul. Kilińskiego 12
- 12 - Dom Rodzinny Nr 2 - ul. Mineralna 21
- 13 - Dom Rodzinny Nr 3 - ul. Generała Bolesława Ducha 38

- 14 - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Gliniana 17/18 i ul. Strzembosza 1/73

- 15 - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 1 - ul. Sieroca 15

- 16 - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 2 - ul. Sieroca 15

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego

- 17 - Interwencyjna Placówka Opieki nad Dzieckiem - ul. Kosmonautów

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego

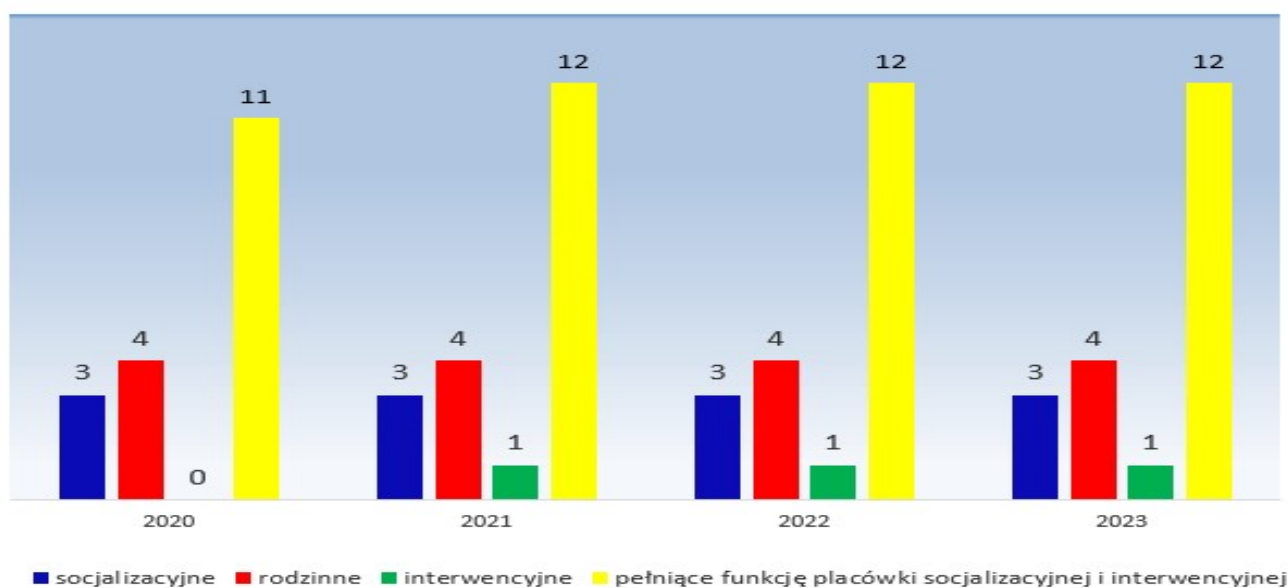
- 18 - Dom Młodzieży SOS nr 1 - ul. Jutrzenki 1b
- 19 - Dom Młodzieży SOS nr 2 - ul. Jutrzenki 1a
- 20 - Dom dla Dzieci „Przyłądek” - ul. Kosmonautów

W 2023 roku w Lublinie funkcjonowało **20 placówek opiekuńczo-wychowawczych**.
Były to:

- 1) 3 placówki socjalizacyjne,
- 2) 4 placówki rodzinne,
- 3) 12 placówek łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej,
- 4) 1 placówka interwencyjna.

Miasto Lublin według stanu na dzień 31.12.2023 r. prowadziło 15 placówek (1 socjalizacyjną, 1 interwencyjną, 1 rodzinną, 12 łączących funkcję socjalizacyjną i interwencyjną). Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie, działało 5 placówek: 2 placówki socjalizacyjne (Dom Młodzieży SOS nr 1 i Dom Młodzieży SOS nr 2) i 3 placówki typu rodzinnego (Dom im. Matki Weroniki, Rodzinny Dom im. św. Dominika, Rodzinny Dom im. Serca Jezusa). Umowy zlecające prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych zawarte były do 31 marca 2023 roku. W dniu 3 marca 2023 roku ogłoszono Otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej należącego do zadań własnych Gminy Lublin miasta na prawach powiatu - "Prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego lub typu socjalizacyjnego na terenie Miasta Lublin w okresie od 1 kwietnia 2023 roku do 31 marca 2028 roku", w wyniku którego zlecono jednemu podmiotowi prowadzenie dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego (łącznie 28 miejsc) oraz trzem podmiotom prowadzenie trzech placówek typu rodzinnego (20 miejsc).

Wykres 15. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne MOPR

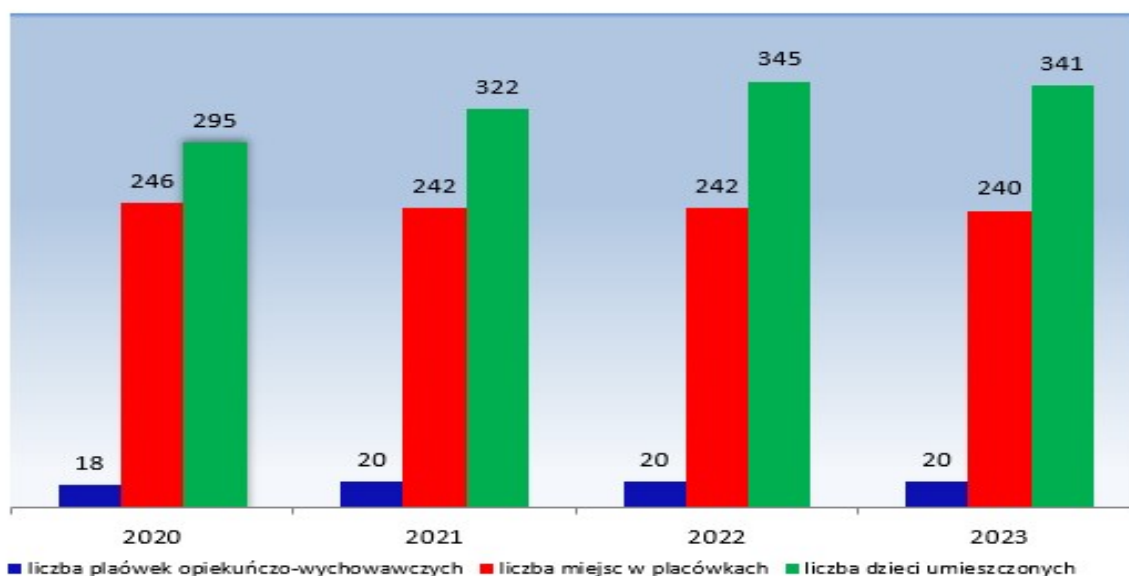
W 2023 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **2 007 657,80 zł** (w tym, **1 104 520,43 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 29 dzieci pochodzących z innych powiatów).

Placówki opiekuńczo-wychowawcze dysponowały łącznie 240⁴⁰ miejscami. W ciągu 2023 roku umieszczonych było w nich 341 dzieci, (w tym 279 dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin), z których 70 pochodziło spoza Lublina.

Wszystkie placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące w Lublinie spełniają standardy, zgodnie z art. 95 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 poz. 177) „w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej”.

Comiesięcznie przekazywano do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie informacje o liczbie wolnych miejsc w poszczególnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Wykres 16. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W 2023 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **2 007 657,80 zł** (w tym, **1 104 520,43 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 29 dzieci pochodzących z innych powiatów).

⁴⁰ 1 placówka opiekuńczo wychowawcza typu rodzinnego do 31 marca 2023 roku dysponowała 8 miejscami, od 1 kwietnia 2023 roku dysponuje 6 miejscami

Tabela 27. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok 2023	Prognoza 2024
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM				
Liczba placówek	1	20	20	18
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	15	15	15
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	5	5	3
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	242	240	228
Liczba osób korzystających	5	345	341	329
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	192	200	195
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	14 098 381	17 511 685	18 000 000
W tym wydatki samorządu gminnego na placówki opiekuńczo wychowawcze	8	13 233 588	16 947 855	17 600 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W sprawie przyjęcia do placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu socjalizacyjnego lub rodzinnego) funkcjonującej na terenie Lublina dziecka pochodzącego z terenu innego powiatu oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka w placówce zawierane są porozumienia między Miastem Lublin a właściwym powiatem. Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2023 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła **2 777 093,58 zł**.

Zobowiązania powiatów na rzecz Miasta Lublin z tytułu wydatków na utrzymanie dzieci z nich pochodzących, a przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie w 2023 roku wyniosły **120 195,31 zł**.⁴¹

Realizacja Programu 500+

W związku z wejściem w życie w dniu 1 stycznia 2022 roku zmian do ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, powiaty zajmowały się obsługą dodatków do 31 maja 2022 roku. Od czerwca 2022 roku realizacją Programu zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W 2023 roku realizacja programu przez pracowników Sekcji ograniczyła się do wydawania na wniosek dyrektora zaświadczeń o dzieciach uprawnionych do otrzymania świadczenia. Pracownicy Sekcji wydali łącznie 55 zaświadczeń potwierdzających uprawnienia do świadczenia na dzieci przebywające w lubelskich placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Realizacja Świadczenia „Dobry start”

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, świadczenie dobry

⁴¹ W tym za grudzień 2022 roku 4 991,51 zł (płatność w styczniu 2023r.), bez uwzględnienia miesiąca grudnia 2023 ze względu na płatność zobowiązań w miesiącu styczniu 2024 r.

start (300 zł) przysługuje raz w roku w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 20 roku życia; lub przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia w przypadku osób legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Od 2021 roku przyznawaniem i wypłatą świadczeń w ramach programu zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W 2023 roku realizacja programu przez pracowników Sekcji ograniczyła się do wydawania na wniosek dyrektora zaświadczeń o osobach uprawnionych do otrzymania świadczenia. Pracownicy Sekcji wydali łącznie 35 zaświadczeń potwierdzających uprawnienia do świadczenia Dobry start na dzieci i osoby przebywające w lubelskich placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Potrzeby i rekomendacje w zakresie systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Celem rozwijania systemu pieczy zastępczej jest zapewnienie dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej miejsc w pieczy zastępczej. Należy zmierzać do tego, by dzieci poniżej 10 roku życia były umieszczane w pieczy rodzinnej. Wzrastające potrzeby w tym zakresie wskazują na celowość pozyskiwania kandydatów do pełnienia roli opiekunów zastępczych. Zgodnie z art. 44 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny. Istotne jest kontynuowanie i rozwijanie zadań zmierzających do udzielenia szerokiego wsparcia istniejącym rodzinom zastępczym i umieszczonych w nim dzieciom.

Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach z wykorzystaniem możliwości finansowania ze środków pozabudżetowych. Biorąc pod uwagę zgłaszane przez rodziny zastępcze zapotrzebowanie na konkretne szkolenia będą one realizowane w latach kolejnych w miarę możliwości kadrowych i finansowych Miasta Lublin.

Obecnie, zgodnie z zapisami ustawy zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej, jak również osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi, w przypadku umieszczenia w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci. Ponadto 2 rodziny zastępcze niezawodowe, w których przebywa odpowiednio 2 i 3 dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności, z uwagi na sytuację rodzinną również zostały objęte tą formą pomocy i korzystają z usług osoby do pomocy przy opiece nad dziećmi i pracach gospodarskich. W kolejnych latach, z uwagi na rosnące zainteresowanie tymi formami wsparcia, należy spodziewać się, iż liczba zawartych umów wzrośnie. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach.

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest istotną formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2023 środki na zatrudnienie 10 koordynatorów. Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna

liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem 10 koordynatorów wynosi 150. W perspektywie kolejnych lat, może pojawić się potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych. Zasadne jest kontynuowanie działań na rzecz zapewnienia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

Z uwagi na zwiększającą się liczbę dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności istnieje potrzeba utworzenia specjalistycznej rodziny zastępczej. Niestety pomimo podejmowanych działań obecnie nie ma kandydatów do pełnienia tej funkcji.

Za najważniejsze potrzeby w zakresie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych należy uznać utrzymywanie wysokiego standardu opieki, systematyczne organizowanie różnorodnych form aktywności stymulujących wszechstronny rozwój wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz doskonalenie zawodowe kadry pracującej z dziećmi. Istotne jest także zwrócenie szczególnej uwagi na współpracę z sądami i kuratorami sądowymi. W ramach tej współpracy ważne jest przyspieszenie procedur normowania statusu prawnego dzieci oraz właściwe określanie w postanowieniach sądu typu placówek, w których mają być umieszczone dzieci.

Miasto Lublin posiada dobrze rozwiniętą bazę placówek opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie placówki spełniają standardy określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Należy podkreślić, że kadra placówek opiekuńczo-wychowawczych działających w Lublinie posiada wysokie kwalifikacje zawodowe. Jednak ze względu na stale zwiększającą się liczbę dzieci przyjmowanych do placówek w trybie interwencyjnym, podjęto działania zmierzające do utworzenia w najbliższych latach placówki typu interwencyjnego.

3. Usamodzielnienia

Osoby opuszczające po osiągnięciu pełnoletności, pieczę zastępczą (tj. rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną) oraz inne placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniającego całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy), zostają objęte przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Osoby usamodzielniane objęte są pomocą :

1. pieniężną na usamodzielnienie;
2. pieniężną na kontynuowanie nauki, którą przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia;

3. na zagospodarowanie udzielaną w formie rzeczowej lub pieniężnej;
4. w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w formie pobytu w mieszkaniu treningowym;
5. w uzyskaniu zatrudnienia.

Ponadto osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności pieczę zastępczą, zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Przyznanie pomocy oraz jej wysokość zależą od okresu pobytu wychowanka w pieczy zastępczej, rodzaju pieczy zastępczej, zaangażowania w realizację indywidualnego programu usamodzielnienia opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Do dnia 31 stycznia 2023 roku pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie przyznawana była osobie usamodzielnianej, której dochód miesięczny nie przekraczał kwoty 1 200,00 zł. Od dnia 1 lutego 2023 roku przepisy ustawy z dnia 7 października 2022 roku o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych (Dz. U. z 2022 poz. 2140) zniósł kryterium dochodowe, w związku z tym każda osoba usamodzielniająca się, spełniająca wymogi ustawowe i składająca wniosek jest uprawniona do otrzymania pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie.

Zgodnie z art. 89 ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, (Dz. U. z 2023 poz. 901 późn. zm.), pomoc pieniężna na usamodzielnienie i pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje osobie usamodzielnianej samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza 200% kwoty kryterium dochodowego na osobę samotnie gospodarującą oraz w której dochód na osobę nie przekracza 200% kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.⁴²

Zasady udzielania pomocy w usamodzielnieniu określone są w:

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 poz. 177),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 poz. 901 późn. zm.),
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 września 2023 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1929) – dot. osób, które opuściły placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,
- obwieszczeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M.P. z 2023 r. poz. 296),
- rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 października 2023 r. w sprawie mieszkań treningowych i wspomaganych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2354).

⁴²Samotnie gospodarującą której dochód nie przekracza 200% kwoty kryterium dochodowego (200% x 776 zł = 1 552 zł), w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza 200% kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (200% x 600 zł = 1 200 zł).

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2023 r. znajdowało się łącznie **544 usamodzielnianych wychowanków**, z czego:

- 336 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej ,
- 208 wychowanków z 56 placówek.⁴³

Indywidualnymi programami usamodzielnienia objęto **478 wychowanków** (ponad 87,87% wszystkich usamodzielnianych wychowanków). W roku 2023 proces usamodzielnienia rozpoczęło 66 osób, (24 osoby z placówek i 42 osoby z rodzin zastępczych). Osobom tym został wyznaczony opiekun usamodzielnienia.

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, usamodzielnienie, wyniosły w 2023 roku **929 797,74 zł**.

Tabela 28. Wydatki na usamodzielnienia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie ⁴⁴
	Rok 2021	Rok 2022		
Usamodzielnianie wychowanków z placówek - wydatki ogółem	351 413,38	297 692,48	360 000,00	360 000,00
Usamodzielnianie wychowanków z rodzin zastępczych – wydatki ogółem	490 262,41	632 105,26	650 000,00	650 000,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Na wysokość wydatków ma wpływ:

- większa liczba usamodzielnianych wychowanków korzystających z pomocy na zagospodarowanie i usamodzielnienie i zmniejszenie ilości osób kontynuujących naukę,
- od dnia 1 czerwca 2023 r. wzrosła wysokość świadczeń dla usamodzielniających się wychowanków⁴⁵.

Najważniejsze problemy związane z procesem usamodzielnienia:

- trudności związane z aktywizacją młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielniania i integracji ze środowiskiem,
- nierealizowanie przez wychowanków indywidualnych programów usamodzielnienia w zakresie planu kontynuowania nauki (w szczególności częste powtarzanie semestrów, zmiany szkół na tym samym poziomie kształcenia, co jest skutkiem nieregularnego uczęszczania na zajęcia szkolne oraz nieprzygotowywania się do zajęć),

⁴³ W tym 163 wychowanków z 31 placówek opiekuńczo wychowawczych oraz 45 wychowanków z 25 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (tj. m.in. z domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz okręgowego ośrodka wychowawczego, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii zapewniającego całodobową opiekę i młodzieżowego ośrodka wychowawczego).

⁴⁴ Potrzeby w roku 2023 zostały wykazane zgodnie z planem finansowym przyjętym uchwałą budżetową na rok 2023 przez Radę Miasta Lublin.

⁴⁵ Średnia wartość 1 wypłaconego świadczenia na kontynuowanie nauki w roku 2023 wyniosła 638,92 zł. Świadczenie z tytułu kontynuowania nauki wynosiło do dnia 31 maja 2023 r. 595,00 zł miesięcznie, pomoc na zagospodarowanie wynosiła 1 782,00 zł bądź 3 562,00 zł, pomoc na usamodzielnienie wynosiła od 1 961,00 zł do 7 839,00 zł. Od dnia 1 czerwca 2023 r. świadczenie z tytułu kontynuowania nauki wynosi 681,00 zł miesięcznie, pomoc na zagospodarowanie wynosi 2 039,00 zł bądź 4 077,00 zł, pomoc na usamodzielnienie wynosi od 2 244,00 zł do 8 968,00 (obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej – M.P. z 2023 r. poz. 296).

- nieinformowanie przez wychowanków o zmianie sytuacji życiowej np. przerwanie nauki, zmiana miejsca zamieszkania, podjęcie pracy, toczące się postępowanie karne,
- zbyt małe zaangażowanie wychowanków w prawidłowe realizowanie procesu usamodzielnienia, skupienie się jedynie na przysługujących formach pomocy finansowej,
- zbyt małe zaangażowanie we współpracę na rzecz usamodzielnianych wychowanków ze strony szkół, do których uczęszczają wychowankowie,
- nieterminowe przekazywanie dokumentacji w sprawie wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia oraz opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia,
- niedostrzeganie przez wychowanków konieczności ekonomicznego usamodzielnienia się i wyjścia z systemu pomocy społecznej, powielanie negatywnych wzorców rodziny pochodzenia,
- niejednakowe wysokości pomocy na kontynuowanie nauki i na zagospodarowanie dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Propozycje rozwiązań istniejących problemów:

- dalsza współpraca z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz rodzinami zastępczymi pod kątem przygotowywania wychowanków do życia po opuszczeniu pieczy (proces usamodzielnienia rozpoczyna się z chwilą wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia, a nie z chwilą opuszczenia placówki bądź rodziny zastępczej),
- dalsza aktywizacja młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielniania i integracji ze środowiskiem,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowym oraz pomoc w uzyskaniu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin,
- kierowanie wychowanków do uczestnictwa w projektach przeznaczonych dla młodzieży niepracującej i nieszkolącej się oraz w innych projektach przeznaczonych dla osób pełnoletnich celem zwiększenia szans na rynku pracy,
- dystrybucja informatora „Bezpieczny start” skierowanego do osób usamodzielnianych opuszczających placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz opiekunów usamodzielnienia.

Bardzo istotną formą wsparcia w usamodzielnieniu wychowanków są mieszkania treningowe. Mieszkanie treningowe jest formą pomocy przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Miasto Lublin w roku 2023 dysponowało **7 mieszkaniami** treningowymi (25 miejsc). Złożono **43 wnioski** o przyznanie lub przedłużenie pobytu w mieszkaniu treningowym, z czego 13 osób złożyło wniosek po raz pierwszy.⁴⁶

⁴⁶ Pobyt w mieszkaniu treningowym był przyznawany na czas określony, w kilku przypadkach na okres 3 miesięcy lub pół roku, dlatego liczba wniosków jest większa niż liczba mieszkańców.

W ciągu całego 2023 r. z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu treningowym skorzystały **24 osoby** (14 z placówek, 10 z rodzin zastępczych). Wydatki poniesione w 2023 roku na prowadzenie mieszkań treningowych wyniosły **130 944,71 zł**.

W okresie od 1 listopada do 31 grudnia 2023 r. z uwagi na awarię instalacji elektrycznej zostało wyłączone z użytkowania mieszkanie treningowe przy. ul. Ogrodowej w Lublinie. Lokatorki zostały przeniesione do innego mieszkania dysponującego wolnymi miejscami. Awaria została zgłoszona do Zarządu Nieruchomości Komunalnych w Lublinie, który dokonał naprawy. Następnie został ogłoszony przetarg na malowanie mieszkania, które odbyło pod koniec grudnia 2023 r. Z dniem 1 stycznia 2024 r. mieszkanie zostało oddane do użytkowania. Koszt malowania mieszkania wyniósł 19 777,00 zł.

Szczegółowe formy pomocy finansowej udzielanej osobom w procesie usamodzielniania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 29. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2021	Rok 2022			
USAMODZIELNIENIE					
INDYWIDUALNY PROGRAM USAMODZIELNIENIA					
Liczba osób	1	462	489	478	480
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE RODZINNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ					
Liczba osób	2	94	89	110	110
Kwota świadczeń w złotych	3	490 263	475 595	632 105,26 ⁴⁷	650 000
W TYM: (od poz. 4 do poz. 9)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	4	23	14	42	35
Kwota świadczeń w złotych	5	101 487	77 258	209 861,00	194 656,00
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	6	82	73	63	70
Kwota świadczeń w złotych	7	346 476	357 875	334 363,26	449 460,00
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	8	25	21	44	40
Kwota świadczeń w złotych	9	42 300	40 462	87 881,00	87 674,00
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE PLACÓWKI OPIEKUNCZO - WYCHOWAWCZE					
Liczba osób	10	63	51	59	60
Kwota świadczeń w złotych	11	320 373	269 022	297 692	360 000
W TYM: (od poz. 12 do poz. 17)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	12	19	14	14	16
Kwota świadczeń w złotych	13	150 909	97 949	101 005,00	110 132
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	14	31	32	33	30
Kwota świadczeń w złotych	15	136 744	10 8904	140 991,48	200 711

⁴⁷ Od 1 czerwca 2023 roku, na podstawie Obwieszczenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 27 marca 2023 roku nastąpiło podwyższenie kwot świadczeń dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej o 14,4% w stosunku do 2022 roku. Ponadto zmiany wprowadzone w 2023 roku w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spowodowały, że wszyscy wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą są uprawnieni do otrzymania świadczeń na usamodzielnienie i zagospodarowanie w pełnej wysokości (bez względu na dochód usamodzielniającego się wychowanka i jego rodziny).

POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	16	19	12	26	20
Kwota świadczeń w złotych	17	32 720	20 949	55 696,00	49 157
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST. 1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ					
Liczba osób	18	8	12	4	8
Kwota świadczeń w złotych	19	31 041	41 220	16 166	50 013
W TYM: (od poz. 20 do poz. 24)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	20	2	2	2	5
Kwota świadczeń w złotych	21	8 815	7 200	5 511	12 859
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	21	5	6	3	6
Kwota świadczeń w złotych	22	18 700	23 146	8 818	12 359
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	23	1	4	1	6
Kwota świadczeń w złotych	24	3 526	10 874	1 837,00	24 795

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Potrzeby i rekomendacje w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków

Właściwa realizacja ról społecznych i zawodowych przez młodzież opuszczającą pieczę zastępczą zależy w dużej mierze od skuteczności udzielanej jej pomocy w procesie usamodzielnienia. Rekomenduje się kontynuowanie działań zmierzających do zapewnienia wszystkich należnych świadczeń pieniężnych dla uprawnionych osób usamodzielnianych. Podejmowane będą także różnorodne formy wsparcia pozafinansowego, jak np.: pomoc w przygotowaniu i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, czy w planowaniu ścieżki edukacyjnej, przy wykorzystaniu dostępnych projektów dedykowanych osobom usamodzielnianym.

Za najistotniejsze potrzeby pozafinansowe w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków należy uznać:

- utrzymanie na poziomie roku 2023 liczby mieszkań treningowych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców);
- dalsze motywowanie usamodzielnianych wychowanków do uczestnictwa w różnorodnych formach aktywizacji w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy (organizowanych przez instytucje pozarządowe oraz Miejski Urząd Pracy w Lublinie);
- zapewnienie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zawarcie umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta (dot. wychowanków pieczy zastępczej zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin – wykazy tworzone w 2017, 2019 i 2022 roku. W 2023 roku taki wykaz nie był tworzony.
- kontynuowanie zapewnienia pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym poradnictwo zawodowe, przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie;
- kontynuowanie zapewnienia pomocy psychologicznej w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego oraz pomocy prawnej zgodnie z indywidualnymi potrzebami wychowanków.

XI. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA

Dział ds. domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia realizuje zadania w głównej mierze w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej podejmując działania w celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Działania podejmowane przez pracowników Działu mają na celu udzielenie wsparcia osobom wymagającym pomocy w zaspokajaniu ich niezbędnych potrzeb. Realizacja tych działań polega na korzystaniu z zasobów instytucjonalnych tj. ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej czy też mieszkań treningowych. Dział sprawuje również nadzór merytoryczny nad wskazanymi jednostkami.

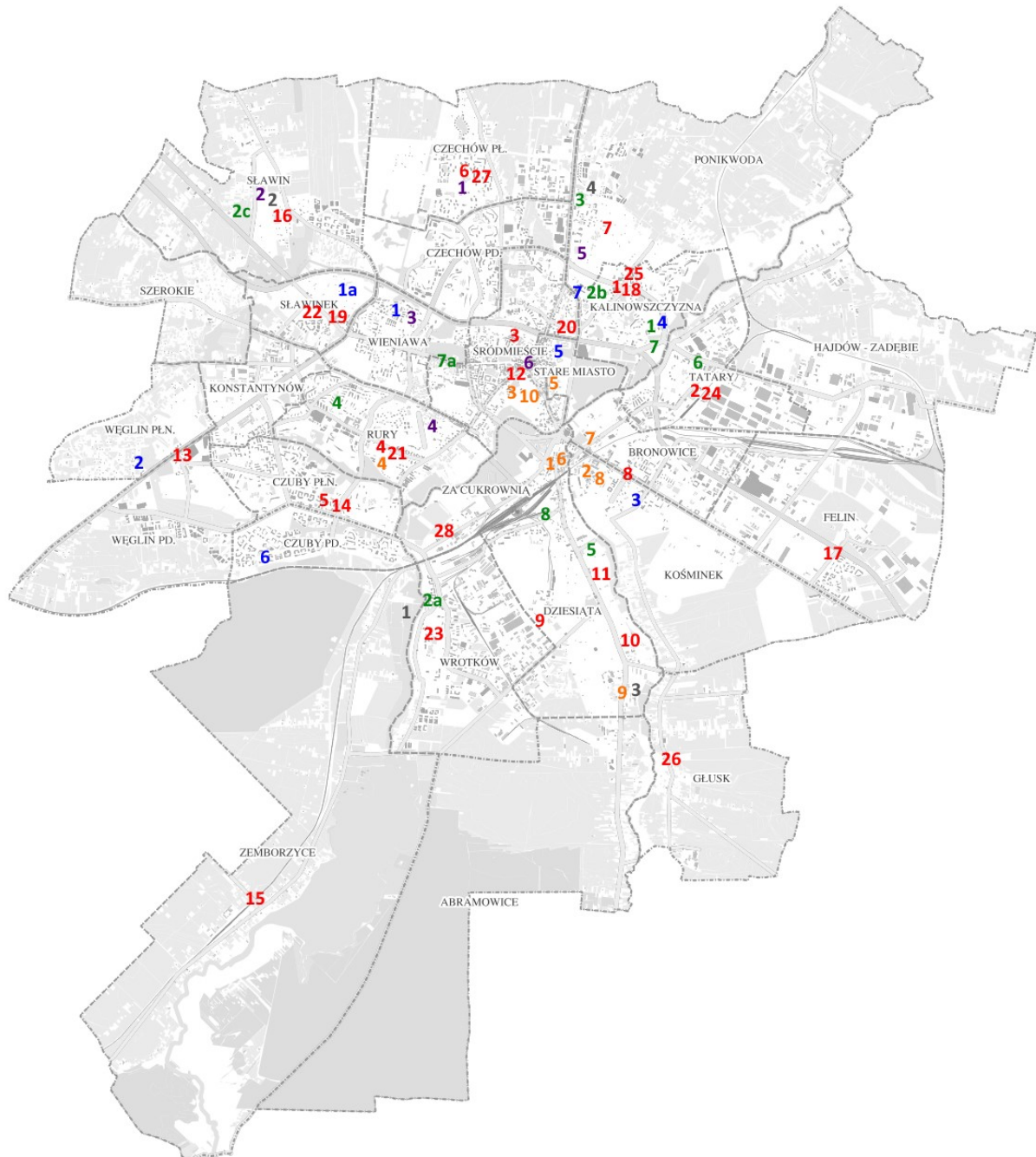
W zakresie zadań realizowanych przez Dział w szczególności wpisane jest kierowanie, umieszczanie i ustalanie opłat za pobyt w domach pomocy społecznej, kierowanie i ustalanie opłat za pobyt i usługi świadczone w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach treningowych oraz realizacja umów zawartych przez Miasto Lublin z organizacjami pozarządowymi na prowadzenie domu pomocy społecznej i ośrodków wsparcia. Ponadto Dział współpracuje z innymi komórkami Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz innymi instytucjami zajmującymi się pomocą i wsparciem rodziny oraz organizacjami pozarządowymi.

W roku 2023 w Dziale ds. domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia wydanych zostało 7 343 decyzji administracyjnych.

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie sprawował nadzór nad działalnością **7 domów pomocy społecznej i 53 ośrodków wsparcia** (w tym m. in. środowiskowe domy samopomocy, schroniska dla osób bezdomnych, ośrodki wsparcia dla seniorów).

Na mapie nr 4 przedstawiono system funkcjonujących w Mieście Lublin placówek.

Mapa 4. Domy pomocy społecznej, placówki i ośrodki wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2023 roku

Domy Pomocy Społecznej

- 1 - DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Głowackiego 26
- 1a - Filia DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Miernicza 10
- 2 - DPS „Betania” w Lublinie, Al. Kraśnicka 223
- 3 - DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie, ul. Kosmonautów 78
- 4 - DPS „Kalina” w Lublinie, ul. Kalinowszczyzna 84
- 5 - DPS im. Wiktorii Michelisowej w Lublinie, ul. Archidiakońska 7
- 6 - Dom Pomocy Społecznej im. Św. Jana Pawła II, ul. Ametystowa 22
- 7 - Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko-Chełmskiej, ul. Dolińskiego 1

Środowiskowe domy samopomocy

- 1 - ŚDS „Kalina”, ul. Kalinowszczyzna 84
- 2a - ŚDS „Mozaika” Oddział Nr II, ul. Nałkowskich 78
- 2b - ŚDS „Mozaika” Oddział Nr III, ul. Lwowska 28
- 2c - ŚDS „Mozaika” Oddział I, ul. Zbożowa 22A
- 3 - ŚDS „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65
- 4 - ŚDS „Roztocze”, ul. Wallenroda 2a
- 5 - ŚDS „Misericordia”, ul. Abramowicka 2

- 6 - ŚDS „Serce”, ul. Gospodarcza 32
- 7 - ŚDS „Mefazja”, ul. Towarowa 19
- 7a - Filia ŚDS „Mefazja” - „MEMORY”, al. Raławickie 22
- 8 - ŚDS "Akademia Artystyczna", ul. Wyścigowa 31

Kluby samopomocy

- 1 - Klub Samopomocy „Przystań”, ul. Nałkowskich 78
- 2 - Klub Samopomocy „Galeria”, ul. Zbożowa 22A
- 3 - Klub Samopomocy „Misericordia”, ul. Abramowicka 2
- 4 - Klub Samopomocy „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65

Ośrodki wsparcia dla seniorów

- 1 - Centrum Usług Socjalnych przy ul. Lwowskiej 28,
- 2 - Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 2 przy ul. Gospodarczej 7,
- 3 - Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 3 przy ul. Niecałej 16,
- 4 - Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 4 przy ul. Pozytywistów 16,
- 5 - Dzienny Dom „Senior+”, ul. Jana Pawła II 11,

- 6 - Środowiskowe Centrum Seniorów przy ul. Józefa Śliwińskiego 5
- 7 - Klub Seniora „Owocowa” przy ul. Owocowej 6 w Dzielnicy Ponikwoda,
- 8 - Klub Seniora „Pogodna” przy ul. Droga Męczenników Majdanka 27 w Dzielnicy Bronowice,
- 9 - Klub Seniora „Róży Wiatrów” przy ul. Róży Wiatrów 9 w Dzielnicy Dziesiąta,
- 10 - Klub Seniora „Pod Świerkami” przy ul. Tuwima 5 w Dzielnicy Dziesiąta,
- 11 - Klub Seniora „Dziesiąta” przy ul. Kunickiego 130 w Dzielnicy Dziesiąta,
- 12 - Klub Seniora „Śródmieście” przy ul. Narutowicza 6 w Dzielnicy Śródmieście,
- 13 - Klub Seniora „Roztocze” przy ul. Roztocze 1 w Dzielnicy Węglin,
- 14 - Klub Seniora „Ruta” przy ul. Jana Pawła II 11, w Dzielnicy Czuby,
- 15 - Klub Seniora „Nad Zalewem” przy ul. Krężnickiej 156, w Dzielnicy Zemborzyce,
- 16 - Klub Seniora „Sławin” przy ul. Sławinkowskiej 50 w Dzielnicy Sławin,
- 17 - Klub Seniora „Felin” przy ul. Zygmunta Augusta 15 w Dzielnicy Felin,
- 18 - Klub Seniora „Kalina” przy ul. Lwowskiej 28 w Dzielnicy Kalina,
- 19 - Klub Seniora „Sławinek” przy al. Warszawskiej 31 w Dzielnicy Sławinek,
- 20 - Klub Seniora „Przy Zamku” przy ul. Ruskiej 15 w Dzielnicy Śródmieście,
- 21 - Klub Seniora „Pozytywistów” przy ul. Pozytywistów 16 w Dzielnicy LSM,
- 22 - Klub Seniora „Wieniawa” przy Al. Raławickich 24 w Dzielnicy Wieniawa,
- 23 - Klub Senior+ „Centrum Aktywizacji” przy ul. Nałkowskich 108 w Dzielnicy Wrotków,
- 24 - Klub Seniora „Klub Aktywnych Kobiet” przy ul. Gospodarczej 7 w Dzielnicy Tatary,
- 25 - Klub Seniora „Senior Montessori” przy ul. Lwowskiej 28 w Dzielnicy Kalinowszczyzna,
- 26 - Klub Seniora „Głusk” przy ul. Głuskiej 145 w Dzielnicy Głusk,

- 27 - Środowiskowy Klub Seniora przy ul. J. Śliwińskiego 5 w Dzielnicy Czechów.
- 28 - Klub Seniora „Nad Bystrzycą” przy ul. Krochmalnej 47 w Dzielnicy Wrotków,

Schroniska i domy dla bezdomnych

- 1 - Schronisko dla bezdomnych mężczyzn z usługami opiekuńczymi, ul. Młyńska 10
- 2 - Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 3 - Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych, ul. Dolna Panny Marii 32
- 4 - Schronisko dla bezdomnych kobiet, ul. Romantyczna 1
- 5 - Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych, ul. Prymasa Wyszyńskiego 2
- 6 - Całoroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Młyńska 8
- 7 - Ogrzewalnia dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3 A
- 8 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 9 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Abramowicka 2F
- 10 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Dolna Panny Marii 32

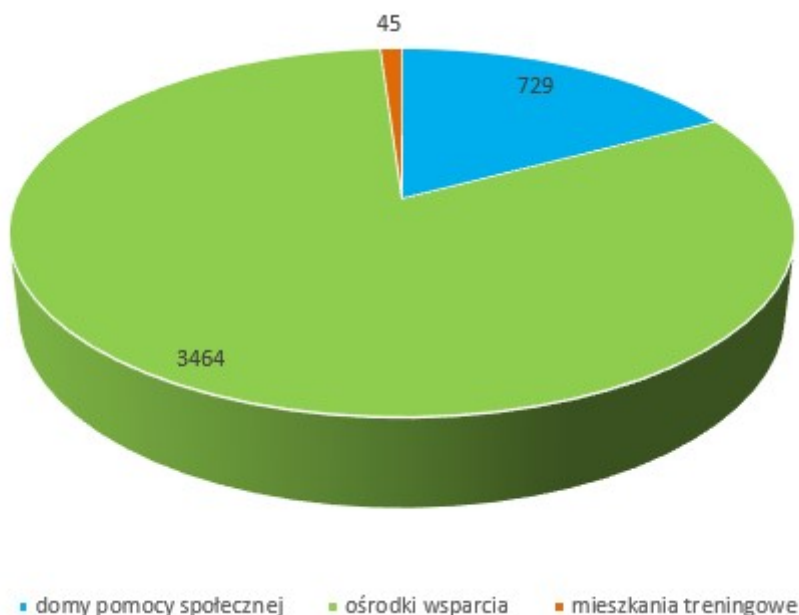
Ośrodki wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną

- 1 - Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelektualną, ul. Poturzyńska 1
- 2 - Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin”, ul. Zbożowa 22A
- 3 - Centrum Rozwoju i Integracji Społecznej Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, ul. Głowackiego 26

Inne ośrodki wsparcia

- 4 - Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Chmielewskiego 9
- 5 - Dom dla Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, ul. Bazylianówka 44
- 6 - Jadłodajnia, ul. Zielona 3

Wykres 17. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania treningowe w 2023 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W 2023 roku łączna liczba osób objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, inne ośrodki oraz mieszkania treningowe wynosiła 4 238. W domach pomocy społecznej w ciągu całego 2023 roku na terenie Lublina przebywało 729 osób, w mieszkaniach treningowych 45 osób, natomiast z ośrodków wsparcia skorzystało 3 464 osoby.

1. Domy pomocy społecznej

Domy Pomocy Społecznej na terenie miasta Lublin zapewniają właściwy zakres usług, który jest zgodny ze standardami określonymi dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby mieszkańca domu.

Na terenie Miasta Lublin funkcjonuje 7 domów pomocy społecznej. Oferowały one łącznie 599 miejsc, z których w 2023 roku skorzystało łącznie **729 osób**.

Wśród Domów Pomocy Społecznej zlokalizowanych na terenie naszego Miasta, pięć z nich przeznaczonych jest dla osób w podeszłym wieku oraz dla osób przewlekle somatycznie chorych. Są to:

- DPS przy ul. Kalinowszczyzna 84,
- DPS przy ul. Archidiakońskiej 7,
- DPS przy Al. Kraśnickiej 223,
- DPS przy ul. Ametystowej 22,
- PDPS przy ul. Dolińskiego 1.

Jeden Dom, usytuowany przy ul. Kosmonautów 78, przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych fizycznie. Ponadto jeden Dom, mieszczący się przy ul. Głowackiego 26, jest przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych, natomiast jego filia funkcjonująca przy ul. Mierniczej 10 jest przeznaczona dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w lubelskich domach pomocy społecznej w roku 2023 wynosił **6 281,26 zł**.

Koszty utrzymania w poszczególnych domach pomocy społecznej przedstawiały się następująco:

1. Dom Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty przy ul. Głowackiego 26 – **7 015,00 zł**;
2. Dom Pomocy Społecznej „Kalina” przy ul. Kalinowszczyzna 84 – **6 586,00 zł**;
3. Dom Pomocy Społecznej im. W. Michelisowej przy ul. Archidiakońskiej 7 – **6 500,00 zł**;
4. Dom Pomocy Społecznej dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie przy ul. Kosmonautów 78 – **6 173,00 zł**;
5. Dom Pomocy Społecznej „Betania” przy al. Kraśnickiej 223 – **5 479,00 zł**;
6. Dom Pomocy Społecznej przy ul. Ametystowej 22 – **6 500,00 zł**;
7. Prawosławny Dom Pomocy Społecznej Diecezji Lubelsko – Chełmskiej przy ul. Dolińskiego 1 – **5 715,82 zł**.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku na umieszczenie w tych placówkach oczekiwało łącznie **240 osób**, w tym:

- w DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie – 41 osób,
- w DPS „Kalina” w Lublinie – 107 osób,
- w DPS im. Wiktorii Michelisowej w Lublinie – 2 osoby,
- w DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie – 7 osób,

- w DPS „Betania” w Lublinie – 35 osób,
- w DPS im. Św. Jana Pawła II – 29 osób,
- w Prawosławnym DPS Diecezji Lubelsko - Chełmskiej – 19 osób.

Tabela 30. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok 2023	Prognoza 2024
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba placówek	1	7	7	7
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	6	6	6
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	599	599	599
Liczba osób korzystających	5	704	729	729
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	39 422 402	48 944 790,57	48 944 790,57

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Niezależnie od typu Domu, zakres usług jaki jest świadczony na rzecz mieszkańców ma na celu zabezpieczenie ich potrzeb bytowych poprzez zapewnienie miejsca zamieszkania, wyżywienia, niezbędnej odzieży i obuwia oraz utrzymania czystości. W zakresie usług opiekuńczych udzielana jest pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, pomoc w pielęgnacji oraz w załatwianiu spraw osobistych, którą świadczą pielęgniarki, opiekunowie, pokojowe, psycholodzy, lekarze pierwszego kontaktu i inni specjaliści, w tym psychiatrzy. W ramach usług wspomagających mieszkańcy mają możliwość uczestnictwa w terapii zajęciowej rozwijającej ich zainteresowania, umożliwiającej aktywizację społeczną i psychiczną i podnoszącej ich sprawność. Ponadto personel placówki prowadzi działania mające na celu aktywizowanie osób tam zamieszkujących. Mieszkańcom zapewniona jest także posługa kapłańska i możliwość uczestnictwa w nabożeństwach. Ponadto domy pomocy społecznej prowadzą działania mające na celu zaspokajanie potrzeb kulturalnych oraz stymulowanie nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i społecznością lokalną.

W domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie miasta Lublin mieszkańcy zamieszkują w pokojach jedno i wieloosobowych, w większości wyposażonych w łazienki. Każdy Dom dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i jest pozbawiony barier architektonicznych. Zapewnione jest również całodzienne wyżywienie uwzględniające zalecenia lekarza prowadzącego i dietetyka.

Sekcja ds. domów pomocy społecznej w ramach pracy Działu realizuje zadania określone ustawą o pomocy społecznej w szczególności w zakresie kierowania do domów pomocy społecznej osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w środowisku.

W ramach powyższego zadania pracownicy Sekcji przygotowywali projekty decyzji administracyjnych kierujących, decyzji umieszczających oraz decyzji ustalających odpłatność

w domach pomocy społecznej. W przypadku braku wolnych miejsc dla mieszkańców naszego miasta w domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Lublina, podejmowano działania mające na celu zabezpieczenie potrzeb osób wymagających całodobowej opieki poprzez wskazanie DPS-u odpowiedniego typu zlokalizowanego najbliżej Lublina, posiadającego wolne miejsca. W tym zakresie pracownicy Sekcji ds. domów pomocy społecznej współpracowali z innymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, w tym z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie na terenie innych powiatów. Przez Sekcję ds. domów pomocy społecznej systematycznie prowadzona jest lista osób oczekujących na umieszczenie w tych domach. Pracownicy realizowali także procedury mające na celu przeniesienie mieszkańców DPS deklarujących wolę zamieszkania w innym domu pomocy

Ponadto pracownicy Sekcji prowadzili postępowania administracyjne mające na celu ustalenie kręgu osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności oraz ustalenie wysokości opłat jakie mają ponosić z tytułu umieszczenia członków ich rodziny w DPS. W związku z tym zawierane były umowy cywilnoprawne z osobami zobowiązanymi zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie, jak również były wydawane decyzje administracyjne ustalające odpłatność osób zobowiązanych.

W ramach bieżących działań prowadzono również korespondencję z kierownictwem domów pomocy społecznej, osobami zainteresowanymi, jak również urzędami i innymi instytucjami pomocy społecznej, współpracowano z pracownikami socjalnymi Filii MOPR oraz domów pomocy społecznej. Osobom ubiegającym się o skierowanie do domów pomocy społecznej i ich rodzinom udzielano niezbędnych informacji w zakresie procedury postępowania do uzyskania pomocy w takiej formie.

Rekomendacje:

- z uwagi na starzejące się społeczeństwo oraz zachodzące zmiany demograficzne na terenie miasta Lublin, niezbędnym jest zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w lubelskich Domach Pomocy Społecznej. Pomimo prowadzonych działań w zakresie deinstytucjonalizacji oraz rozszerzenia form opieki i wsparcia w miejscu zamieszkania osób starszych konieczne jest stałe monitorowanie dostępu do tych placówek w celu zabezpieczenia potrzeb bytowych Seniorów, którzy z uwagi na stan zdrowia i otrzymywaną pomoc nie są już w stanie funkcjonować samodzielnie w środowisku;
- systematyczne szkolenie kadry w zakresie obowiązujących przepisów prawa.

2. Ośrodki wsparcia

W 2023 roku na terenie miasta Lublin funkcjonowały 53 ośrodki wsparcia o łącznej liczbie miejsc 1 790. W okresie sprawozdawczym z usług świadczonych przez te ośrodki skorzystało 3 464 osoby, w tym 1 741 osób skorzystało z pomocy w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a 1 723 osoby z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne w ramach zadań zleconych.

Tabela 31. Liczba osób korzystających w 2023 roku z ośrodków wsparcia w Mieście Lublin

wyszczególnienie	jednostki organizacyjne o zasięgu lokalnym						jednostki organizacyjne o zasięgu ponadgminnym						ogółem – liczba jednostek	ogółem – liczba miejsc	ogółem – liczba osób
	podmiot prowadzący – gmina			inny podmiot prowadzący			podmiot prowadzący – powiat			inny podmiot prowadzący					
	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób			
OŚRODKI WSPARCIA, w tym:	33	1 011	1 474	7	248	1 086	4	193	267	9	338	637	53	1 790	3 464
środowiskowe domy samopomocy	0	0	0	0	0	0	2	163	200	6	283	332	8	446	532
kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0	2	30	67	2	30	256	4	60	323
dzielne domy pomocy	6	420	507	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	420	507
kluby samopomocy dla seniorów	22	400	718	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22	400	718
domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	25	49	1	25	49
schroniska dla bezdomnych	0	0	0	3	89	119	0	0	0	0	0	0	3	89	119
schroniska dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi	0	0	0	1	24	53	0	0	0	0	0	0	1	24	53
inne ośrodki wsparcia ⁴⁸	5	191	249	3	135	914	0	0	0	0	0	0	8	326	1 163

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Tabela 32. Ośrodki wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok poprzedni	Rok oceny	Potrzeby
		Rok 2022	2023	2024
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓŁEM				
Liczba placówek	1	53	53	53
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	36	37	37
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	17	16	16
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	1768	1790	1790
Liczba osób korzystających	5	3186	3464	3464
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	92	51	51
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	14	14	14
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	440	423	423
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	30 188 064,13	36 018 853,00	36 048 546,56
W TYM (z wierszy 1-9)				

⁴⁸ (3 Ośrodki Wsparcia dla seniorów, 3 Ośrodki Wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, 1 Ośrodek Wsparcia dla bezdomnych i 1 jadalnia, 1 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie).

ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY				
Liczba placówek	10	8	8	8
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	11	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	12	6	6	6
Liczba miejsc w placówkach ogółem	13	439	446	446
Liczba osób korzystających	14	527	532	532
Liczba osób umieszczonych	15	85	73	73
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	16	39	27	27
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	17	147	135	147
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	18	11 491 577,96	12 868 619,64	12 868 619,64
DZIENNE DOMY POMOCY				
Liczba placówek	19	6	6	6
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	20	6	6	6
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	21	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	22	420	420	420
Liczba osób korzystających	23	452	507	507
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	24	53	24	24
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	25	70	74	74
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	26	4 202 511,00	6 052 924,14	6 052 924,14
SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH				
Liczba placówek	27	3	3	3
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	28	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	29	3	3	2
Liczba miejsc w placówkach ogółem	30	89	89	69
Liczba osób korzystających	31	111	119	119
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	32	3	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	33	19	21	21
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	34	857 000,00	1 062 987,22	1 062 987,22
SCHRONISKO Z USŁUGAMI OPIEKUŃCZYMI				

Liczba placówek	35	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	36	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	37	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	38	24	24	24
Liczba osób korzystających	39	43	53	53
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	40	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	41	7	7	7
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	42	350 000,00	372 728,00	372 728,00
KLUBY SAMOPOMOCY				
Liczba placówek	43	4	4	4
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	44	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	45	2	2	2
Liczba miejsc w placówkach ogółem	46	60	60	60
Liczba osób korzystających	47	259	323	323
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	48	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	49	10	10	10
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	50	446 976,00	480 927,18	480 927,18
Pozostałe ośrodki wsparcia:				
ŚWIETLICE DLA SENIORÓW				
Liczba placówek	51	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	52	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	53	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	54	10	10	10
Liczba osób korzystających	55	100	83	83
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	56	1	1	1
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	57	30 000,00	30 000,00	30 000,00
OŚRODKI WSPARCIA DLA DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Liczba placówek	58	2	2	2
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	59	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	60	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	61	45	45	45
Liczba osób korzystających	62	47	44	44

Liczba osób umieszczonych	63	47	44	44
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	64	35	28	28
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	65	2 162 876,00	2 531 484,67	2 531 484,67
SPECJALISTYCZNE OŚRODKI WSPARCIA DLA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE				
Liczba placówek	66	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	67	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	68	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	69	25	25	25
Liczba osób korzystających	70	46	58	58
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	71	5	2	2
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	72	420 000,00	390 306,44	420 000,00
KUCHNIE DLA UBOGICH				
Liczba placówek	73	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	74	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	75	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	76	85	85	85
Liczba osób korzystających	77	250	370	370
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	78	4	4	4
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	79	25 000,00	37 450,00	37 450,00
KLUBY DLA SENIORÓW				
Liczba placówek	80	21	22	22
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	81	21	22	22
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	82	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	83	360	400	400
Liczba osób korzystających	84	686	718	718
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	85	15	18	18
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	86	2 069 086,00	2 457 788,88	2 457 788,88
OŚRODKI WSPARCIA - DOMY DLA MATEK Z MAŁOLETNIAMI DZIEĆMI				
Liczba placówek	87	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	88	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	89	1	1	1

Liczba miejsc w placówkach ogółem	90	25	25	25
Liczba osób korzystających	91	39	49	49
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	92	4	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	93	249 000,00	224 100,00	224 100,00
DZIENNY OŚRODEK DLA OSÓB BEZDOMNYCH				
Liczba placówek	94	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	95	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	96	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	97	40	40	40
Liczba osób korzystających	98	437	461	461
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	99	3	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	100	206 000,00	185 400,00	185 400,00
OŚRODEK WSPARCIA O CHARAKTERZE RODZINNYCH DOMÓW				
Liczba placówek	101	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	102	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	103	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	104	36	36	36
Liczba osób korzystających	105	40	35	35
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	106	31	33	33
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	107	2 023 034,85	2 428 565,15	2 428 565,15
ŚRODOWISKOWY OŚRODEK WSPARCIA				
Liczba placówek	108	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	109	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	110	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	111	60	60	60
Liczba osób korzystających	112	99	120	120
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	113	57	57	57
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	114	3 482 065,62	4 286 007,10	4 286 007,10
CENTRUM ROZWOJU I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE				
Liczba placówek	115	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	116	1	1	1

Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	117	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	118	50	50	50
Liczba osób korzystających	119	50	50	50
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	120	32	30	30
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	121	2 172 936,70	2 609 564,58	2 609 564,58

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Ponadto, oprócz działających na terenie Lublina ośrodków wsparcia dla osób bezdomnych czyli schronisk, działa również funkcjonuje także 5 placówek dla osób bezdomnych, w tym 1 noclegownia oraz 4 ogrzewalnie, które dysponują łącznie 124 miejscami. W 2023 roku z tych placówek skorzystały łącznie 433 osoby.

Tabela 33. Placówki dla osób bezdomnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok poprzedni	Rok oceny	Potrzeby
		Rok 2022	2023	2024
OGRZEWALNIE				
Liczba placówek	1	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	4	4	4
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	99	99	99
Liczba osób korzystających	5	239	250	250
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	19	13	13
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	288 900,00	274 420,00	274 420,00
NOCLEGOWNIE				
Liczba placówek	8		1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	9	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	10	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	11	25	25	25
Liczba osób korzystających	12	179	183	183
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	13	4	4	4
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	14	113 000,00	130 380,00	130 380,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR

2.1. Środowiskowe domy samopomocy i kluby samopomocy

Osoby dotknięte zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku

rodzinnym i społecznym mogą otrzymać wsparcie w środowiskowym domu samopomocy (ŚDS) lub klubie samopomocy (Klub).

Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Ze względu na kategorię osób, dla których środowiskowe domy samopomocy są przeznaczone, dzielą się na typy:

- typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- typ B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych,
- typ D – dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Tabela 34. Środowiskowe Domy Pomocy funkcjonujące w Mieście Lublin w 2023 roku.

Lp.	Organ prowadzący	Środowiskowy Dom Samopomocy	Liczba miejsc	Typ środowiskowego domu samopomocy
1	Lubelskie Towarzystwo Dobroczynności	ŚDS „Roztocze”, ul. Wallenroda 2A, 20-607 Lublin	90	Typ B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną
2	Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym „Misericordia”	ŚDS „Misericordia”, ul. Abramowicka 2, 20-442 Lublin	75	Typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych
		Klub „Misericordia” ul. Abramowicka 2, 20-442 Lublin	15	
3	Lubelskie Stowarzyszenie Zdrowia Psychicznego	ŚDS „Serce”, ul. Gospodarcza 32, 20-213 Lublin	20	Typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych
4	Lubelskie Stowarzyszenie Alzheimerowskie	ŚDS „Mefazja”, ul. Towarowa 19, 20-205 Lublin	33	Typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych
5	Fundacja Nieprzetartego Szlaku	ŚDS „Akademia Artystyczna”, ul. Wyścigowa 31, 20-425 Lublin	20	Typ mieszany B i C – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych
6	Stowarzyszenie Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 1	ŚDS „Absolwent”, Al. Spółdzielczości Pracy 65, 20-147 Lublin	45	Typ mieszany B i D – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi
		Klub „Absolwent”, Al. Spółdzielczości Pracy 65, 20-147 Lublin	15	
7	Miasto Lublin	ŚDS „Kalina”, ul. Kalinowszczyzna 84, 20-201 Lublin	43	Typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych
8		ŚDS „Mozaika” Oddział Nr 1, ul. Zbożowa 22A, 20-827 Lublin	45	Typ mieszany B i D – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi

	ŚDS „Mozaika” Oddział Nr 2, ul. Nałkowskich 78, 20-470 Lublin	60	Typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych
	ŚDS „Mozaika” Oddział Nr 3, ul. Lwowska 28, 20-128 Lublin	15	Typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych
	Klub przy ŚDS „Mozaika” – Klub „Galeria”, ul. Zbożowa 22A, 20-827 Lublin	15	
	Klub przy ŚDS „Mozaika” – Klub „Przystań”, ul. Nałkowskich 78, 20-470 Lublin	15	

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Pobyt w środowiskowych domach samopomocy wymaga skierowania decyzją administracyjną do tego typu ośrodka, jednocześnie uczestnicy nie ponoszą odpłatności za usługi świadczone przez te placówki na ich rzecz. Nie ma wymogu posiadania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w odniesieniu do uczestników środowiskowych domów samopomocy.

W 12 placówkach dla osób z zaburzeniami psychicznymi (8 środowiskowych domach samopomocy – oferujących 446 miejsc oraz 4 klubach samopomocy oferujących 60 miejsc) na terenie miasta Lublina w 2023 r. wsparcie otrzymało łącznie 855 osób.

W środowiskowych domach samopomocy uzyskało wsparcie 532 osoby, w tym w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin 200 osób, a w prowadzonych przez inny podmiot – 332 osoby.

W ramach Programu rozwoju sieci ośrodków wsparcia w 2023 r. została zwiększona liczba miejsc statutowych w dwóch środowiskowych domach samopomocy prowadzonych przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu. W Środowiskowym Domu Samopomocy „Serce” w Lublinie zwiększono liczbę miejsc statutowych o 2, tj. z 18 miejsc na 20. Natomiast w przypadku Środowiskowego Domu Samopomocy „Akademia Artystyczna” w Lublinie liczba miejsc statutowych została zwiększona o 5, tj. wzrosła z 15 miejsc do 20 miejsc oraz przyznano dodatkowe środki finansowe na 5 miejsc dla uczestników ŚDS z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, którzy posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Zwiększenie liczby miejsc w ww. ośrodkach wsparcia było możliwe dzięki uzyskanej dotacji celowej na finansowanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym na utworzenie nowych miejsc i ich utrzymanie oraz w związku z Programem kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Zwiększenie liczby miejsc statutowych w tych placówkach związane jest z rosnącym zapotrzebowaniem na tę formę wsparcia wśród osób dotkniętych zaburzeniami psychicznymi i jest wynikiem przyjęcia do realizacji wniosku złożonego przez podmioty prowadzące środowiskowe domy samopomocy do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej Ministerstwa (obecnie Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) za pośrednictwem Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, kluby samopomocy działające przy ŚDS są ośrodkami wspierającymi osoby z zaburzeniami psychicznymi w ich funkcjonowaniu w środowisku rodzinnym i społecznym. W ww. placówkach udzielane są takie rodzaje pomocy jak np.: wsparcie w nawiązywaniu i podtrzymywaniu kontaktów społecznych, działania nakierowane na pogłębianie zainteresowań, motywowanie do podejmowania leczenia, nauka radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych i społecznych. Osoby korzystające z klubów samopomocy nie muszą być kierowane do ośrodka decyzją administracyjną i posiadać orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, a korzystanie z ich z usług jest nieodpłatne.

W Mieście Lublin funkcjonują 4 kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi dysponujące łącznie 60 miejscami. W okresie sprawozdawczym z tej formy wsparcia skorzystały 323 osoby, w tym w 2 ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin – 67 osób (Klub „Galeria” i „Przystań” przy Środowiskowym Domu Samopomocy „Mozaika”) oraz w 2 ośrodkach prowadzonych przez organizacje pozarządowe – 256 osób (kluby działające przy ŚDS „Misericordia” i ŚDS „Absolwent”). W drugim półroczu 2023 r. nastąpiła zmiana siedziby Klubu samopomocy „Galeria” funkcjonującego przy Środowiskowym Domu Samopomocy „Mozaika” - Klub został przeniesiony z ul. Pozytywistów 16 na ul. Zbożową 22A w Lublinie.

Rekomendacje:

- na koniec 2023 r. na miejsca w Środowiskowych Domach Samopomocy oczekiwało 27 osób, natomiast w 2022 r. na placówki oferujące tę formę wsparcia oczekiwało 39 osób. Zauważalny jest wzrost zainteresowania tego typu placówkami. Wskazane jest bieżące monitorowanie i utrzymanie liczby miejsc w tych placówkach na dotychczasowym poziomie a w przypadku zwiększonego zainteresowania tą formą wsparcia – zwiększanie liczby miejsc w ŚDS lub klubach;
- kontynuacja działań ośrodków wsparcia na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, rozszerzanie oferty funkcjonujących placówek oraz systematyczne szkolenie pracowników;

2.2. Dienne Ośrodki Wsparcia i Kluby seniora

Najliczniejszą pod względem liczebności grupą korzystającą z ośrodków wsparcia były osoby w podeszłym wieku. Na terenie Miasta Lublin w 2023 roku funkcjonowało 6 dziennych ośrodków wsparcia (dziennych domów pomocy), 21 klubów seniora oraz 1 świetlica. Z ich oferty skorzystało łącznie **1 308 seniorów**.

Dienne ośrodki wsparcia (Centrum Usług Socjalnych, 3 Centra Dziennego Pobytu dla Seniorów, Dzienny Dom Senior+ oraz Środowiskowe Centrum Seniorów) oraz kluby seniora prowadzone są przez Zespół Ośrodków Wsparcia w Lublinie i rozlokowane są w różnych dzielnicach naszego miasta. Natomiast zadanie prowadzenia świetlicy dla seniorów zostało zlecone podmiotowi niepublicznemu – organem prowadzącym jest Polski Czerwony Krzyż Lubelski Oddział Okręgowy. Świetlica, która posiada 10 miejsc dla osób starszych. Świetlica funkcjonuje przy ul. Bursaki 17 w Lublinie.

Podstawowym założeniem systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych w Lublinie jest umożliwienie im jak najpełniejszego i najdłuższego funkcjonowania

w środowisku rodzinnym i sąsiedzkim w miejscu zamieszkania. Instytucjonalne, całodobowe formy opieki są ostatnią formą pomocy, która powinna być stosowana tylko w przypadku niemożności rozwiązywania problemów innymi sposobami. Jednocześnie działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie zmierzają do tego, aby system wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych na terenie miasta Lublin był na tyle zróżnicowany, by zapewniał ofertę dostosowaną do stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i bytowej każdej osoby wymagającej wsparcia.

W ramach dziennych ośrodków wsparcia w 2023 r. funkcjonowały następujące placówki:

1. Centrum Usług Socjalnych przy ul. Lwowskiej 28,
2. Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 2 przy ul. Gospodarczej 7,
3. Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 3 przy ul. Niecałej 16,
4. Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 4 przy ul. Pozytywistów 16,
5. Dzienny Dom „Senior+”, ul. Jana Pawła II 11,
6. Środowiskowe Centrum Seniorów przy ul. Józefa Śliwińskiego 5.

Osoby starsze stają się uczestnikami ww. Ośrodków na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez pracowników Sekcji ds. ośrodków wsparcia. Za usługi świadczone przez te placówki naliczana jest opłata ustalana w zależności od wysokości dochodu uczestnika lub dochodu na osobę w jego rodzinie i uzależniona jest od pakietu usług, z jakiego korzystają osoby skierowane decyzją MOPR w Lublinie. Z usług dziennych domów pomocy, które oferują łącznie 420 miejsc w roku sprawozdawczym skorzystało 507 seniorów.

Lista klubów seniora prowadzonych przez Zespół Ośrodków Wsparcia w okresie sprawozdawczym przedstawiała się następująco:

1. Klub Seniora „Owocowa” przy ul. Owocowej 6 w Dzielnicy Ponikwoda,
2. Klub Seniora „Pogodna” przy ul. Droga Męczenników Majdanka 27 w Dzielnicy Bronowice,
3. Klub Seniora „Róży Wiatrów” przy ul. Róży Wiatrów 9 w Dzielnicy Dziesiąta,
4. Klub Seniora „Pod Świerkami” przy ul. Tuwima 5 w Dzielnicy Dziesiąta,
5. Klub Seniora „Dziesiąta” przy ul. Kunickiego 130 w Dzielnicy Dziesiąta,
6. Klub Seniora „Śródmieście” przy ul. Narutowicza 6 w Dzielnicy Śródmieście,
7. Klub Seniora „Roztocze” przy ul. Roztocze 1 w Dzielnicy Węglin,
8. Klub Seniora „Ruta” przy ul. Jana Pawła II 11, w Dzielnicy Czuby,
9. Klub Seniora „Nad Zalewem” przy ul. Krężnickiej 156, w Dzielnicy Zemborzyce,
10. Klub Seniora „Sławin” przy ul. Sławinkowskiej 50 w Dzielnicy Sławin,
11. Klub Seniora „Felin” przy ul. Zygmunta Augusta 15 w Dzielnicy Felin,
12. Klub Seniora „Kalina” przy ul. Lwowskiej 28 w Dzielnicy Kalina,
13. Klub Seniora „Sławinek” przy al. Warszawskiej 31 w Dzielnicy Sławinek,
14. Klub Seniora „Przy Zamku” przy ul. Ruskiej 15 w Dzielnicy Śródmieście,
15. Klub Seniora „Pozytywistów” przy ul. Pozytywistów 16 w Dzielnicy LSM,
16. Klub Seniora „Wieniawa” przy Al. Raclawickich 24 w Dzielnicy Wieniawa,
17. Klub Senior+ „Centrum Aktywizacji” przy ul. Nałkowskich 108 w Dzielnicy Wrotków,
18. Klub Seniora „Klub Aktywnych Kobiet” przy ul. Gospodarczej 7 w Dzielnicy Tatary,

19. Klub Seniora „Senior Montessori” przy ul. Lwowskiej 28 w Dzielnicy Kalinowszczyzna,
20. Klub Seniora „Głusk” przy ul. Głuskiej 145 w Dzielnicy Głusk,
21. Środowiskowy Klub Seniora przy ul. J. Śliwińskiego 5 w Dzielnicy Czechów,
22. Klub Seniora „Nad Bystrzycą” przy ul. Krochmalnej 47 w Dzielnicy Za Cukrownią.
23. Klub Seniora „Klub Aktywnych Kobiet” oraz „Senior Montessori” są prowadzone przez Zespół Ośrodków Wsparcia w ramach projektu „LUBInclusiON – działania profilaktyczne i usamodzielniające w środowisku lokalnym oraz utworzenie nowych miejsc usług społecznych”.

W 2023 r. powstało nowe miejsce aktywizacji dla lubelskich seniorów – Klub Seniora „Nad Bystrzycą” w dzielnicy Za Cukrownią funkcjonujący w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie, zwiększając tym samym liczbę placówek z 21 na 22. Dzięki uruchomieniu nowej placówki senioralnej liczba miejsc dostępnych zwiększyła się o 40. Korzystanie z zajęć oferowanych przez klub jest nieodpłatne.

Z oferty klubów seniora, które łącznie oferują 400 miejsc w 2023 r. skorzystało 718 osób. Wzrost liczby seniorów w porównaniu do poprzedniego roku wskazuje, że obrany przez Miasto Lublin kierunek wsparcia osób starszych w ich środowisku lokalnym przynosi wymierne efekty. Korzystanie z zajęć oferowanych przez klub jest nieodpłatne.

Rekomendacje:

- ze względu na tendencję wzrostową liczby osób w wieku emerytalnym wskazane jest systematyczne zwiększanie dostępności usług świadczonych na rzecz seniorów, zwiększanie liczby miejsc w ośrodkach oferujących wsparcie tej grupie społecznej oraz tworzenie nowych placówek dla tej grupy wiekowej;
- wskazane jest kontynuowanie działań ukierunkowanych na wspieranie seniorów świadczonych w istniejących ośrodkach wsparcia dla osób starszych;
- systematyczne szkolenia kadry, która wspiera rozwój i aktywizację społeczną osób starszych;
- poszukiwanie różnych źródeł finansowych, dzięki której będzie możliwe uzyskanie środków finansowych na tworzenie nowych lub zwiększanie obecnych miejsc w placówkach dedykowanym osobom starszym.

2.3. Schroniska, ogrzewalnie, noclegownie

W okresie sprawozdawczym liczną grupę stanowiły osoby przebywające w ogrzewalniach, schroniskach i noclegowniach dla bezdomnych. Ośrodki te prowadzone są przez organizacje pozarządowe na podstawie umów zawartych w wyniku przeprowadzonego otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej należących do zadań własnych Gminy Lublin o charakterze obowiązkowym. W okresie sprawozdawczym w 9 ww. placówkach pomocy w formie schronienia udzielono 456 osobom, przy czym faktyczna liczba osób korzystających z poszczególnych ośrodków była wyższa z uwagi na fakt korzystania tych osób z wsparcia różnych ośrodków w roku sprawozdawczym. Wsparcia udzielono również 49 mieszkańcom i dzieciom przebywającym w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (17 osób dorosłych w tym 16

kobiet i 1 mężczyzna oraz 32 dzieci) oraz 461 osobom bezdomnym, którzy skorzystali z oferty Dziennego ośrodka dla osób bezdomnych.

W 2023 roku osobom bezdomnym udzieliły wsparcia następujące placówki:

1. Fundacja S.O.S. Ziemi Lubelskiej w Lublinie:

- Schronisko dla bezdomnych kobiet – mieszkanek Miasta Lublin (20 miejsc), ul. Bronowicka 3 (od 01.01.2024 r. nastąpiła zmiana siedziby na ul. Romantyczną 1) oferowało schronienie – w tym dostęp do kuchni, łazienki, świadczona była praca socjalna oraz poradnictwo prawne, psychologiczne i pedagogiczne, a także możliwość skorzystania z posiłków interwencyjnych i otrzymania odzieży. Placówka funkcjonuje całodobowo przez cały rok.
- Ogrzewalnia dla bezdomnych kobiet – mieszkanek Miasta Lublin (15 miejsc), ul. Bronowicka 3A w Lublinie zapewniała schronienie w formie noclegu, wsparcie pracownika socjalnego oraz możliwość skorzystania z ciepłego napoju oraz odzieży na zmianę. Ogrzewalnia funkcjonuje okresowo tj. od 1 stycznia do 30 kwietnia oraz od 1 października do 31 grudnia w godzinach od 18.00 do 8.00.
- Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – mieszkanek Miasta Lublin (25 miejsc), ul. Bronowicka 3, (od 01.01.2024 r. nastąpiła zmiana siedziby na ul. Bazylianówka 44) udzielał potrzebującym kobietom wsparcia w postaci schronienia z możliwością skorzystania z kuchni i dostępem do łazienki, pomocy specjalistycznej: pracownika socjalnego, psychologa i poradnictwa prawnego, zapewniał odzież oraz posiłki interwencyjne. Dom funkcjonuje całodobowo przez cały rok.

2. Bractwo Miłosierdzia im. Świętego Brata Alberta w Lublinie

- Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych – schronisko (35 miejsc), ul. Dolna Panny Marii 32 w Lublinie przeznaczony dla mężczyzn oferował schronienie, 3 posiłki dziennie, wsparcie specjalistów, pomoc rzeczową w formie ubrania i środków higienicznych. Placówka funkcjonuje całodobowo przez cały rok.
- Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn (30 miejsc) – ul. Dolna Panny Marii 32 w Lublinie świadczyła pomoc w formie schronienia, gorącego napoju i wyżywienia, pomocy rzeczowej i zabiegów higienicznych, udzielała wsparcia przy załatwianiu ważnych spraw formalnych, urzędowych i zdrowotnych. Ogrzewalnia funkcjonuje okresowo tj. od 1 stycznia do 30 kwietnia oraz od 1 października do 31 grudnia w godzinach od 18.00 do 8.00.

3. Caritas Archidiecezji Lubelskiej w Lublinie:

- Dzienny Ośrodek dla Osób Bezdomnych, al. Unii Lubelskiej 15 w Lublinie udzielał wsparcia osobom bezdomnym umożliwiając wymianę oraz pranie odzieży, zapewniając ciepły posiłek i gorący napój, oferując wsparcie psychologa, terapeuty, doradcy zawodowego i doraźnej pomocy pielęgniarskiej. Ośrodek funkcjonuje przez 7 dni w tygodniu w godzinach od 9.00 do 17.00 (od 1 listopada do 31 marca) oraz 5 dni w tygodniu w godzinach od 9.00 do 15.00 (od 1 kwietnia do 31 października).

4. Nadzieja” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu w Lublinie:

- Schronisko z usługami opiekuńczymi dla bezdomnych mężczyzn – mieszkańców Miasta Lublin (24 miejsca), ul. Młyńska 10 w Lublinie zapewniało całodobowy pobyt

i wyżywienie, zabiegi sanitarno–higieniczne, umożliwiało skorzystanie z prysznica, a w miarę potrzeby pomoc w zabiegach higienicznych, zaopatrywało w bieliznę i odzież, a także zapewniało usługi aktywizacyjne. Placówka funkcjonuje całodobowo przez cały rok.

- Schronisko dla bezdomnych mężczyzn - mieszkańców Miasta Lublin (34 miejsca), ul. Garbarska 17 w Lublinie oferowało całodobowy pobyt w ośrodku, gorący posiłek, umożliwiało wykonanie zabiegów higienicznych, pranie odzieży, zaopatrywało w bieliznę i odzież i zapewniało usługi aktywizacyjne. Placówka funkcjonuje całodobowo przez cały rok.
- Całoroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn – mieszkańców Miasta Lublin, ul. Młyńska 8 w Lublinie (25 miejsc) zapewniała nocleg, gorący napój i posiłek interwencyjny, umożliwiała skorzystanie z prysznica, a w razie potrzeby oferowała wymianę odzieży. Placówka funkcjonuje przez cały rok w godzinach od 18.00 do 8.00 dnia następnego.
- Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn - Abramowicka 2F (46 miejsc) i ul. Garbarska 17 w Lublinie (8 miejsc) świadczyła pomoc w formie noclegu, umożliwiała skorzystanie z prysznica i wymiany odzieży, a także oferowała pomoc w postaci gorącego napoju i posiłku interwencyjnego. Ogrzewalnia funkcjonuje okresowo tj. od 1 stycznia do 30 kwietnia oraz od 1 października do 31 grudnia w godzinach od 18.00 do 8.00.

W miesiącach listopad - grudzień 2023 roku w ramach zadań Sekcji ds. ośrodków wsparcia zostały przeprowadzone 2 postępowania w otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej należące do zadań własnych gminy, tj. prowadzenie Dziennego ośrodka dla osób bezdomnych – 30 miejsc oraz prowadzenie Schroniska z usługami opiekuńczymi dla bezdomnych mężczyzn. Do każdego konkursu wpłynęło po 1 ofercie. W następstwie rozstrzygnięcia tych konkursów zostały zawarte umowy:

- prowadzenie Dziennego ośrodka dla osób bezdomnych – 30 miejsc – umowa zawarta z Caritas Archidiecezji Lubelskiej na okres od 01.01.2024 r. do 30.06.2025 r.,
- prowadzenie Schroniska z usługami opiekuńczymi dla bezdomnych mężczyzn – umowa zawarta z „Nadzieja” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu w Lublinie na okres od 01.01.2024 r. do 30.06.2025 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie schronienia osobom go pozbawionym. Korzystanie ze schronisk, schroniska z usługami opiekuńczymi czy też domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży wymaga wydania decyzji administracyjnej kierującej osobę potrzebującą do danego ośrodka wsparcia. Decyzje te przygotowywane są przez pracowników Sekcji ds. ośrodków wsparcia. Ponadto pracownicy Sekcji ustalają odpłatność za usługi świadczone w tych placówkach. Wysokość odpłatności zależy od sytuacji życiowej i dochodowej ustalonej na podstawie art. 8 ust. 1 i 3 ustawy o pomocy społecznej i jest naliczana procentowo od kosztu usługi.

Rekomendacje:

- analiza danych w zakresie bezdomności wykazała, że liczba osób bezdomnych korzystających ze wsparcia instytucjonalnego utrzymuje się na podobnym poziomie co w latach ubiegłych, w związku z tym rekomenduje się utrzymanie miejsc w tego typu placówkach na dotychczasowym poziomie oraz kontynuowanie realizowanych przez ośrodki działań na rzecz tej grupy społecznej;

1.4. Pozostałe ośrodki wsparcia

Szczególną formę wsparcia stanowi dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Ośrodek ten zapewnia schronienie matkom z dziećmi oraz kobietom w ciąży znajdującym się w sytuacji kryzysowej. Dom mieszczący się obecnie przy ul. Bazylianówka 44 w Lublinie (przeniesiony z ul. Bronowickiej 3) prowadzony jest przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej. Placówka dysponując 25 miejscami, zabezpiecza potrzeby bytowe, nocleg i schronienie dla matek i ich dzieci oraz kobiet w ciąży. Mieszkancki Ośrodka otrzymują wsparcie specjalistów: psychologa, pedagoga, prawnika oraz pracownika socjalnego, których pomoc ma na celu minimalizowanie negatywnych skutków bezdomności. W domu organizowane są zajęcia mające na celu włączanie mieszkanek do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, kształtowanie umiejętności spędzania czasu wolnego, promowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie uzdolnień i zainteresowań. Podejmowane przez kadrę ośrodka działania w dużym stopniu przyczyniają się do zmniejszenia zagrożeń związanych z bezdomnością poprzez naukę gospodarności, oszczędności, wzrost umiejętności efektywnego poszukiwania pracy oraz wzrost umiejętności przeciwdziałania i pokonywania problemów życiowych skutkujących bezdomnością. W 2023 r. z usług Ośrodka skorzystało 49 osób, tj. 17 osób dorosłych (16 kobiet i 1 mężczyzna) i 32 dzieci.

W ramach obowiązującej umowy zawartej w 2021 r. pomiędzy MOPR w Lublinie, a Stowarzyszeniem – Bractwo Miłosierdzia im. Świętego Brata Alberta w Lublinie pod nazwą „Dożywianie osób i rodzin dotkniętych ubóstwem w formie kuchni społecznej – mieszkańców Miasta Lublin” przekazywana jest dotacja przeznaczona na dożywianie 85 osób miesięcznie. Usługa dożywiania w postaci gorącego posiłku świadczona była przez Bractwo Miłosierdzia im. Świętego Brata Alberta w Lublinie na rzecz osób ubogich, chorych, niepełnosprawnych, bezdomnych, uzależnionych, uchodźców oraz wszystkich, którzy tej pomocy potrzebowali. Ponadto w ramach realizowanego zadania Bractwo udzielało wsparcia osobom potrzebującym oferując tym osobom paczki żywnościowe zawierające produkty żywnościowe pozwalające na samodzielne przygotowanie posiłków w domu.

Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelleksualną wspiera osoby od 1 do 24 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną (głównie w stopniu głębokim) i niepełnosprawnością sprzężoną oraz ich rodziny. Ośrodek prowadzony jest przez Zespół Ośrodków Wsparcia w Lublinie i oferuje 30 miejsc. Terapia w DOA prowadzona jest przez specjalistów: logopedę, psychologów, oligofrenopedagogów, fizjoterapeutów, terapeutów zajęciowych. Zatrudniona jest też pielęgniarka oraz pracownik socjalny. W obrębie działalności ośrodka istnieją trzy formy pomocy: pobyt dzienny, punkt usług specjalistycznych oraz punkt informacyjny dla rodziców dzieci ryzyka i zagrożonych niepełnosprawnością. W 2023 r. skorzystało z usług placówki 30 osób.

Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin” przy ul. Zbożowej 22A funkcjonuje w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie i przeznaczony jest dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną. Liczba miejsc w placówce wynosi 15. Zadaniem Ośrodka jest wspieranie uczestników poprzez objęcie ich kompleksową terapią i rehabilitacją, której celem jest uzyskanie optymalnego poziomu rozwoju psychofizycznego oraz jak największej samodzielności. Ośrodek świadczy następujące usługi: żywieniową, opiekuńczo – pielęgnacyjną, rehabilitację społeczną (terapia psychologiczna, terapia zajęciowa, zajęcia wspomagająco-aktywizujące), rehabilitację fizyczną oraz prace socjalną. W placówce prowadzone są następujące formy pomocy: pobyt dzienny, pobyt okresowy 5-dniowy całodobowy, pobyt okresowy 5-dniowy wsparcia popołudniowo – nocnego oraz punkt usług specjalistycznych. W 2023 r. do ośrodka uczęszczało łącznie 14 osób, w tym z 6 miejsc pobytu całodobowego skorzystało 7 osób i z 9 miejsc pobytu dziennego skorzystało 7 osób.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (aktualnie nosi nazwę Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej co jest efektem zmiany rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach) prowadzony jest przez Caritas Archidiecezji Lubelskiej. Placówka dysponuje 25 miejscami i jest czynna całą dobę. Zapewnia schronienie osobom i rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji doświadczania przemocy w rodzinie, oferuje wyżywienie (3 posiłki dziennie) oraz wsparcie rzeczowe: odzież, obuwie, środki higieny osobistej dla dzieci i dorosłych, środki czystości, lekarstwa, pomoce dydaktyczne, zabawki itp. Ponadto mieszkańcom Ośrodka zapewnione jest wsparcie m. in. psychologa, pedagoga, prawnika, pracownika socjalnego i terapeuty, a także w miarę potrzeb udzielana jest pomoc medyczno – pielęgnarska i psychiatryczna. Podejmowane przez kadrę działania zapewniają kompleksowe wsparcie ofiary przemocy w rodzinie m. in. poprzez opracowanie indywidualnego planu pomocy, który prowadzi do przezwyciężenia sytuacji kryzysowej, w której osoba lub rodzina się znalazła. Ponadto Ośrodek prowadzi również dyżur telefoniczny, pod którym ofiary przemocy mogą uzyskać poradę i wsparcie. Ze wsparcia ośrodka w 2023 r. skorzystało 58 osób, w tym 22 kobiety i 36 dzieci. Liczba osób korzystających z ośrodka jest wyższa niż w latach poprzednich (w roku 2021 r. było 25 osób, w 2022 r. było 46 osób).

Centrum Rozwoju i Integracji Społecznej Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną obecnie prowadzony jest w ramach trwałości projektu „LUBInclusiON”. Placówka oferuje 26 miejsc pobytu dziennego oraz 24 miejsca pobytu całodobowego. Celem działalności Centrum jest wsparcie osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin, które ze względu na podeszły wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych w formie pobytu dziennego lub całodobowego. Z usług ośrodka w 2023 r. skorzystało 50 osób, w tym z pobytu całodobowego – 24 osoby a z pobytu dziennego – 26 osób.

Środowiskowy Ośrodek Wsparcia „Kalina” obecnie prowadzony jest w ramach trwałości projektu „LUBInclusiON”. Placówka oferuje łącznie 60 miejsc, tj. 30 miejsc całodobowego pobytu (w tym 6 miejsc w ramach opieki wytchnieniowej) oraz 30 miejsc

dziennego pobytu. Ośrodek przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych powyżej 56 r. ż. – z chorobą Alzheimera, zaburzeniami pamięci i schorzeniami pokrewnymi. Ośrodek w ramach swojej działalności świadczy usługi: dzienne od poniedziałku do piątku w godz. od 8.00 do 16.00 obejmujące: usługi prozdrowotne (psychiatryczna opieka zdrowotna, psychoterapia indywidualna i grupowa, rehabilitacja ruchowa), usługi wspomagające (indywidualne wsparcie psychologiczne, praca socjalna, praca z rodziną, kontakt ze środowiskiem), usługi aktywizujące (terapia zajęciowa i aktywizująca, treningi umiejętności samoobsługowych, treningi umiejętności społecznych) oraz usługi bytowe (wyżywienie, dowóz uczestników). Natomiast usługi całodobowe obejmują: wyżywienie, usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne, wspomagające, pomoc w załatwianiu spraw osobistych, pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych, utrzymywanie kontaktów z rodziną i środowiskiem, wspieranie w czynnościach samoobsługowych – pomoc w utrzymaniu czystości i higieny osobistej oraz pomoc w zaspakajaniu potrzeb kulturalnych, osobistych, religijnych, rehabilitacyjnych. Ponadto w ośrodku prowadzona jest rehabilitacja oraz od 2021 r. świadczone są usługi opieki wytchnieniowej w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa”. Z usług ośrodka w 2023 r. skorzystało 120 osób, w tym z pobytu całodobowego – 61 osób, z pobytu dziennego – 37 osób i z pobytu w ramach opieki wytchnieniowej 22 osoby.

Ośrodek Wsparcia o charakterze Rodzinnych Domów „Kalina” obecnie prowadzony jest w ramach trwałości projektu „LUBInclusiON”. Placówka oferuje łącznie 36 miejsc, w tym w ramach pobytu całodobowego 16 miejsc oraz 20 miejsc pobytu całodobowego. Celem Ośrodka jest wspieranie osób i rodzin, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych w formie pobytu dziennego lub okresowego całodobowego pobytu. Ośrodek w ramach swojej działalności świadczy usługi wspomagające dla osób w podeszłym wieku, z niepełnosprawnością fizyczną oraz zaburzeniami pamięci, zagrożone wykluczeniem społecznym. Ośrodek w ramach pobytu dziennego świadczy usługi od poniedziałku do piątku, w godzinach od 8.00 do 16.00, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy, natomiast w ramach pobytu całodobowego świadczy usługi w systemie ciągłym przez 7 dni w tygodniu. Z usług ośrodka w 2023 r. skorzystało 35 osób, w tym z pobytu całodobowego – 19 osób, a z pobytu dziennego – 16 osób.

Rekomendacje:

- z uwagi na różnorodną formę pomocy jaką oferują ww. placówki rekomendowane jest utrzymanie ich działalności na dotychczasowym poziomie oraz systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadrę wskazanych ośrodków wsparcia.

Centrum Aktywności Środowiskowej

Centrum Aktywności Środowiskowej przy ul. Antoniny Grygowej 4B jest komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, funkcjonującą w strukturach Filii Nr 2. Centrum Aktywności Środowiskowej realizuje w szczególności zadania z zakresu wspierania osób i rodzin z grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz pobudzania społecznej aktywności, w celu rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów. Oferta Centrum Aktywności Środowiskowej jest skierowana do wszystkich mieszkańców Lublina. Uczestnikami Centrum Aktywności są osoby dorosłe

oraz dzieci i młodzież. Z racji położenia, oferta najbardziej dostępna jest na obszarze działania Filii Nr 2, a w szczególności jej odbiorcami są mieszkańcy z ośmiu bloków socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4 w Lublinie. Dzieci i młodzież są rekrutowane do Grup Wsparcia przez pracowników socjalnych w drodze wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego z rodzicami lub opiekunami dziecka. Podstawę uczestnictwa w zajęciach Grup Wsparcia stanowi kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodzicem/opiekunem dziecka, określający zakres wsparcia. Placówka jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 18:00. Celem głównym działalności Centrum jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców Lublina, przez animowanie i tworzenie wielowymiarowej sieci wsparcia służącej przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy.

W 2023 roku do Grup Wsparcia w oparciu o kontrakt socjalny (37 kontraktów) skierowano 61 osób. Z uczestnikami Grup Wsparcia prowadzone było: indywidualne wsparcie edukacyjne (1167 zajęć), zajęcia edukacyjne poprzez zabawę (139 zajęć), zajęcia integracyjne (243 zajęcia), zajęcia sportowe na świeżym powietrzu (53 zajęcia), zajęcia rozwijające kreatywność (30 zajęć), zajęcia plastyczne, muzyczne oraz ruchowo-taneczne (577 zajęć) oraz relaksacyjne (99 zajęć). Uczestnicy Grup Wsparcia brali również udział w grach edukacyjnych (106 zajęć). Odbyło się 28 wydarzeń kulturalnych w Grupach Wsparcia, 16 projekcji filmowych, a także 13 pogadarek dotyczących problematyki przemocy w grupie rówieśniczej oraz środowisku domowym/lokalnym oraz 8 pogadarek dotyczących dialogu międzypokoleniowego. W ramach oferty wakacyjnej dzieci i młodzież uczestniczyli w licznych wyjściach (min: kino, teatr, baseny, parki, muzea, place zabaw). Z oferty feryjnej skorzystało 40 osób, a z wakacyjnej 50 osób.

Realizacja oferty dla osób dorosłych m.in.: kafejka internetowa, siłownia, kompleksowa opieka psychologiczna, pedagogiczna oraz aktywizacja zawodowa. Z kompleksowej opieki psychologicznej w formie indywidualnych konsultacji z psychologiem skorzystało 75 osób dorosłych, 15 seniorów oraz 61 dzieci i adolescentów (łącznie 980 konsultacji). Prowadzono zajęcia korekcyjno-kompensacyjne (53 zajęcia), zajęcia terapeutyczno-rozwijające (3 zajęcia). Udzielono wsparcia reedukacyjnego (361 zajęć). W ramach spotkań Klubu Młodzieżowego odbyło się łącznie 158 spotkań indywidualnych w których uczestniczyło 10 osób. W szczególnie uzasadnionych sytuacjach psycholog odbywał wizyty w środowisku domowym (7 wizyt). Współpracowano z różnymi instytucjami (25-krotnie) oraz przeprowadzono konsultacje z innymi pracownikami (81 konsultacji). Psycholog prowadził również działania na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej. Odbyło się 6 spotkań dedykowanych do osób dorosłych, w których wzięło udział 6 osób. Z porad pedagogicznych – podniesienie kompetencji wychowawczych - skorzystało 19 osób (w formie 158 indywidualnych spotkań). Zwiększenie kompetencji społecznych, w tym motywacji do zmiany sytuacji życiowej w sferze indywidualnej, społecznej i zawodowej - cel realizowany poprzez działania: prowadzenie kafejki internetowej (skorzystały 83 osoby), zajęcia komputerowe – „Pora na Seniora” (odbyło się 18 indywidualnych spotkań warsztatowych, w których wzięły udział 2 osoby), zajęcia komputerowe „Edukarium informatyczne” (dla dzieci i młodzieży – odbyło się 9 spotkań warsztatowych, w których wzięło udział 31 osób). Udzielono wsparcia informatycznego dla mieszkańców (pisanie cv, kserowanie dokumentów,

skanowania, wyszukiwanie w internecie odpowiednich wzorów oraz pomoc w wypełnianiu dokumentów) - ze wsparcia skorzystało 80 osób. Prowadzone było stałe motywowanie osób dorosłych do uczestnictwa w kursach/szkoleniach zawodowych realizowanych przy współpracy z firmami szkoleniowymi. W 2023 r. kontynuowano współpracę z 4 firmami szkoleniowymi (Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny, Holistyczne Centrum Szkoleniowe, DM - Projekt oraz Centrum Kształcenia Proeuropejskiego). Zwiększenie świadomości wpływu zdrowego stylu życia na zdrowie i kondycję psychofizyczną realizowane było poprzez prowadzenie zajęć na siłowni – skorzystało łącznie 19 osób.

Integracja międzypokoleniowa poprzez włączenie seniorów w aktywne życie społeczności lokalnej.

Prowadzenie kompleksowej opieki psychologicznej dla seniorów. Jej głównym celem było m.in.: wzmocnienie w procesie wprowadzania pozytywnych zmian w życiu, analiza problemów i poszukiwanie sposobów ich rozwiązania, podniesienie wiary we własne możliwości oraz wypracowanie prawidłowego sposobu radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Udzielono 73 konsultacji psychologicznych 15 seniorom.

W ramach działań z innymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi kontynuowano współpracę z: „Fundacją Sztukmistrze w Lublinie” – pomoc organizacyjna i opiekuńcza w realizacji plenerowych zajęć cyrkowych (odbyło się 14 zajęć, w których uczestniczyło 30 osób); Komisariatem Policji w Lublinie - pogadanki dla dzieci i młodzieży przeprowadzone przez dzielnicowych na tematy: „Bezpieczne ferie”, (2 pogadanki) oraz „Bezpieczny Lublin”. Łącznie w dwóch spotkaniach wzięły udział 24 osoby (20 dzieci i młodzieży oraz 4 pracowników placówki); Przewodniczącym Zarządu Dzielnicy Hajdów - Zadębie” – w ramach współpracy Rada Dzielnicy zaprosiła dzieci, młodzież oraz osoby dorosłe z osiedla bloków socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4, do nowo otwartego muzeum starych samochodów (27.05), które powstało przy ul. Kasprowicza 32 w Lublinie. W wydarzeniu wzięło udział 5 dzieci oraz 2 opiekunów; Fundacją Strefa Dorastania w Lublinie - pomoc organizacyjna i opiekuńcza w realizacji zajęć. W ramach projektu MOCni Młodzi prowadzone były warsztaty dla dzieci i młodzieży, które skupiały się na rozwoju kompetencji społecznych. W serii warsztatów poruszane były takie tematy jak m.in.: emocje, sztuka komunikacji, planowanie swoich celów, czy też tworzenie map marzeń. W ramach współpracy z Fundacją w okresie od 17.07. do 21.07. odbywały się zajęcia grupowe pt. „Niezwykłe lato na Grygowej”. Łącznie odbyło się 41 zajęć, w których uczestniczyło 35 osób; Wydziałem Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin - Opracowanie i realizacja programu profilaktycznego „Razem przeciw uzależnieniom – kontynuacja”. Druga edycja programu miała na celu zapobieganie uzależnieniom poprzez nabycie wiedzy na temat rodzajów uzależnień, rozpoznawania pierwszych symptomów uzależnienia u siebie i innych osób, poszerzenia wiedzy na temat obecności zagrożeń, na które narażone są dzieci i młodzież. Ponadto zwiększenie świadomości uczestników programu na temat profilaktyki uzależnień oraz integracja grupy uczestników poprzez wspólne spędzanie czasu. Okres realizacji programu profilaktycznego: maj - grudzień 2023, liczba uczestników: 13 osób w przedziale wiekowym 13-17 lat. Kampania skierowana była w szczególności do dzieci i młodzieży skupionej przy Centrum Aktywności Środowiskowej, jak również dla wszystkich chętnych z terenu miasta Lublina.

W ramach programu odbyło się 12 wyjść integracyjnych:

- 4 wyjścia do kina - 06.07, 26.07, 01.08, 29.08.2023 roku,
- 2 na kręgielnię – 28.06, 13.07.2023 roku,
- 2 do lokali gastronomicznych (na pizzę) oraz 1 na zakończenie wakacji (zamówiona została pizza dla uczestników do siedziby Centrum) - 23.06, 25.08, 31.08.2023 roku,
- 3 wyjścia na basen „Słoneczny Wrotków” - 27.07, 16.08, 22.08.2023 roku.

Celem wyjść była integracja grupy poprzez wspólne spędzanie wolnego czasu, a także promowanie atrakcyjnych, alternatywnych form spędzania czasu, wolnego od nałogów i uzależnień.

Zasadniczym wsparciem oferowanym w ramach programu były indywidualne warsztaty profilaktyczne, których celem głównym było zapobieganie uzależnieniom poprzez nabycie wiedzy na temat rodzajów uzależnień, rozpoznanie pierwszych symptomów uzależnienia

u siebie i innych osób. Ww. działanie odbyło się w terminie 22.09 – 20.10.2023 roku w wymiarze 45 godzin dydaktycznych (3 godziny na uczestnika), w zajęciach uczestniczyło 13 osób.

Program zakończyły trzydniowe warsztaty podsumowujące w Janowie Lubelskim, które odbyły się w terminie 20.10 - 22.10.2023 roku. W wyjeździe uczestniczyło 10 osób. Warsztaty podsumowujące w wymiarze 6 godzin były prowadzone przez terapeutę prowadzącego część stacjonarną realizowaną w wymiarze 45 godzin w pomieszczeniach Centrum Aktywności Środowiskowej.

W 2023 roku z oferty Centrum Aktywności skorzystało łącznie 232 osoby w tym: 113 osób dorosłych (w tym 16 seniorów) oraz 103 dzieci i młodzież (w tym 61 skierowano do Grup Wsparcia w oparciu o kontrakt socjalny).

Rekomendacje:

- zintensyfikowanie współpracy w wymiarze instytucjonalnym, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi indywidualnemu beneficjentów, podejmowanie wspólnych wysiłków na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i promowania postaw twórczych;
- działania w oparciu o programy społeczne (finansowane z różnych źródeł również ze środków Unii Europejskiej) zmierzające do poprawy warunków życiowych mieszkańców poprzez zmiany otoczenia o charakterze infrastrukturalnym;
- rozwój reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy wykorzystaniu potencjału społeczności lokalnej poprzez kontynuację wsparcia przy wykorzystaniu kontaktów z różnymi podmiotami oferującymi płatne szkolenia, kursy oraz staże zawodowe;
- aktywizacja osób dorosłych w tym seniorów w aspekcie nabywania nowych umiejętności m.in. przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu oraz poprzez ich aktywne włączanie w działania na rzecz społeczności lokalnej;
- promowanie zdrowego stylu życia poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych oraz realizowanie zajęć rekreacyjno-sportowych na siłowni oraz terenach zielonych;

- rozpoznanie potrzeb w zakresie przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie systematycznego wsparcia edukacyjnego oraz stały monitoring wyników w nauce przy systematycznej współpracy z placówkami oświatowymi;
- przeciwdziałanie utrwalonym postawom bierności zawodowej oraz powielaniu schematów wyuczonej bierności i bezradności życiowej beneficjentów poprzez wzmożoną aktywizację społeczną i zawodową (kształtowanie i wzmacnianie postaw samodzielności ekonomicznej).

XII. MIESZKANIA TRENINGOWE

Mieszkania treningowe stanowią formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie treningowe zapewnia warunki do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W roku 2023 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie 28 **mieszkań treningowych z 81 miejscami**. Przeznaczone były w szczególności dla:

- cudzoziemców,
- osób niepełnosprawnych, z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób z zaburzeniami psychicznymi,
- usamodzielniających się wychowanków placówek oraz opuszczających rodziny zastępcze.

Z pobytu w mieszkaniach treningowych w okresie sprawozdawczym skorzystały 84 osoby.

Tabela 35. Mieszkania treningowe

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok 2022	Rok 2023	Prognoza 2024
MIESZKANIA TRENINGOWE OGÓŁEM				
Liczba mieszkań	1	26	28	28
Liczba miejsc	2	75	81	81
Liczba osób korzystających	3	75	84	92

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

1. Mieszkania treningowe dla cudzoziemców

Miasto Lublin dysponuje również ofertą pomocy w postaci pobytu w mieszkaniach treningowych, przeznaczonych dla cudzoziemców. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej o ten rodzaj wsparcia mogą ubiegać się cudzoziemcy legitymujący się statusem uchodźcy, ochroną uzupełniającą lub zezwoleniem na pobyt czasowy udzielonym w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r.

Do dyspozycji cudzoziemców w 2023 r. było 17 miejsc w mieszkaniach treningowych, z których skorzystało 15 cudzoziemców z 7 rodzin.

Zasady pobytu w mieszkaniach treningowych określa regulamin. Okres przebywania migrantów w mieszkaniu treningowym zależy od indywidualnej sytuacji osób i rodzin oraz stopnia zaangażowania w realizację kontraktu mieszkaniowego.

Łączne wydatki na mieszkania treningowe dla cudzoziemców wyniosły: 87 330,49 zł, z czego:

- 4 434,95 zł przeznaczono na zakupy materiałów i wyposażenia,
- 82 895,54 zł przeznaczono na utrzymanie mieszkań, w tym 17 498,40 zł na czynsz, 29 525,27 zł a opłaty za wodę, nośniki energii, wywóz śmieci, odprowadzanie ścieków oraz 35 871,87 zł usługi remontowe i inne należności.

Mieszkania treningowe dla cudzoziemców zostaną dostosowane aby spełniały standardy rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 30 października 2023 roku w sprawie mieszkań treningowych i wspomaganych.

Tabela 36. Mieszkania treningowe dla cudzoziemców

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok 2022	Rok 2023	Prognoza 2024
MIESZKANIA TRENINGOWE DLA CUDZOZIEMCÓW				
Liczba mieszkań	1	4	4	4
Liczba miejsc	2	17	17	17
Liczba osób korzystających	3	8	15	17

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

Obecnie cztery mieszkania treningowe dla cudzoziemców są w trakcie dostosowywania standardów do Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 30 października 2023 roku w sprawie mieszkań treningowych i wspomaganych. Zgodnie z ww. rozporządzeniem od 1 stycznia 2026 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie będzie zobowiązany do zmniejszenia liczby miejsc w mieszkaniach treningowych aby w pełni spełniać wymagane standardy związane z liczbą mieszkańców tj. „liczba osób w mieszkaniu nie może być wyższa niż 6 a w jednym pomieszczeniu mieszkalnym nie może być wyższa niż 2”.

W obecnej sytuacji związanej z faktem, iż coraz większa liczba obywateli Ukrainy oraz Białorusi otrzymuje ochronę międzynarodową, trudno jest oszacować zapotrzebowanie na miejsca w mieszkaniach treningowych dla cudzoziemców. Analizując obecną sytuację na świecie oraz liczbę osób przekraczających granicę RP zasadnym jest podjąć działania zmierzające do zapewnienia większej ilości miejsc w mieszkaniach treningowych dla cudzoziemców.

2. Mieszkania treningowe dla osób niepełnosprawnych

Dom Pomocy Społecznej im. św. Jana Pawła II dysponuje **17 mieszkaniami** treningowymi dla **39 osób**.

Z pobytu w mieszkaniach treningowych w 2023 r. skorzystało **45 osób** z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób z zaburzeniami psychicznymi.

W mieszkaniach realizowany jest Program Usamodzielniania i Wspomagania, dostosowany do indywidualnych potrzeb i możliwości mieszkańców, który umożliwia stopniowe osiągnięcie satysfakcjonującego poziomu funkcjonowania, jak również zapewniają potrzeby życiowe mieszkańców w dalszym procesie ich zdrowienia. Wsparcie oferowane mieszkańcom mieszkań treningowych koncentruje się na przywracaniu i utrwalaniu umiejętności prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Głównym celem tych mieszkań, jest wyrobienie i utrwalenie u mieszkańców umiejętności i nawyków niezbędnych w życiu codziennym, aktywizacji zawodowej, racjonalnego gospodarowania budżetem własnym, a także samokontroli stanu zdrowia i kondycji psychicznej. Przeznaczone są dla osób, które ze względu na chorobę, sytuację życiową, niepełnosprawność lub wiek potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymagają usług w zakresie całodobowej opieki świadczonych przez jednostkę.

W szczególności są to osoby korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy lub zakładzie aktywności zawodowej, dla których pobyt w mieszkaniu treningowym ma stanowić etap w procesie rehabilitacji społecznej lub zawodowej.

Tabela 37. Mieszkania treningowe dla osób niepełnosprawnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok 2022	Rok 2023	Prognoza 2024
MIESZKANIA TRENINGOWE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Liczba mieszkań	1	15	17	17
Liczba miejsc	2	33	39	39
Liczba osób korzystających	3	37	45	45

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- mając na uwadze zapotrzebowanie na formę pomocy społecznej w postaci pobytu w mieszkaniu treningowym wskazanym jest kontynuowanie systematycznych działań zmierzających do zwiększenia dostępności tego typu placówek;
- istotną kwestią związaną z funkcjonowaniem mieszkań treningowych jest dostępność mieszkańców do nowoczesnych form terapii zajęciowej, dopasowanej do ich indywidualnych i zmiennych w czasie potrzeb mających na celu rozwijanie i utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną oraz umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia. Wskazaniem jest podjęcie działań zmierzających do poszerzania ofert zajęciowych w ramach potrzeb mieszkańców i dostępnych zasobów.

3. Mieszkania treningowe dla osób usamodzielniających się

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, sobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku do dyspozycji usamodzielnianych wychowanków pozostawało 7 mieszkań treningowych, o łącznej liczbie 25 miejsc, z których skorzystało w ciągu całego roku 24 osoby. Wydatki poniesione w 2023 roku na prowadzenie mieszkań treningowych wyniosły **130 944,71 zł**.

Tabela 38. Mieszkania treningowe dla osób usamodzielniających się

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok 2022	Rok 2023	Prognoza 2024
MIESZKANIA TRENINGOWE DLA OSÓB USAMODZIELNIAJĄCYCH SIĘ OGÓŁEM				
Liczba mieszkań	1	7	7	7
Liczba miejsc	2	25	25	25
Liczba osób korzystających	3	30	24	30

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Przyznanie lub odmowa przyznania świadczenia niepieniężnego z pomocy społecznej w postaci pobytu w mieszkaniach treningowym dokonywane było w drodze decyzji administracyjnej. W 2023 roku wydano 45 decyzji w tej sprawie. Wnioski o przyznanie wsparcia w mieszkaniu treningowym rozpatrywane są przez pracownika Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym, jedynie w sytuacji gdy o wsparcie ubiega się więcej osób niż jest wolnych miejsc lub wątpliwości co do zasadności przyznania pobytu o przyznaniu wsparcia decyduje Zespół zadaniowy powołany Zarządzeniem Dyrektora nr 19/11/2023 z dnia 24 listopada 2023 r.

Osoba usamodzielniana zamieszkująca w mieszkaniu treningowym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. Zgodnie z § 6 Regulaminu mieszkań treningowych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie dla osób usamodzielnianych (wprowadzonym zarządzeniem Nr 18/11/2023 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 24 listopada 2023 r.) przyznanie wsparcia w mieszkaniu treningowym następuje na czas określony, nie dłużej niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25. roku życia.

Odpłatność za pobyt w mieszkaniu treningowym jest ponoszona przez mieszkańców zgodnie z Uchwałą Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach treningowych lub wspomaganych realizujących zadania własne Gminy Lublin - miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2013 r. poz. 3912, z późn. zm.), i jest uzależniona od sytuacji dochodowej osoby usamodzielnianej oraz kosztów utrzymania mieszkania.

W 2023 r. na konto dochodowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie wpłynęła łączna kwota **33 632,33 zł** z tytułu odpłatności mieszkańców za pobyt w mieszkaniach treningowych. Wydano 107 decyzji w sprawie odpłatności. W uzasadnionych przypadkach Prezydent może zwolnić osobę usamodzielniającą się z ponoszenia opłat.

Z dniem 1 listopada 2023 r. weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.), która wprowadziła zmianę nazewnictwa mieszkań dla osób usamodzielnianych, z mieszkań chronionych treningowych na mieszkania treningowe. Podstawą przyznania wsparcia w mieszkaniu treningowym jest decyzja administracyjna, wydawana po dokonaniu ustaleń zawartych w „kontrakcie mieszkaniowym” pomiędzy podmiotem kierującym, podmiotem prowadzącym mieszkanie treningowe oraz osobą ubiegającą się o pobyt w tym mieszkaniu lub jej przedstawicielem ustawowym. Nowelizacja ustawy wprowadza również minimalne standardy usług i pomieszczeń w mieszkaniach treningowych⁴⁹, m.in. minimalnej powierzchni użytkowej, liczby osób zamieszkujących, wyposażenia, warunków mieszkalnych i sanitarnych. Podmioty prowadzące w dniu wejścia w życie ustawy mieszkania chronione – treningowe mają 6 miesięcy na przekształcenie tych mieszkań w mieszkania treningowe. Podmioty, które przekształciły mieszkania chronione w mieszkania treningowe lub wspomagane mają również 6 miesięcy na dostosować mieszkań w kwestii dotyczącej wyposażenia, umeblowania i standardów sanitarnych. Do dnia 31 grudnia 2025 roku należy dostosować liczbę osób zamieszkujących w mieszkaniu oraz wyodrębnić aneks kuchenny do

⁴⁹ Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 października 2023 r. w sprawie mieszkań treningowych i wspomaganych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2354).

wspólnego użytku mieszkańców, jeżeli mieszkanie składa się z więcej niż jednego pomieszczenia i aneksu kuchennego. Zmiany w ustawie wprowadzają również konieczność utworzenia i prowadzenia przez wojewodów właściwych ze względu na miejsce prowadzenia mieszkania treningowego rejestrów takich mieszkań. Zgłoszeń do rejestru ma dokonywać podmiot prowadzący mieszkania treningowe, a wszelkie zmiany mają być zgłaszane do odpowiedniego wojewody w terminie 14 dni od ich powstania. Zapis w ustawie mówi również o udostępnieniu danych rejestru w terminie 3 miesięcy od wejścia w życie ustawy. Na dzień 31 grudnia 2023 r taki rejestr nie został jeszcze utworzony.

W ramach dostosowania mieszkań treningowych prowadzonych przez Miasto Lublin do obowiązujących standardów, należy w 1 mieszkaniu, przy ul. Ogrodowej w Lublinie przeprowadzić niezbędne prace remontowe tj. zamontować umywalkę w WC. Pozostałe mieszkania nie wymagają przeprowadzania prac remontowych. Do mieszkań należy ponadto zakupić 6 szafek nocnych, 2 szafy ubraniowe i kilka krzesel.

Rekomendacje:

- utrzymanie zasobu instytucjonalnego w zakresie mieszkań treningowych dla osób usamodzielniających się na obecnym poziomie.
- dostosowanie wyposażenia mieszkań treningowych do standardów zgodnych z Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki społecznej z dnia 30 października 2023 roku w sprawie mieszkań treningowych i wspomaganych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2354).

XIII. POMOC OBYWATELOM UKRAINY W ZWIĄZKU Z KONFLIKTEM ZBROJNYM NA TERYTORIUM TEGO PAŃSTWA

Rok 2023 to kontynuacja kolejnego, trudnego wyzwania. Sytuacja związana z wojną w Ukrainie wymusiła dalsze podejmowanie dodatkowych, działań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy, którzy znaleźli się na terytorium RP w związku z toczącymi się działaniami zbrojnymi na terenie ich państwa.

1. Miejskie punkty zbiorowego zakwaterowania

W roku 2023 funkcjonowały 4 interwencyjne punkty noclegowe, tj. ul. Podwale 3A (Straż Miejska), ul. Pogodna 52 (bursa), ul. Chodźki 13 B (Dom Studenta Nr 4 Uniwersytetu Medycznego), ul. Czwartaków 13 (Dom Studencki „Helios”).

Od pierwszych dni wojny w Ukrainie koordynacją punktów czasowego pobytu uchodźców zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie przy wsparciu wolontariuszy z lubelskich organizacji pozarządowych – począwszy od uruchomienia punktów po dbanie o systematyczne zaopatrzenie, pozyskiwanie darów rzeczowych oraz zabezpieczanie najistotniejszych potrzeb zakwaterowanych tam osób.

W roku 2023 w punktach przebywało codziennie blisko 600 obywateli Ukrainy. Codzienna pomoc pracowników MOPR w Lublinie, udzielana zakwaterowanym w punktach uchodźcom, obejmowała stałe monitorowanie funkcjonowania punktu, czuwanie nad prawidłowym wypełnieniem kwestionariuszy osobowych osób zakwaterowanych w punkcie, codzienne zapotrzebowanie na catering (uwzględniające zalecenia lekarskie co do stosowanej diety) bądź pomoc w wydawaniu posiłków przygotowywanych w stołówce (w zależności od lokalizacji punktu), dbanie o zabezpieczenie artykułów spożywczych, środków czystości i higieny osobistej, odzieży i obuwia dla obywateli Ukrainy, dbałość o porządek na terenie punktu oraz współpraca z gospodarzem obiektu, w którym usytuowany jest dany punkt.

Dodatkowo, do zadań pracownika MOPR, pełniącego funkcję koordynatora, należało sporządzanie raportów dotyczących obłożenia punktu na potrzeby Wydziału Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego UM Lublin, prowadzenie rejestru zakwaterowania obywateli Ukrainy oraz dystrybucja ulotek, zawierających ważne informacje dotyczące m. in. instytucji pomocowych wraz z danymi teleadresowymi w języku ukraińskim.

Poza zabezpieczaniem podstawowych potrzeb socjalnych, praca koordynatora obejmowała także pomoc w uzyskaniu niezbędnych dokumentów, numerów PESEL, pozyskaniu przysługujących świadczeń. W związku z traumatycznymi przeżyciami związanymi z wojną wiele osób wymagało wsparcia psychologicznego, a także, niejednokrotnie, specjalistycznego leczenia psychiatrycznego. W przypadku zaistnienia takiej potrzeby, koordynator punktu organizował niezbędną pomoc.

Dzięki ścisłej współpracy z prywatnymi darczyńcami i sponsorami, przedstawicielami innych instytucji i służb miejskich a także organizacjami pozarządowymi m. in. Międzynarodową Federacją Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, Caritas Archidiecezji Lubelskiej, Stowarzyszeniem Homo Faber, Centrum Wolontariatu

w Lublinie udało się pozyskać na rzecz potrzebujących obywateli Ukrainy wiele artykułów spożywczych i przemysłowych, niezbędnych do wyposażenia punktów czasowego pobytu uchodźców. Wszystkie pozyskane produkty były sortowane i rozdysponowywane według potrzeb do punktów zaś nadzór nad sprawną realizacją powyższych zadań sprawowali pracownicy Działu ds. pomocy środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Ponadto, pracownik Działu obsługiwał dyżurny numer telefonu, pod którym mieszkańcy Lublina, którzy przyjęli pod swój dach uchodźców z Ukrainy mogli zgłaszać zapotrzebowanie na rzeczy niezbędne ukraińskim rodzinom.

Należy zaznaczyć, iż poza pełnieniem funkcji koordynatorów punktów czasowego zakwaterowania uchodźców, pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie realizowali również zadania polegające na wspieraniu funkcjonowania punktów.

2. Świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy

W związku z realizacją powierzonego zadania Zarządzeniem 121/2/2022 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 13 kwietnia 2022 r. w sprawie wskazania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie do realizacji zadań Gminy Lublin w zakresie przyznawania świadczeń pieniężnych z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy w 2023 r. wypłacono świadczenia na łączną kwotę 12 917 760 zł. Wypłaty obejmowały 3 611 wniosków, złożone przez 754 podmioty na 2 160 obywateli Ukrainy.

Ulegająca dynamicznym zmianom liczba obywateli Ukrainy przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mających zapewnione zakwaterowanie i wyżywienie przez podmioty lub osoby fizyczne oraz spełniających warunki do przyznania świadczenia pieniężnego, a także brak ustalonego planu rocznego wydatków i związanym z nim comiesięcznym, doraźnym zapotrzebowaniem na środki pochodzące z budżetu Funduszu Pomocy powoduje brak prognozy na 2024 r.

Tabela 39. Wydatki dot. świadczenia pieniężnego na zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok oceny 2023	Prognoza rok 2024
ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE NA ZAPEWNIENIE ZAKWATEROWANIA I WYŻYWIENIA OBYWATELOM UKRAINY			
Liczba osób/podmiotów, które złożyły wnioskiem	1	754	0
Liczba obywateli Ukrainy objętych wnioskami	2	2 160	0
Kwota świadczeń	3	12 917 760	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

3. Świadczenia z pomocy społecznej oraz jednorazowe świadczenie pieniężne

Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, udzielana była pomoc dla obywateli Ukrainy w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300,00 zł na osobę, przeznaczanego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na

żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe dla 1 040 osób na łączną kwotę 318 240,00 zł (wraz z kosztami obsługi).

Z Funduszu Pomocy obywatelom Ukrainy wypłacono również świadczenia pieniężne na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej. W roku 2023 przyznano następujące świadczenia:

Z Funduszu Pomocy obywatelom Ukrainy wypłacono również świadczenia pieniężne na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej. W roku 2023 przyznano następujące świadczenia:

- posiłki w szkołach i przedszkolach dla dzieci i młodzieży – ramach wsparcia udzielono łącznie 5 166 świadczeń w tym: w formie 5 094 posiłków, 72 zasiłków celowych na kwotę 37 311,53 zł;
- zasiłki okresowe z powodu niepełnosprawności, bezrobocia oraz rodziny wielodzietnej - ramach wsparcia udzielono łącznie 54 świadczenia na kwotę 19 618,48 zł;
- zasiłki stałe z powodu niepełnosprawności oraz wieku - ramach wsparcia udzielono łącznie 577 świadczeń na kwotę 202 282,84 zł;
- z przeznaczeniem na sprawienie pogrzebu na kwotę 15 700,00 zł.

W związku trwającymi działaniami wojennymi na terenie Ukrainy kontynuowane jest wsparcie obywatelkom Ukrainy w formie całodobowych usług opiekuńczo - bytowych w domach pomocy społecznej zlokalizowanych poza Miastem Lublin, tj. w Jadwinowie i Różance. Środki finansowe w wysokości 92 134,24 zł na pokrycie odpłatności za pobyt w ww. placówkach przekazane zostały przez Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie w ramach Funduszu Pomocy Ukrainie. Pracownicy Sekcji ds. domów pomocy społecznej pozostają w stałym kontakcie z pracownikami ww. placówki w ramach monitorowania pobytu tych osób w dps.

W ramach szeroko zakrojonych działań podejmowanych na rzecz uchodźców z Ukrainy, Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie kontynuuje usługi na rzecz obywateli Ukrainy w postaci bezpłatnej pomocy psychologicznej. Osoby doświadczające traumy związanej z dramatycznymi wydarzeniami za naszą wschodnią granicą otrzymywały wsparcie kadry Ośrodka. Liczba osób, które otrzymały pomoc ośrodka wyniosła 455.

4. Świadczenia z tytułu wypłaty świadczeń rodzinnych

W 2023 r. wydatki z tytułu wypłat świadczeń rodzinnych dla obywateli Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wynosiły 2 592 211 zł.

Największe wydatki poniesione zostały na wypłatę świadczeń opiekuńczych w postaci zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego, które stanowią 39,98% udzielonego wsparcia. Dodatkowo jeżeli do kategorii świadczeń opiekuńczych zaliczy się nierozzerwalne z nimi składki udział ten wzrasta do 50,50%. Na drugiej pozycji w kategorii wydatków znajdują się zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, które stanowią 37,61% całości wypłat.

Dynamicznie zmieniająca się sytuacja dotycząca pobytu obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wynikająca z tego stale zmieniająca się ilość osób uprawnionych do pobierania świadczeń rodzinnych oraz konieczność bieżącej weryfikacji prawa do ich pobierania, comiesięczna analiza wydatków wraz z comiesięcznym, doraźnym zapotrzebowaniem na środki pochodzące z budżetu Funduszu Pomocy a także brak planu rocznego wydatków powoduje odejście od prognoz na 2024 r.

Tabela 41. Wydatki na świadczenia rodzinne dot. obywateli Ukrainy

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok oceny 2023	Prognoza 2024
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH			
Liczba rodzin	1	448	0
Kwota świadczeń w złotych	2	974 879	0
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA			
(ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")			
Liczba świadczeń	3	13	0
Kwota świadczeń w złotych	4	13 000	0
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA			
Liczba świadczeń	5	26	0
Kwota świadczeń w złotych	6	26 000	0
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE			
ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE			
Liczba świadczeń	7	349	0
Kwota świadczeń w złotych	8	763 330	0
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY - Ogółem			
Liczba świadczeń	9	1 231	0
Kwota świadczeń w złotych	10	265 690	0
W tym: (od poz. 11 do poz. 18)			
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA			
Liczba świadczeń	11	310	0
Kwota świadczeń w złotych	12	66 909	0
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNACZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI			
Liczba świadczeń	13	392	0
Kwota świadczeń w złotych	14	84 606	0
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA			
Liczba świadczeń	15	85	0
Kwota świadczeń w złotych	16	18 344	0

ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT			
Liczba świadczeń	17	444	0
Kwota świadczeń w złotych	18	95 831	0
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY			
Liczba świadczeń	19	13	0
Kwota świadczeń w złotych	20	7 440	0
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA			
Liczba świadczeń	21	0	0
Kwota świadczeń w złotych	22	0	0
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO			
Liczba osób	23	31	0
Kwota świadczeń w złotych	24	66 139	0
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO			
Liczba osób	25	32	0
Kwota świadczeń w złotych	26	206 591	0
ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE			
Liczba osób	27	60	0
Kwota świadczeń	28	348 3281	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

5. Działania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

5.1 Poradnictwo i wsparcie psychologiczne

Dodatkowym wyzwaniem w 2023 roku była dalsza konieczność wspierania osób uciekających przed wojną w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie. Osoby takie przeżywają traumę i często są w szoku, ponieważ utraciły wszystko, co daje człowiekowi poczucie bezpieczeństwa. Uchodźcy przebywający w Polsce potrzebują również wsparcia w aktywizacji zawodowej i organizacji życia w nowym miejscu i zupełnie nowej sytuacji. Kompetentna pomoc psychologiczna stanowi dla wielu osób i rodzin drogę przetrwania kryzysu i powrotu do równowagi.

W 2023 roku świadczenie bezpłatnej pomocy psychologicznej na rzecz obywateli Ukrainy zapewniono poprzez zapewnienie dostępu do konsultacji psychologicznych, wsparcia psychologicznego na terenie Specjalistycznej Poradni dla Rodzin, jak również w punktach tymczasowego zakwaterowania uchodźców z Ukrainy.

Pomoc była świadczona w ramach umów z Fundacją Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej (PCPM) – program zatrudnienia interwencyjnego uchodźców z Ukrainy (Cash for Work), organizacjami UNICEF, oraz UNHCR, które dotyczyły zatrudnienia 3 obywaterek Ukrainy (od 1.04.2023 – 2 obywaterek Ukrainy) zgodnie z art. 64a ustawy o pomocy.

Umowy zlecenia podpisane z ww. Ukrainkami dotyczyły świadczenia wsparcia psychologicznego dla osób uciekających z Ukrainy i wspierania osób pochodzących z Ukrainy w pokonywaniu trudności adaptacyjnych.

W ramach działalności Specjalistycznej Poradni dla Rodzin w roku 2023 odbyły się:

- konsultacje psychologiczne dla uchodźców z Ukrainy (osób dorosłych) na terenie Poradni – 142 uczestników
- konsultacje psychologiczne dla uchodźców z Ukrainy (osób dorosłych) na terenie punktów tymczasowego zakwaterowania w Lublinie – 265 uczestników
- konsultacje psychologiczne dla uchodźców z Ukrainy (dzieci i młodzieży) na terenie Poradni – 66 uczestników
- konsultacje psychologiczne dla uchodźców z Ukrainy (dzieci i młodzieży) na terenie punktów tymczasowego zakwaterowania w Lublinie – 196 uczestników
- ksparcie uchodźców poprzez pomoc w organizacji i towarzyszenie im podczas konsultacji psychiatrycznych i prawnych na terenie Miasta Lublin – 25 korzystających.

Ogółem odbyły się 3724 spotkania i konsultacje psychologiczne.

Niezbędne jest dalsze wspieranie psychologiczne uchodźców oraz innych osób zaangażowanych w pomoc Ukrainie

5.2 Sprawowanie opieki nad małoletnimi obywatelami Ukrainy przez opiekunów tymczasowych

Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, małoletniego obywatela Ukrainy, o którym mowa w art. 1 ust. 1, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun tymczasowy. Nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego sprawuje ośrodek pomocy. Powiatowe centrum pomocy rodzinie zapewnia wsparcie przy sprawowaniu nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego wyznaczonego dla małoletnich, którzy przed przybyciem na terytorium Rzeczypospolitej byli umieszczeni w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy.

Nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekunów tymczasowych obejmuje m.in.:

- nawiązanie kontaktu telefonicznego i osobistego z osobami ustanowionymi opiekunami tymczasowymi,
- ustalenie sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i mieszkaniowej opiekuna tymczasowego i dziecka,
- sporządzenie wywiadu środowiskowego,
- wizyty w środowisku, monitorowanie prawidłowości sprawowanej opieki, dbałości o zdrowie, realizowania obowiązku szkolnego przez dziecko,
- udzielanie poradnictwa w zakresie przysługujących rodzinom świadczeń, dostępnych form pomocy,
- utrzymywanie kontaktu telefonicznego i osobistego,
- informowanie sądu w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego funkcjonowania rodziny lub wyjazdu opiekuna,
- w przypadku zmiany miejsca pobytu opiekuna tymczasowego, informowanie o tym ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce nowego zamieszkania,

- prowadzenie „karty pracy z opiekunem tymczasowym”,
- udzielanie informacji osobom, które na terenie Ukrainy były ustanowione opiekunami zastępczymi o przysługujących im świadczeniach oraz procedurze składania wniosków i udzielanej pomocy,
- przygotowanie dokumentacji niezbędnej do prowadzenia ewidencji małoletnich,

Dodatkowe obowiązki pracownicy wykonywali zgodnie z zarządzeniem nr 51/2022 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 25 kwietnia 2022 r. w sprawie procedury nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekunów tymczasowych na terenie Miasta Lublin.

Nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekunów tymczasowych na terenie Miasta Lublin sprawowało bezpośrednio 22 pracowników socjalnych zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie, z tego:

- 17 pracowników Wydziału pomocy środowiskowej sprawowało nadzór nad 265 opiekunami tymczasowymi, którzy zostali ustanowieni dla 321 małoletnich;
- 4 pracowników w dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej sprawowało nadzór nad 62 opiekunami tymczasowymi którzy zostali ustanowieni dla 74 małoletnich;
- 1 pracownik sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym sprawował nadzór nad 17 opiekunami tymczasowymi ustanowionymi dla 19 małoletnich.

W trakcie 2023 roku nadzorem objęto łącznie 344 opiekunów tymczasowych pod których opieką pozostawało 414 dzieci.

W ramach wydziału pomocy środowiskowej w toku prowadzonych działań przekazano łącznie 93 pisma do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie V Wydział Rodzinny i Nieletnich, Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku IV Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz Sądu Rejonowego w Zamościu III Wydział Rodzinny i Nieletnich.

Zgodnie z art. 26. ust 4b ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa: „w postępowaniach o przyznanie świadczeń i dofinansowania, o których mowa w ust. 1, w imieniu i na rzecz opiekuna tymczasowego, o którym mowa w art. 25 ust. 7 zdanie trzecie (tj. jeżeli małoletni przed przybyciem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej byli umieszczeni w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy i przybyli wraz z osobą sprawującą nad nimi tę pieczę, sąd ustanawia tę osobę opiekunem tymczasowym dla wszystkich tych małoletnich), wnioski o świadczenia i dofinansowanie składa i działa w tych postępowaniach wyłącznie starosta lub upoważniony przez niego pracownik jednostki organizacyjnej powiatu”. Przepis ten oznacza, że jeśli opiekunem tymczasowym dziecka zostanie ustanowiona osoba, która na terytorium Ukrainy, bezpośrednio przed przybyciem z tym dzieckiem do Polski, sprawowała pieczę zastępczą nad tym dzieckiem, to wówczas do złożenia wniosku o dane świadczenie rodzinne, w imieniu tego opiekuna tymczasowego, jest uprawniony wyłącznie starosta lub inna osoba upoważniona przez starostę będąca pracownikiem innej jednostki organizacyjnej powiatu (np. dyrektor powiatowego centrum pomocy rodzinie, dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej lub inna osoba). Następnie przyznane opiekunowi tymczasowemu reprezentowanemu przez ww. osobę, przez organ właściwy świadczenie rodzinne, po ich

przekazaniu przez organ właściwy na konto powiatu na terenie którego opiekun tymczasowy sprawuje opiekę, powiat będzie przekazywał opiekunowi tymczasowemu z uwzględnieniem możliwości ich przekazywania w formie rzeczowej lub opłacania usług. Z uwagi na powyższe w 2023 roku pracownik Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej, który posiada upoważnienie Prezydenta Miasta Lublin, złożył 20 wniosków drogą elektroniczną, poprzez portal PUE/ZUS, o świadczenie wychowawcze 500+ w imieniu 12 **opiekunów tymczasowych**, którzy na terytorium Ukrainy stanowili pieczę zastępczą dla 39 dzieci, a obecnie mieszkają w Lublinie.

Zgodnie z art. 25a ww. ustawy małoletni obywatel Ukrainy, który przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osoby sprawującej faktyczną pieczę nad nim, oraz małoletni obywatel Ukrainy, który przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przed przybyciem był umieszczony w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy, podlega wpisowi do ewidencji małoletnich. W ewidencji małoletnich przechowuje się wszystkie dane wymienione w art. 25a ust. 5 ustawy. **Do końca 2023 roku w ewidencji małoletnich wprowadzono dane 12 dzieci z pieczy rodzinnej.**

5.3 Pobyt w pieczy zastępczej dzieci będących obywatelami Ukrainy

Zgodnie z art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, w placówce opiekuńczo-wychowawczej są umieszczane dzieci będące obywatelami Ukrainy, przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt jest uznawany za legalny, w wieku powyżej 3. roku życia. Umieszczenie dziecka w wieku do 3. roku życia w placówce jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. Do limitów, o których mowa w art. 28 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego przypadających na jednego wychowawcę - 15), art. 95 ust. 3, 4 i 4a (14 dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego oraz 8 dzieci w placówce typu rodzinnego) nie wlicza się umieszczonych w pieczy zastępczej dzieci będących obywatelami Ukrainy, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt jest uznawany za legalny. Każdorazowe przyjęcie dziecka wymaga zgody wojewody oraz odpowiednio wójta, starosty lub marszałka województwa. Pobyt w pieczy zastępczej dziecka będącego obywatelem Ukrainy, przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej jest finansowany z budżetu państwa (art. 27 ust. 17 ustawy).

W 2023 roku w związku z wybuchem wojny na Ukrainie działania:

- Sekcji ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych i wsparcia dziennego obejmowały dodatkowo zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dla małoletnich uchodźców wojennych, pozbawionych opieki. W tym celu współpracowano z koordynatorami punktów tymczasowego zakwaterowania dla uchodźców z Ukrainy, funkcjonariuszami Policji i Straży Miejskiej. W ciągu całego 2023 roku **7 dzieci cudzoziemskich**, które znalazły się na terytorium Polski z powodu działań wojennych

w Ukrainie przebywało w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. (w tym: 6 dzieci pochodzenia ukraińskiego i 1 dziecko pochodzenia uzbeckiego);

- Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej obejmowały dodatkowo zapewnienie miejsc w rodzinach zastępczych dla małoletnich obywateli Ukrainy, którzy w wyniku interwencji Policji zostali umieszczeni w pieczy zastępczej. W tym celu współpracowano z „Domem dla Dzieci i Rodzin z pieczy zastępczej w Ukrainie SOS Wioski Dziecięce” w Lublinie. W ciągu całego 2023 roku **9 dzieci**, które znalazły się na terytorium Polski z powodu działań wojennych w Ukrainie zostało umieszczonych w **4** rodzinach zastępczych niezawodowych.

Ponadto przekazywano Lubelskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu w Lublinie sprawozdania - początkowo w trybie codziennym, następnie w trybie cotygodniowym, dotyczące liczby wolnych miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinach zastępczych, liczby miejsc w placówkach utworzonych specjalnie dla dzieci ukraińskich oraz liczbie dzieci ukraińskich umieszczonych w placówkach oraz rodzinach zastępczych, wraz z opisem okoliczności, w których trafiły do placówek. Sprawozdania dotyczyły również liczby dzieci z ukraińskiej pieczy zastępczej, które wraz z opiekunami zamieszkały w Lublinie.

6. Wydatki związane z kryzysem uchodźczym w ramach środków pochodzących z UNICEF

W ramach uzgodnionego przez miasto Lublin i UNICEF planu pracy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie na przestrzeni 2023 r. realizował działania zarówno na rzecz wsparcia uchodźców z Ukrainy, jak i w zakresie wzmocnienia potencjału samych służb społecznych udzielających pomocy osobom potrzebującym.

W budżecie MOPR w Lublinie na realizację działań w 2023 roku zabezpieczono środki w wysokości 1 109 575,00 zł, z czego wydatkowano kwotę 1 099 364,99 zł.

Środki w łącznej wysokości 1.099.364,99 zł zostały wydatkowane w ramach poniższych działań:

- koszty zatrudnienia i wynagrodzenia dla pracowników opieki społecznej – wydatkowano łącznie 405 595,23 zł, w tym: 337 152,23 zł przeznaczono na dodatki specjalne dla pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie realizujących działania związane ze wsparciem uchodźców z Ukrainy oraz 68 443,00 zł przeznaczono na zatrudnienie 4 obywateli Ukrainy do asystowania pracownikom socjalnym w kontaktach z rodzinami uchodźców z Ukrainy, wsparcia w wypełnianiu wniosków i tłumaczeniu dokumentów;
- wzmocnianie potencjału służb społecznych – wydatkowano łącznie 92 401,16 zł, w tym: 56 150,00 zł przeznaczono na szkolenia i superwizje dla pracowników MOPR w Lublinie oraz kwotę 36 251,16 zł w ramach umów zleceń z 3 obywatelami Ukrainy na pełnienie funkcji psychologa;
- zakup komputerów dla pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie – wydatkowano kwotę 97 637,40 zł;
- zapewnienie z miejskich punktach zakwaterowania zbiorowego uchodźców materiałów higienicznych oraz środków czyszczących – wydatkowano łącznie

353 705,00 zł - w ramach uzgodnionego z UNICEF planu pracy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie dokonywał zakupu i dystrybuował środki higieny osobistej oraz środki czystości w miejskich punktach zbiorowego zakwaterowania uchodźców z Ukrainy;

- zapewnienie przekąsek dla dzieci i specjalistycznej żywności dla dzieci niepełnosprawnych w miejskich punktach zakwaterowania – wydatkowano łącznie 150 026,20 zł – w ramach tego zadania MOPR w Lublinie zabezpieczał i przekazywał artykuły spożywcze na potrzeby dzieci przebywających w miejskich punktach zakwaterowania, w tym na przygotowania posiłku do szkoły, drugiego śniadania, jak również podwieczorku, paczek mikołajkowych i posiłków świątecznych.

XIV. DODATKI I REKOMPENSATY W ZAKRESIE NIEKTÓRYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA

1. Dodatki węglowe

W 2023 roku wypłatę dodatków węglowych realizowano zgodnie z art. 4 i art. 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1692 z późn. zm.) na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym.

Zgodnie z art. 2 ust. 8 ww. ustawy dodatek węglowy dla gospodarstwa domowego wynosił 3 000,00 złotych. W 2023 roku z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 wypłacono 181 dodatków węglowych na kwotę 543 000,00 zł.

2. Dodatki dla gospodarstw domowych

W 2023 roku, zgodnie z ustawą z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1967 z późn. zm.) z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 wypłacono 40 dodatków na łączną kwotę 49 000,00 zł

Nowe przepisy, które weszły w życie 20 września 2022 r. wprowadziły nowe formy dodatków dla gospodarstw domowych w wysokości:

- 3 000,00 zł – gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe zasilany peluletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego,
- 1 000,00 zł – gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilany drewnem kawałkowym,
- 2 000,00 zł – gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł zasilany olejem grzewczym,
- 500,00 zł – gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł gazowy zasilany wyłącznie skroplonym gazem LPG.

Pracownicy Działu pomocy środowiskowej zajmowali się koordynacją działań związanych z wypłatą. Ponadto przygotowywali zapotrzebowania na środki niezbędne do wypłaty, przygotowywali sprawozdania aż do wydania decyzji i wypłaty przyznanych świadczeń oraz końcowego rozliczenia otrzymanej dotacji.

W okresie sprawozdawczym wypłacono łącznie 40 dodatków dla gospodarstw domowych, w tym:

1. 2 dodatki po 500,00 zł w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG (1 000,00 zł);
2. 33 dodatki po 1 000,00 zł w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym (33 000,00 zł);
3. 5 dodatków po 3 000,00 zł w przypadku, gdy głównym źródłem ciepła był kocioł na paliwo stałe zasilany peluletem (15 000,00 zł).

3. Dodatek elektryczny

W 2023 roku, zgodnie z ustawą z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 269) z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w budżecie MOPR w Lublinie zabezpieczone zostały środki na wypłatę dodatków elektrycznych dla gospodarstw domowych wraz z kosztami obsługi w wysokości 1 072 570,00 zł. W okresie sprawozdawczym wypłacono 892 dodatki łączną kwotę 1 053 500,00 zł.

Zgodnie z art. 30 ww. ustawy dodatek dla gospodarstwa domowego wynosi:

- dodatek elektryczny dla gospodarstwa domowego, o którym mowa w art. 27 ust. 1, wynosi 1 000,00 zł,
- w przypadku gdy zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w tym samym miejscu zamieszkania w 2021 r. wyniosło więcej niż 5 MWh, dodatek elektryczny, wynosi 1 500,00 zł.

W 2023 roku wypłacono łącznie 892 dodatki elektryczne dla gospodarstw domowych, w tym:

- 569 dodatków po 1 000,00 zł (569 000,00 zł),
- 323 dodatki po 1 500 zł (484 500,00 zł).

Spis tabel, wykresów, map

Spis tabel:

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2016 – 2022	4
Tabela 2. Wybrane elementy infrastruktury społecznej	9
Tabela 3. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2023 r.)	11
Tabela 4. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem poziomu wykształcenia – stan na koniec grudnia 2023 r.	13
Tabela 5. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem wieku – stan na koniec grudnia 2023 r.	14
Tabela 6. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem stażu pracy – stan na koniec grudnia 2023 r.	15
Tabela 7. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł).....	20
Tabela 8. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin	24
Tabela 9. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie	24
Tabela 10. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia.....	28
Tabela 11. Powody przyznania pomocy.....	30
Tabela 12. Formy udzielanej pomocy i prognoza na 2023 rok	31
Tabela 13. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2021-2023.....	33
Tabela 14. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej.....	42
Tabela 15. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.....	44
Tabela 16. Wydatki na świadczenia w latach 2022 i 2023.....	47
Tabela 17. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.....	48
Tabela 18. Wydatki na świadczenia rodzicielskie.....	50
Tabela 19. Wydatki na jednorazowe świadczenia „Za życiem”	51
Tabela 20. Wydatki na świadczenia wychowawcze.....	52
Tabela 21. Limity środków PFRON w latach 2022 i 2023 (w zł).....	53
Tabela 22. Formy pomocy w ramach zadań PFRON.....	55
Tabela 23. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	56
Tabela 24. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin.	60
Tabela 25. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	64
Tabela 26. Powiat zadania PCPR oraz MOPR – świadczenia na dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych .	70
Tabela 27. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.....	81
Tabela 28. Wydatki na usamodzielnienia.....	85
Tabela 29. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych	87
Tabela 30. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.....	93
Tabela 31 . Liczba osób korzystających w 2023 roku z ośrodków wsparcia w Mieście Lublin	95
Tabela 32. Ośrodki wsparcia.....	95
Tabela 33. Placówki dla osób bezdomnych	100
Tabela 34. Środowiskowe Domy Pomocy funkcjonujące w Mieście Lublin w 2023 roku.....	101

Tabela 35. Mieszkania treningowe.....	115
Tabela 36. Mieszkania treningowe dla cudzoziemców	116
Tabela 37. Mieszkania treningowe dla osób niepełnosprawnych	117
Tabela 38. Mieszkania treningowe dla osób usamodzielniających się.....	117
Tabela 39. Wydatki dot. świadczenia pieniężnego na zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy	121

Spis wykresów:

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2022 roku	4
Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2016 – 2022.....	5
Wykres 3. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2016 -.....	6
Wykres 4. Prognozowany ruch naturalny w Lublinie w latach 2023 – 2040.....	6
Wykres 5. Saldo migracji wewnętrznych w zestawieniu z przyrostem naturalnym w Mieście Lublin w latach 2016– 2022.....	7
Wykres 7. Poziom i stopa bezrobocia wg miesięcy w 2022 r. dla miasta Lublin	11
Wykres 8. Osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy – stan na koniec grudnia 2023 roku	12
Wykres 9. Liczba osób ogółem oraz w szczególnej sytuacji na rynku pracy będących w ewidencji MUP w Lublinie według płci – stan na koniec grudnia 2023 r.	13
Wykres 10. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem poziomu wykształcenia – stan na koniec grudnia 2023 r.....	14
Wykres 12. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem stażu pracy – stan na koniec grudnia 2023 r.	15
Wykres 14. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2023 roku.....	68
Wykres 15. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typy w latach 2020 – 2023.....	69
Wykres 16. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2020-2023	79
Wykres 17. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2020-2023	80
Wykres 18. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania treningowe w 2023 roku.....	91

Spis map:

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania Sekcji pracy socjalnej w 2023 roku	27
Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2023 roku	59
Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2023 roku.....	78
Mapa 4. Domy pomocy społecznej, placówki i ośrodki wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2023 roku	90